

JYVÄSKYLÄN
YLEISKAAVA
2050

Toisesta yleiskaavaluonnoksesta saadut lausunnot ja mielipiteet

Yhteenvetoraportti

8.5.2026

Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Saadut lausunnot	4
3. Saadut mielipiteet.....	25
3.1.Yhdistyksiltä ja yrityksiltä saadut mielipiteet	25
3.2.Yksityishenkilöiltä saadut mielipiteet	41
4. Jyväskylän yleiskaavan 2050 seuraavat vaiheet.....	72

Liite 1. Keski-Suomen elinvoimakeskuksen lausunto valtatie 4 Jyväskylän kohdan ideasuunnitelmista.

1. Johdanto

Jyväskylän yleiskaavan 2050 toinen luonnos oli nähtävillä 16.1.-16.2.2026 välisenä aikana. Nähtävillä oloaikana saatiin 13 lausuntoa ja 34 mielipidettä.

Tässä yhteenvedossa on esitelty saadut lausunnot ja mielipiteet sekä niihin annetut kaavoittajan vastineet. Toisesta kaavaluonnoksesta saatu palaute koski erilaisia yleiskaavan sisältöjä, ja palautteessa käsiteltiin sekä laajoja asiakokonaisuuksia että yksittäistä maanomistajaa koskevia kysymyksiä.

Saadut lausunnot ja niihin annetut vastineet on esitetty kohdassa 3.

Saadut mielipiteet ja niihin annetut vastineet on esitetty kohdassa 4. Ensimmäisenä on esitelty yhdistyksiltä ja yrityksiltä saadut mielipiteet. Yksityishenkilöiltä saaduista mielipiteistä on esitetty omina kokonaisuuksina luonnon monimuotoisuuden, metsäisten alueiden rakentamiseen, ilmastovaikutuksiin ja kehäteihin liittyvät mielipiteet sekä Kivilammen maankaatopaikkaa koskevat mielipiteet. Näitä asioita koskeviin mielipiteisiin on annettu yhteiset vastineet. Muihin mielipiteisiin on vastattu mielipidekohtaisesti.

Yhteenvedossa ei esitetä mielipiteiden antajien tai mielipiteissä esitettyjä henkilötietoja, kuten nimiä, osoitteita tai kiinteistötunnuksia henkilötietoja koskevan lainsäädännön mukaisesti. Osassa mielipiteitä niiden tekstiä on korostettu erilaisin lihavoimain, kursivoimain ja otsikoinnin. Tässä yhteenvedossa mielipiteistä osa näistä muotoiluista on poistettu. Mielipiteissä olevia kuvia tai karttoja on sisällytetty tähän yhteenvedoon, mutta liitteinä olevia tekstejä tai kuvia ei ole esitetty. Kaikki saatu palaute on kuitenkin toimitettu kaupunkirakennelautakunnan jäsenille alkuperäisessä muodossa.

Kaavoittajan vastineissa on kuvattu perusteita yleiskaavaluonnoksen mukaiselle ratkaisulle ja sen säilyttämiselle tai todettu muutos- tai tarkennustarve kaavaehdotuksen valmisteluun.

Vastineissa ei ole otettu yksityiskohtaisesti kantaa sellaisiin mielipiteisiin ja asiasisältöihin, joita ei ohjata yleiskaavalla. Monet mielipiteet ovat myös sisällöllisesti laajoja, jolloin vastine on jouduttu rajamaan yleiskaavan kannalta keskeisiin sisältöihin.

Varsinaisten yleiskaavasta annettujen lausuntojen lisäksi liitteenä 1 on esitetty Keski-Suomen elinvoimakeskuksen antama lausunto valtatie 4 Jyväskylän kohdan (Aholaita- Lohikoski) ideasuunnitelmista. Tähän lausuntoon ei ole annettu kaavoittajan vastinetta.

2. Saadut lausunnot

Lausunto 1. Jämsän kaupunki

Jämsän kaupungin kaavoitustoimi kiittää mahdollisuudesta lausua Jyväskylän yleiskaavan 2. luonnoksesta.

Jämsän kaupungilla ei ole lausuttavaa kaavaluonnoksesta.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Lausunto 2. Muuramen kunta

Jyväskylän yleiskaava 2050 esitetään kolmella eri kartalla ja kartat muodostavat kokonaisuutena tulevaisuudenkuvan Jyväskylän kaupungin yhdyskuntarakenteesta. Kaavakartalla 1 on taajama-alueet, kaavakartalla 2 taajama-alueiden erityisominaisuudet ja arvokkaat alueet sekä kaavakartalla 3 maaseutualueet. Yleiskaavan on tarkoitus valmistua vuonna 2027.

Kaavoitusjohtaja on antanut lausunnon ensimmäisestä yleiskaavaluonnoksesta 12.2.2025. Jyväskylän kaupunki on käsitellyt saadut lausunnot ja mielipiteet sekä laatinut niistä yhteenvetoraportin 19.5.2025. Kaavoittaja on antanut seuraavan vastineen raportissa: Yleiskaavan jatkosuunnittelussa Kuusmäki-Tikkamäki-päävirikistysreitlin linjausta tarkennetaan yhdessä Muuramen kunnan kanssa.

Kuusmäki-Tikkamäki-Kirkkokangas-Valkeavuori Naturan suunnalle osoitettua päävirikistysreittiä on tarkistettu yhdessä Jyväskylän kaupungin kanssa.

Aikaisempaan lausuntoon viitaten todetaan uudelleen, että Muurame-Ruoke seututien ohjeellinen sijaintivaraus on hyvä säilyttää maakuntakaavan mukaisesti. Sen tarpeellisuus ja toteutusedellytykset ratkaistaneen maakuntakaavatasolla. Ko linjaus on myös Muuramen puolen osayleiskaavassa. Kinkovuorentieltä Muuramen keskustan ohittava yhteys vt9:lle on perusteltua poistaa, koska taajama-aluetta Raudanlahden rannalta on supistettu merkittävästi. Muuramen kunnan puolelta se voidaan aikanaan poistaa, kun nykyistä osayleiskaavaa päivitetään.

Muuramen kunnalla ei ole huomautettavaa 17.12.2025 päivätyistä yleiskaavaluonnoksesta.

Muuramen hallintosäännön 25§:n mukaisesti kaavoitusjohtaja antaa lausunnon yleiskaavoista ja asemakaavoista naapurikunnille.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Lausunto 3. Metsähallitus

Jyväskylän kaupunki on asettanut nähtäville Jyväskylän yleiskaavan 2050 2. kaavaluonnoksen. Jyväskylän yleiskaava 2050 on oikeusvaikutteinen, tarkempaa maankäyttöä ohjaava yleiskaava, joka uudistaa kaupungin strategisen yleiskaavan vuodelta 2014. Yleiskaava 2050 korvaa osan voimassa

olevista osayleiskaavoista, ja muuttaa joitakin osayleiskaavoja. Kaavan tavoitteena on luoda edellytykset kaupungin kestäväälle kasvulle ja asukkaiden sujuvalle arjelle. Erityisteemoina ovat kaupungin kasvava väkilukuja uuden asuinrakentamisen sijoittuminen.

Metsähallitus on tutustunut kaavaluonnokseen ja antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi sillä on erityisvastuu eräiden uhanalaisten lajien seurannasta ja suojelun edistämisestä.

Metsähallitus on 1. kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa (MH 6932/2023, päiväys 10.2.2025) kiinnittänyt huomiota erityisesti kaavan kaavamerkintöihin sekä kaavan vaikutusten arviointiin. Metsähallitus katsoo, että sen 1. kaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossaan esiin tuodut näkökohdat on pääosin huomioitu kaavan valmistelussa ja tehdyt muutokset perusteltuja. Lisäksi kaavan jatkovalmistelussa on myös huomioitu kaavaprosessin aikana valmistuneet selvitykset (mm. pienvesiselvitys).

Valtion luonnonsuojelualueet sekä suojeluun varatut alueet on lisätty 2.kaavaluonnokseen luonnonsuojelualueina (kaavamerkintä SL) Metsähallituksen aiemman lausunnon mukaisesti. Metsähallitus katsoo, että valtion suojeluun varattujen alueiden esitystapa ja käytetty kaavamerkintä ovat asianmukaisia.

Yleiskaavan vaikutuksia Natura-alueisiin on kaavaselostukseen tarkennettu. Kanavuoren-Koskenvuoren Natura-alueen (FI0900003, SAC) osalta kaavaluonnokseen on lisätty viheryhteystarve itään Ruokosaaren suuntaan, minkä lisäksi kaavaratkaisun vaikutuksia lajin potentiaaliin elinympäristöihin on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksessa. Lisäksi kaavaselostuksessa tuodaan Syväojanmäen Natura-alueen (FI0900134, SAC) osalta esiin alueen merkitys Puolustusvoimien toiminnalle, mikä tunnistetaan myös Natura-alueen Natura-tietolomakkeessa. Metsähallitus katsoo, että kaavaselostuksessa esitetty arviointi vaikutuksista Natura-alueisiin on yleiskaavaratkaisun sisältöjä mittakaava huomioiden riittävä eikä merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin todennäköisesti aiheudu.

Erityisesti Kanavuoren-Koskenvuoren Natura-alueen osalta liito-oravan kulkuyhteydet tulee Natura-aluetta ympäröivien alueiden yksityiskohtaisessa suunnittelussa turvata, mikä tunnistetaan myös kaavaselostuksessa.

Muilta osin Metsähallitukselta ei ole huomautettavaa 2. kaavaluonnoksesta.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Lausunto 4. Museovirasto

Jyväskylän kaupunki on pyytänyt Museoviraston lausunnon Jyväskylän yleiskaava2050:stä. Museovirasto ottaa kantaa vain valtakunnallisten kohteiden osalta, muutoin alueellinen vastuumuseo eli Keski-Suomen museo lausuu kaavakokonaisuudesta.

Yleiskaavan tavoitteet on esitetty neljässä kokonaisuudessa: Resurssiviisas yhdyskuntarakenne, fiksuja kestävä liikkuminen, vihreä ja sininen ympäristöjä monipuoliset mahdollisuudet elinkeinoille.

Osiassa resurssiviisas yhdyskuntarakenne on huomioitu kulttuuriympäristö, kohta 5: Huolehdimme rakennetun ympäristön laadusta ja kulttuuriympäristön arvoista.

Kulttuuriympäristön kohteet on esitetty kaavakartalla 2. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokaiden kohteiden lisäksi yleiskaavassa on tunnistettu paikallisesti arvokkaina kohteina säilyttämisen arvoisia pientaloalueita, joiden osalta on niin ikään huomioitava kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti.

Jyväskylä on tunnettu Alvar Aallon arkkitehtuurista. Kohteet on huomioitu yleiskaavassa omana merkintään ja näistä Säynätsalon kunnantalo, Muuramen koetalo ja Seminaarinmäen kampus on huomioitu myös Museovirastonvalmistelemassa Unescon maailmanperintökohde-ehdotuksessa. Yleiskaavassa on osoitettu omalla merkinnällään jo olemassa oleva Unesco-kohde eli Struven ketjunmitauspiste Oravivuoressa.

Yleiskaavan on tuotu myös valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK) sekä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt omilla merkinnöillään.

Museovirastolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Lausunto 5. Finavia Oyj

Jyväskylän kaupunki on pyytänyt Finavia Oyj: Itä lausuntoa Jyväskylänyleiskaavan 2050 toisesta kaavaluonnoksesta 16.2.2026 mennessä.

Jyväskylän yleiskaavan luonnoksessa on esitetty Jyväskylän lentoaseman lentoliikenteelle varattu LL-alue kaavamääräyksineen. LL-alue sisältää lentoaseman kiitotiejatkevaraukset molempiin suuntiin. LL-alueen rajaus perustuu Finavian maanomistusalueeseen, mutta on esitetty lounaan suuntaan tätä laajempaan mukailen aiemmassa yleiskaavassa esitettyä lentoliikenteen ja puolustusvoimien erityisaluetta.

Lentoliikenteen alueen kaavamääräyksen mukaan alue varataan lentoliikenteelle ja lentoaseman toiminnalle välttämättömille rakennuksille ja laitteille. Finavia katsoo, että LL-alueen kaavamääräystä tulisi tarkoituksenmukaistaa poistamalla sana "välttämätön". Finavia katsoo, että kaavamääräyksen tulee sallia lentoaseman toimintaan liittyvät rakennukset ja laitteet.

Jyväskylän lentoaseman uusin ennustetilanteen (2030) Lden 55 dB ylittävä lentokonemelualue on esitetty aaltoviivamuotoisena kaavaluonnoksen kaavakartalla. Lentokonemelualueen kaavamääräyksen mukaan alueelle ei tule osoittaa asutusta tai melulle herkkien toimintojen sijoittamista. Finavia pitää tätä kaavaratkaisua hyvänä.

Esterajoituspintojen alue on esitetty kaavaluonnoksen kaavakartalla. Kaavamääräyksessä on Finavian aiemman luonnosvaiheen lausunnon perusteella todettu myös puusto- ja maastoesteet.

Kaavoittajan vastine:

Lentoliikenteelle varatun alueen kaavamääräystä täsmennetään lausunnon mukaisesti poistamalla sana "välttämätön".

Lausunto 6. Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen vesitalousosasto

Jyväskylän kaupunki on pyytänyt vesitalousasioista vastaavalta toimivaltaiselta elinvoimakeskuk-selta (Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus) lausuntoa Jyväskylän yleiskaavan 2050 toisesta luon-noksesta.

Vesitalousosasto tarkastelee kaavaa erityisesti tulvariskien hallinnan näkökulmasta ja lausuu ehdo-tuksesta seuraavaa:

Hulevedet ja hulevesitulvien hallinta on huomioitu kaavaluonnoksen koko aluetta koskevissa yleis-määräyksissä, joissa todetaan mm., että asemakaavoitetuilla alueella tulee tarkemmassa suunnitte-lussa huolehtia hulevesitulvien riittävästä viipymästä kaupunkitulvien välttämiseksi. Määräyksissä tai kaavaselostuksessa ei sen sijaan ole mitään mainintaa vesistötulvariskien hallinnasta.

Lähtökohtana vesistötulvariskien hallinnassa on, että ranta-alueille rakennettaessa rakentaminen on sijoitettava tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta on muutoin varmistettava. Tä-män varmistamiseksi vesitalousviranomaisen on mm. laatinut suosituksia alimmista rakentamiskor-keuksista vesistöjen rannoille.

Jyväskylän alueella suositukset on annettu Leppävedelle, Muuratjärvelle, Palokka-, Tuomio- ja Al-vajärvelle, Päijänteelle ja Saarijärvelle. Lisätietoa suosituksista saa Kaakkois-Suomen elinvoimakes-kuksen vesitalousosaston itäisestä vesistöyksiköstä.

Alin suositeltava rakentamiskorkeus tarkoittaa korkeustasoa, jonka alapuolelle ei tule sijoittaa kas-tuessaan vaurioituvia rakenteita. Lähtökohtana alimmalle rakentamiskorkeudelle on keskimäärin kerran 100 vuodessa sattuvan tulvan korkeus, johon lisätään harkinnanvarainen rakennustyyppistä sekä vesistön ominaispiirteistä ja aaltoiluvaramasta johtuva lisäkorkeus

Jyväskylän alueella on myös laadittu tulvavaarakartat Päijänteelle, Jyväsjärvelle sekä Palokkajär-velle. Mittakaavasyistä tulva-alueita ei pysty esittämään kaavakartoilla, mutta ainakin kaavaselos-tuksessa olisi syytä mainita tulvakartoitetut alueet sekä vesi.fi -palvelussa oleva [tulvakarttapalvelu](#), jossa kuka tahansa voi tarkastella tulvan leviämistä eri tulvan toistuvuuksilla.

Kaavoittajan vastine:

Alimmasta suositeltavasta rakentamiskorkeudesta lisätään kaavakartoille yleismääräys ja asiaa kuvataan yleiskaavaselostuksessa. Yksityiskohtaisempia rakentamista ohjaavia vesistökohtaisia rakentamiskorkeuksia ei tulla kuitenkaan määrittämään yleiskaavassa, vaan määräykset annetaan jatkossakin rakennusjärjestyksessä sekä yksityiskohtaisimmissa osayleiskaavoissa ja asemakaa-voissa.

Lausunto 7. Metsäkeskus

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Jyväskylän yleiskaava 2050 2. luon-nokseen liittyen. Yleiskaava määrittää kaupungin kehitystä vuosikymmenien päähän. Se ohjaa tule-vaa maankäyttöä ja liikennetarkoituksia koko kaupungin alueella. Ratkaistavana on, mihin uudet asun-not, työpaikat ja palvelut sijoittuvat sekä millaista liikkumista maankäytöllä tuetaan. Ja miten kasvua ja muutosta ohjataan kestävän, luonnon monimuotoisuuden turvaavan Jyväskylän suuntaan.

Metsäkeskus tarkastelee yleiskaavaa ja sen valmisteluaineistoa metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Kyseessä on 2. lausuntokier-ros.

Metsäkeskus toteaa, että 1. lausuntokierrokselta saadun palautteen perusteella kaavaluonnos on nyt edistynyt merkittävästi metsätalouden ja metsäelinkeinojen harjoittamisen näkökulmasta.

Metsäkeskus muistuttaa, että valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaava-alueilla vain maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Alueilla, joilla metsälaki on voimassa, sovelletaan myös luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä.

Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (19.1.2023/71) (Metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista.

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Metsätalouden harjoittamisen ja metsien virkistyskäytön näkökulmasta yleiskaavan tavoitteet ja merkinnät ovat periaatteessa selkeät. Kuitenkin on todettava, että yleiskaavan esitetty karttaruutu 250*250 metriä on liian yleisluontoinen, jos yleiskaavalla on vaikutusta metsälain voimassaoloon alueella. Esitetylle ruudulle mahtuu varsinaisen kaavan käyttötarkoituksen ulkopuolelle jääviä yksityismaiden olevia metsätalousalueita, joiden metsätalouskäyttö vaikeutuu. Samoin maan tulevan maan käytön yksityiskohtaisia toimia ei tämä kaltaisella ruutuajalla pysty havainnollistamaan. Tämä on toki luonnoksen strategisen luonteen huomioiden odotettu lopputulos.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Lausunto 8. Keski-Suomen liitto

Keski-Suomen liitto antoi lausunnon Jyväskylän yleiskaavan ensimmäisestä luonnoksesta 8.2.2025. Jyväskylän kaupunki on julkaissut luonnoksesta saadun palautteen ja kaavoittajan vastineet yhteenvedoraportissa 19.5.2025. Toisessa kaavaluonnoksessa on käsitelty muun muassa saadun palautteen aiheuttamia muutoksia kaavaratkaisuihin sekä täydennetty vaikutusten arviointia. Keski-Suomen liiton ensimmäisestä luonnoksesta antama lausunto on pääosin huomioitu toisen luonnoksen valmistelussa.

Yleiskaavan suhdetta maakuntakaavaan ja alueidenkäyttötavoitteisiin on asianmukaisesti tarkasteltu kaavaselistuksessa. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen selventämiseksi kaavaselistusta olisi hyvä edelleen tarkentaa maakuntakaavamerkintöjen ja määräysten osalta: Yleiskaavoituksessa tulevat huomioitaviksi merkintöjen ja niihin liittyvien määräysten lisäksi myös maakuntakaavan koko maakuntaa koskevat määräykset.

Kaavoittajan tavoitteena on, että yleiskaavaehdotus laadittaisiin uudistetun alueidenkäyttölain perusteella. Toteutuessaan alueidenkäyttölain (1999/132) vireillä olevat muutokset saattavat vaikuttaa maakuntakaavan ja yleiskaavan suhteisiin esimerkiksi kaupan sijoittumisen ohjauksen osalta.

Jyväskylän yleiskaavan tavoitteet, selvitykset ja johtopäätökset tulevat huomioitaviksi maakuntakaavan ajantasaisuustarkastelussa.

Jyväskylän yleiskaavassa 2050 sovitetaan yhteen kaupungin strategisia tavoitteita sekä lainsäädännöstä ja ylemmän tason suunnitelmista tulevia sisältötavoitteita. Osana yleiskaavan tavoitteita tukevaa strategista viitekehystä olisi hyvä tarkastella myös päivitettyä Keski-Suomen strategiaa 2026-50 ja strategiapäivityksen yhteydessä laadittua Keski-Suomen aluerakennetta 2050. Strategia ja aluerakenne on julkaistu verkkosivuilla <https://keskisuomi.fi/strategia/>.

Yleiskaavan tavoitteita tukevia tuoreita maakunnallisia selvityksiä ovat mm. Keski-Suomen matkailustrategia, Keski-Suomen siniviherrakenne ja ekologinen verkosto ja Selvitys luontokadon vaikutuksista Keski-Suomessa. Kansainvälistä pyörämatkailureitti EuroVeloll:a koskeva esiselvitys on käynnissä ja valmistuu kesällä 2026.

Kaavoittajan vastine:

Kaavaselistusta täydennetään lausunnossa esitetyllä tavalla kuvaamalla myös yleiskaavan suhdetta koko maakuntakaavaa koskeviin määräyksiin. Myös päivitettyä Keski-Suomen strategiaa ja aluerakennetta tarkastellaan osana yleiskaavan jatkosuunnittelua.

Lausunto 9. Keski-Suomen elinvoimakeskus

Elinvoimakeskus toteaa, että koko kaupungin yleiskaava on hyvin laaja ja monisisältöinen kokonaisuus, joka on selkeästi kehittynyt sisältönsä ja taustaselvitystensä osalta ensimmäisestä luonnosvaiheesta toiseen vaiheeseen.

Liikenteellisten vaikutusten arviointi

Keski-Suomen elinvoimakeskus toimii Keski-Suomen maakunnassa alueellisena toimivaltaisena tieviranomaisena ja lausuu liikenteellisistä asioista tämän toimivaltansa osalta. Elinvoimakeskus näkee, että liikenteellisten vaikutusten arviointia on tehty kiitettävästi ja kaikki kulkumuodot huomioiden ja mm. liikennemallia hyödyntäen.

Tie- ja katuverkkoselvityksessä sekä erillisessä Koilliskehän selvityksessä on tutkittu liikenteen siirtymiä mm. Koilliskehän osalta. Kehän toteuttaminen vähentää maankäytön lisääntymisestä johtuvaa kuormitusta erityisesti seututiellä 637, mutta myös valtatiellä 4 ja toisaalta siirtää lisää liikennettä Palokanorrelle. Erityisesti pyöräilyn näkökulmasta on merkittävää, että Koilliskehä lyhentää Palokan - Seppälänkankaan - Vaajakosken välimatkoja useilla kilometreillä. Liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan luotu johtopäätöksiä siitä, missä vaiheessa maankäytön laajenemisen suhteen ja muun liikenneverkon sujuvuuden näkökulmasta Koillisen kehätien toteuttaminen olisi ajankohtaista.

Tie- ja katuverkkoselvityksen vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu myös Läntisen kehätien vaikutuksia. Siellä on todettu, että liikennemallin perusteella läntisen ohikulkutien vaikutus liikenteen siirtymiin valtatieverkolta on vähäinen, mikäli ohikulkutien nopeus on 80 km/h ja siirtymiä syntyy Rantaväylältä lähinnä vasta, jos nopeustaso Läntisellä kehätiellä on yli 80 km/h. Pelkän pohjoisen osuuden toteuttaminen taas siirtää liikennettä lähinnä vain Ruokkeentieltä, minkä vuoksi on erittäin tärkeää, että eteläinen osuus esitetään ohjeellisena yleiskaavassa, vaikka sen osalta tehty suunnittelu on vasta hyvin karkeaa ja alustavaa.

Tie- ja katuverkkoselvityksessä todetaan lisäksi, että läntisellä ohikulkutiellä ja Koilliskehällä ei liikennemallin perusteella ole nähtävissä juurikaan yhteisvaikutuksia liikenteen siirtymiin, mikä on myös tärkeä tieto väylien edistämisen näkökulmasta.

Vastineraportissa on korostettu, ettei yleiskaavan tarkoitus ole toimia ensisijaisena tai tarkoituksenmukaisena välineenä investointien ajoitukselle. Elinvoimakeskus näkee edelleen, että vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin olennaista haarukoida maankäytön ja liikenteen välisiä suhteita, maankäytön kehittymisen kriittisiä pisteitä ja haitallisten vaikutusten ennakoivia hallintakeinoja, joka on osa maankäytön ja liikenteen yhteensovittamista. Asemakaavavaihe on liian myöhäinen ja rajattu laajempien liikenteellisten vaikutusten ja kokonaisuuksien hallinnan näkökulmasta. Erilaiset investointien ajoittamisen työkalut edellyttävät nekin riittävän aikaisia vaikutusten arviointeja suunnittelun pohjalle.

ELY-keskus on edellyttänyt ensimmäisestä luonnoksesta antamassaan lausunnossa, että yleiskaavassa annetaan riittävät määräykset liikenneverkon ja maankäytön yhtäaikaisesta toteuttamisesta.

Luonnoksessa on kaavamääräys kaupan suuryksiköiden ja tarvittavien liikennejärjestelyjen toteuttamiseen yhtäaikaisuudesta, mutta yleiskaavan määräyksissä ei muutoin oteta kantaa maankäytön ja liikenteen yhtäaikaiseen kehittämiseen. Elinvoimakeskus pitää tärkeänä, että liikenteen ja maankäytön yhteensovittamisen osalta yleiskaavan ohjausvaikutusta vielä vahvistetaan kaavamääräysten kautta erityisesti koskien kaupan alueiden lisäksi työpaikka- ja teollisuusalueita tai muita alueita, joilla on merkittäviä liikenteellisiä vaikutuksia.

Elinvoimakeskus korostaa, että myös asemakaavoituksen yhteydessä tulee aina tehdä liikenteellisten vaikutusten arviointia koko kaavan vaikutusalueelta maantieverkon toimivuus ja turvallisuus huomioiden. Mikäli yleiskaavallinen vaikutusten arviointi on asemakaavaan nähden ollut vähäistä tai liian yleispiirteisistä, tulee asemakaavavaiheessa tehtäväksi yleiskaavatasoista vaikutusten arviointia.

Yleiskaavassa esitetään useita virkistysalueita valtateiden ympärille. Elinvoimakeskus korostaa, että valtateiden melualueille kaavoitettavat virkistysalueet ovat yhtä lailla alueita, joita koskevat valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset melutason ohjeavot. Valtateitä kehitettäessä kaavoitetut virkistysalueet tulee esittää suojattavaksi melulta, millä voi olla toisaalta negatiivisia vaikutuksia mm. maisemaan ja toisaalta merkittäviä kustannusvaikutuksia. Elinvoimakeskus esittää, että yleiskaavan määräyksien kautta ohjattaisiin virkistysalueiden tarkempaa sijoittumista ja asemakaavoittamista. Tavoitteena tulisi olla, että melualueet osoitettaisiin virkistysalueen sijaan lähtökohtaisesti suojavirkealueina. Taloudellisten resurssien näkökulmasta virkistysalueiden laajamittainen suojaaminen maanteiden varsilla ei ole mahdollista.

Maantieverkon kehittämiskäytös yleiskaavassa

On hyvä, että Rantaväylän ratkaisut esitetään yleiskaavassa riittävällä tarkkuudella niin, että kokonaisuuden keskeiset periaatteet hahmottuvat selkeästi. Nykyisellä merkinnällä ei yleiskaavakartalta saa kuvaa siitä, että esimerkiksi Siltakadun tasoliittymä poistuu ja alueen liikennejärjestelyt ja tilantarve muuttuvat muutoinkin merkittävästi. Elinvoimakeskus esittää vielä pohdittavaksi merkintöjen tai kaavamääräysten tarkentamista tältä osin, jotta yleiskaava on ymmärrettävissä riittävän yksiselitteisesti. Elinvoimakeskus korostaa lisäksi, että Rantaväylän asemakaavoitusta tulee edistää viipymättä, jotta alueen kehittämisen edellytykset ja toteuttamiskelpoisuus voidaan varmistaa.

Selostuksessa on todettu, että yleiskaavan eritasoliittymämerkinnöillä ratkaistaan liittymän olemassaolo; onko tiejaksolla liittymää vai ei, onko liittymä tyypiltään eritasojärjestely vai tasoliittymä ja missä liittymä yleispiirteisesti sijaitsee. Joiltain osin liittymiä ei kuitenkaan yleiskaavassa ole ratkaistu. Esimerkiksi läntisen kehätien osalta tavoitetilanne on, että kehätien kaikki liittymät ovat

eritasoliittymiä. Yleiskaavassa kehätielle on kuitenkin esitetty ainoastaan Saarenmaantien eritasoliittymä, muttei esimerkiksi Ruokkeentien ja Puuppulantien eritasoliittymiä.

Lisäksi Kanavuori-Lievestuore välille ei ole esitetty lainkaan Pommiovuoren läheisyydessä sijaitsevaa yksityisteiden eritasoliittymää. Käynnistyvässä yleissuunnitelmassa tullaan vielä tutkimaan kyseisen eritasoliittymän tarpeellisuutta. On siis tärkeää, että yleiskaava mahdollistaa kohdalle eritasoliittymän toteuttamisen tai sen pois jättämisen.

Tourulan eritasoliittymä on esitetty nykyiseen paikkaan. Kaavaehdotusta valmisteltaessa tulee vielä pohtia, onko kaavamääräys osallisten näkökulmasta riittävän informatiivinen ja toisaalta jatkosuunnittelun ja yleiskaavan yhteneväisyyden näkökulmasta soveltuva, mikäli eritasoliittymä lopulta suunnitellaan tiesuunnitelmassa pohjoisemmaksi.

Elinvoimakeskus korostaa, että kyseisen alueen suunnitelmaratkaisu selviää vasta tiesuunnitelmaa laadittaessa. Näin ollen merkinnän tulee olla riittävän yleispiirteinen, jotta tarkempaan suunnitteluun jää liikkumavaraa, mutta kuitenkin tulkinnan osalta riittävän yksiselitteinen.

ELY-keskus on luonnosvaiheen lausunnossa tuonut esiin, että seututien 637 ja Koilliskehän liittymään on suunniteltu eritasoliittymä, jonka tilantarpeita on osin viety asemakaavoihin, mutta jota ei ole käsitelty yleiskaavassa. Elinvoimakeskus esittää, että kyseisen eritasoliittymän tarpeellisuuteen ja mahdollistamiseen otettaisiin kantaa kaavaehdotusta laadittaessa.

Jalankulku- ja pyöräilyverkko

Taajama-alueiden yleiskaavakaavakartalla 2 esitetyssä jalankulku- ja pyöräilyväyläverkossa on esitetty pää- ja aluetason reitit ja katkoviivalla rakentamattomat osuudet. Esityksessä on ristiriitaisuuksia suunniteltujen reittien osalta, joiden esittämistapaa olisi hyvä vielä johdonmukaistaa. Selostuksessa on todettu, että pää- ja aluereittien viivamerkintä on piirtoteknisistä syistä sidottu olemassa olevaan katuverkkoon. Tätä ei ole kuitenkaan kerrottu viiva- ja kohdemerkintöjen selitteessä. Lisäksi kohteet, joissa olemassa olevaa linjausta tai reittiä tullaan muuttamaan, eivät näy kartalla muista eroten millään tavalla, ainoastaan olemassa olevana reittinä.

Valtatien 9 aluevaraussuunnitelmassa on esitetty mm. Pumperinmäen alueelle pääreitille uutta linjausta rampin vierelle, mikä parantaisi reitin geometriaa merkittävästi. Samoin Keljonkankaantiellä on käynnissä jalankulku- ja pyöräilyväylän täydentäminen. Ovatko nämä jatkossa osa pää- ja aluereitistöä, jolloin niiden tulisi näkyä yleiskaavassa? Valtatien 18 läheisyyteen Tarhamäestä luoteeseen, on myös tunnistettu tarve selkeälle valtatie suuntaiselle jalankulku- ja pyöräily-yhteydelle. Olisiko sitä mahdollista yleiskaavassa jollain tasolla käsitellä, esimerkiksi yhteystarpeena?

”Vt 4 ja Vt 9 parantaminen välillä Kanavuori - Haapalahti, Jyväskylä” - tiesuunnitelmassa esitetyt muutokset jalankulku- ja pyöräilyverkkoon tulisi myös huomioida yleiskaavassa. Esimerkiksi Vaajakosken baana on Vaajakosken päässä esitetty nykyisen jalankulku- ja pyöräilyväylän mukaisesti, vaikka linjaukset ja ylikulun paikka muuttuvat Vaajakosken kohtaa toteutettaessa. Myös valtatie 4 varren jalankulku- ja pyöräilyreitit Vaajakoskelta etelään, on esitetty nykytilanteen mukaisesti vaikka hankkeen myötä jalankulku- ja pyöräilyväylä toteutetaan Kanavuoren kohdalla rinnakkais-tieksi jäävän nykyisen valtatie itäpuolelle.

Esitystapa ja kaavamerkinnot

Elinvoimakeskus näkee edelleen yleiskaavakartat maantieverkon osalta osin informatiivisesti haasteellisina. Maantiet ulottuvat värillisinä myös alueille, joita ei kaavakartalla vahvisteta sekä kaupungin rajan ulkopuolelle. Näillä alueilla liikenneverkon muutoksia ei ole luonnollisesti esitetty, mikä on osin harhaanjohtavaa.

Kaavamerkinnoissä on edelleen mainittu "päätieasetus", joka tulee olla pääväyläasetus. Tähän huomioitakoon, että kaava-alueella sekä valtatie 4, että 9 ovat pääväyläasetuksen mukaisia ensimmäisen palvelutasoluokan teitä. Pääväyläasetus koskee siis yhtä lailla sekä parannettavia, että nykyisiä em. valtateiden tieosuuksia.

Maanteitä koskevia kaavamerkintöjä on hyvä vielä täsmentää. Uusille moottoriväylille annettu kuvaus "Merkittävästi parannettava moottoriajoneuvoliikenteelle tarkoitettu valtakunnallisesti merkittävä päätieasetuksen päätie" olisi hyvä muotoilla uudelleen. Valtatie ja merkittävästi parannettava valtatie merkintöjen kuvauksiin huomiona, että lähtökohtaisesti kaikkien maanteiden tulee olla pääasiassa pitkämatkaista liikennettä välittäviä, joten teksti on sinänsä tarpeeton.

Seututie tai pääkatu - merkinnän kuvaus on syytä korjata, koska siinä mainitaan ylemmän tasoisia maanteitä yhdistävästä yhdystiestä. Selostuksessa on kuvattu, että "pääkatumaiset yhdystiet on merkitty kaavan pitkän tavoiteaikajänteen huomioon ottaen pääkatuina, vaikka kaavan ei ole tarkoitus osoittaa hallinnollisten muutosten tavoitetilaa tai -aikataulua." On erittäin hyvä, että yleiskaavassa on tunnistettu myös hallinnollisten muutosten tarpeet ja tieosuuksien rooli pidemmällä tähtäimellä osana katuverkkoa. Merkinnän kuvauksessa on hyvä tarkentaa, että merkinnällä on osoitettu sekä seututeitä, mutta myös sellaisia yhdystieitä, joiden rooli on toimia alueen pääkatuna. Ja jotka kuuluvat näin ollen osuuksiin, jotka asemakaavoituksen kautta muuttuvat AKL 86a§:n mukaisesti kaduksi.

Eritasoliittymämerkinnässä on kuvattu, että ramppien sijainti, suuntautuminen ja muut liikennetekniset ominaisuudet ratkaistaan tarkentavassa suunnittelussa. Elinvoimakeskuksen näkemyksen mukaan tästä ei käy edelleenkään riittävällä tavalla selville, että eritasoliittymän merkintä ei välttämättä tarkoita täydellistä kaikki ajosuunnat sisältävää liittymää vaan merkintä mahdollistaa myös suuntaisliittymän.

Maanteiden suunnitelmat kaava-aineistona

Aluevaraussuunnitelmat ja muut esisuunnitelmat eivät ole liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisia suunnitelmia vaan lähtökohtaisesti viitesuunnitelmia, joiden ratkaisut vahvistetaan kaavoituksen kautta.

Sen vuoksi on erityisen tärkeää, että suunnitelma-aineistot (Vt9 parantaminen välillä Pumperi - Aholaita, Jyväskylä, aluevaraussuunnitelma sekä Läntinen kehätie - toimenpidesuunnitelma) lisätään aineistoihin yleiskaavan liitteeksi ja laitetaan nähtäville kaikille osallisille yhdessä muun yleiskaavaehdotusaineiston kanssa.

Toimeksianto yleissuunnitelmasta valtatie 9 parantaminen välillä Kanavuori- Lievestuore, Jyväskylä ja Laukaa, on vasta käynnistynyt eikä tarkentunutta suunnitelma-aineistoa ole näin ollen vielä käytettävissä. Yleiskaavoituksen näkökulmasta merkittävimmät muutokset tieosuudella lienevät kuitenkin Leppälahden osayleiskaavamuutoksen alueella. Lausuntopyyntöön liitteenä oli valtatie 4 (Aholaita-Lohikoski) suunnitelmiin ja jatkosuunnitteluun liittyvä Keski-Suomen elinvoimakeskukselle osoitettu lausuntopyyntö. Elinvoimakeskus lausuu aineistosta myöhemmin erikseen.

Elinkeinoelämän edistäminen

Keski-Suomen elinvoimakeskus pitää hyvänä, että yleiskaava turvaa pitkäjänteisesti työpaikka-alueiden riittävyden (mm. Seppälänkangas, Vt4 Puuppola-Kanavuori, Könkkölä). Valmisteluun on liitetty lukuisia selvityksiä. Elinvoimakeskus esittää, että elinkeinoelämän näkökulmasta kaavan vaikutusten läpinäkyvyyttä edelleen vahvistettaisiin täydentämällä selostusta aluekohtaisilla tarkennuksilla ja yritystoiminnan vaikutusketjujen selkeämmällä kuvaamisella. Esimerkiksi Kestävän liikkumisen selvitys tuottaa arvokasta tietoa liikenteen ja maankäytön yhteensopivuudesta, mutta selvityksen elinkeinoelämää koskevat vaikutusketjut (kuten työvoiman saavutettavuus, jakeluliikenteen

toimivuus ja yritysten asiakasvirrat) olisi hyvä kuvata tiiviisti osana elinkeinovaikutusten kokonaisarviointia. Vastaavasti vaikutusten arvioinnissa ja soveltuvissa selvityksissä olisi hyvä käsitellä myös elinkeinoelämän kasvun mahdollistamista.

Maaseudun kehittäminen

Keski-Suomen elinvoimakeskuksen tehtäviin kuuluu osaltaan maaseudun kehittäminen Suomen CAP-suunnitelman ja maaseudun alueellisen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Keski-Suomen ELY-keskus on laatinut Keski-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman vuosille 2023-2027, missä on esitetty kehittämisen päämääriä, tavoitteita ja keinoja. Yhtenä päämääränä suunnitelmassa on vetovoimainen maaseutu, mitä tarkastellaan elinkeinon sekä asumisen näkökulmasta. Yhdeksi tavoitetilaksi vuodelle 2027 on listattu suunnitelmassa seuraavaa: Kiinnostus maaseutu-asumiseen on kasvanut. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on lueteltu suunnitelmassa keinoja, millä päästäisiin tavoitteeseen. Elinvoimakeskus katsoo, että Jyväskylän yleiskaava 2050 tarjoaa osin niitä elementtejä maaseutu-asumisen vetovoimatekijöiden kasvattamiseen, mitä kehittämissuunnitelmassa on listattu.

Jyväskylän yleiskaava 2050:ssa maaseutualueita tarkastellaan omana kokonaisuutena ja esitetään omalla kaavakartalla, Maaseutualueiden yleiskaavakartta 3. Maaseutualueiden suunnittelun lähtökohtana on pidetty mm. eläviä maaseutukyliä ja niiden kehittämistä. Kaavan tavoitteena on myös vahvistaa maaseutuelinkeinotoiminnan toiminta- ja kehitysedellytyksiä mahdollistamalla elinkeinotoiminnan yhteyteen liittyvää asumista, sen sallivalla kaavamääräyksellä. Myös yleiskaavan periaatteiden mukainen maaseutu-asumisen kohdistaminen parhaimmin soveltuville kyläalueille edistää näiden alueiden elinvoimaisuutta. Elinvoimakeskus näkemys on, että kaavassa esitetyt ratkaisut tukevat hyvin elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä maaseudulla.

Yhtenä yleiskaavan tavoitteena on kohdistaa maaseutu-asumista parhaimmin soveltuville kyläalueille. Tätä tavoitetta toteutetaan kaavamerkinnoin- ja määräyksin, ohjaamalla maaseutu-asumisen rakentamista yleiskaavassa esitettyihin kylähelmiin ja niiden läheisille kyläalueille sekä maaseutu-asumisen nauha-alueille. Elinvoimakeskuksen näkemyksen mukaan tämä luo hyvän lähtökohdan kylien elinvoimaisuudelle ja toimii osaltaan maaseutu-asumisen vetovoimatekijänä. Valtaosa Jyväskylän yleiskaavan maaseutualueista on osoitettu kaavamerkinillä Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M), jonka kaavamääräyksissä on maininta: Alueelle voidaan sijoittaa myös elinkeinoihin liittyvää asumista, vapaa-ajan asumista sekä vähäisissä määrin kyliä täydentävää asumista. Tämä vähäisissä määrin kyliä täydentävä asuminen jää hieman epäselväksi, että tarkoitetaanko sillä kylien läheisiä alueita vai koko Maa- ja metsätalousvaltaista (M) aluetta. Elinvoimakeskus näkee hyvänä, että maaseutu-asumista ohjataan pääsääntöisesti kylien alueelle, tämän tiivistäessä yhdyskuntarakennetta ja mahdollistaen kylien pysymisen elävinä, mutta toivoo kuitenkin joustavuutta rakentamisen lupaharkinnassa koko maaseutualueen asumisen mahdollistavana tekijänä.

Luonnonsuojelun edistäminen

Jyväskylän luonnonsuojeluohjelman sisältö kytkeytyy osaltaan laadittavana olevaan yleiskaavaan. Keski-Suomen ELY-keskus on antanut lausunnon 18.12.2025 ko. ohjelman luonnoksesta (KESELY/2818/2025). Keski-Suomen elinvoimakeskus yhtyy ELY-keskuksen lausunnon näkemyksiin toimivaltansa ja nykyisten tehtäviensä osalta. Huomioitavaa on, että luonnonsuojeluun liittyvät ELY-keskuksen tehtävät jakautuivat valtion aluehallintouudistuksen myötä elinvoimakeskuksen sekä lupa- ja valvontaviraston kesken. Esimerkiksi elinvoimakeskuksen luonnonsuojelun edistämistehtäviin sisältyy vapaaehtoinen luonnonsuojelun toteutus mm. METSO-rahoituksen kautta.

Alueidenkäytön edistäminen

Elinvoimakeskukseen tehtäviin kuuluu myös alueidenkäytön edistäminen. Tämä tehtävä pitää sisälleen mm. kestävän yhdyskuntarakenteen, ilmastotavoitteiden ja kiertotalouden edistämisen rakennuksessa ympäristössä. Jyväskylän yleiskaava 2050:n kaavasisällöt ja -ratkaisut käsittelevät edellä mainittuja teemoja laajasti ja kattavasti. Kaavan laatimisen yhteydessä tähän kokonaisuuteen liittyviä selvityksiä ja arvioita on tehty useita ja niiden tulokset näkyvät osaltaan kaavaratkaisuissa. Elinvoimakeskukseen näkemys on, että tehdyt kaavaratkaisut tukevat kestävää yhdyskuntarakennetta ja luovat pohjaa tarkemman tason maankäytön suunnittelulle sekä kestävän liikkumisen suunnittelulle.

Lisäksi elinvoimakeskus toteaa, että Jyväskylän yleiskaava huomioi ja tukee MAL-kehityskuvan ja MAL-sopimuksen keskeisiä sisältöjä esimerkiksi kestävän ja vähäpäästöisen yhdyskuntarakenteen osalta.

Kaavoittajan vastine:

Liikenteeseen liittyvät asiakokonaisuudet

Yleiskaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä tarkastellaan merkittävimpien uusien työpaikka-alueiden liikenteellisiä vaikutuksia maantieverkolle ja harkitaan sen perusteella tarpeellisten kaavamääräysten lisäämistä koskemaan myös valikoituja työpaikka-alueita.

Jyväskylän yleiskaavassa 2050 ei ole esitetty sen yleispiirteisyyden vuoksi erikseen suojaviher-alueita. Niiden esittäminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei ole kuitenkaan ristiriidassa yleiskaavan kanssa.

Eritasoliittymien esitystavasta ja mahdollisista tarkennustarpeista on syytä neuvotella elinvoimakeskukseen kanssa kaavaehdotusta valmisteltaessa. Lausunnossa esillä olevien Satamakadun ja Tourulan liittymien kehittäminen edellyttävät asemakaavojen muutoksia, ja asemakaava tulee ohjaamaan oikeusvaikutuksiltaan tiesuunnittelua.

Pyöräilyn pää- ja aluereittien merkintöjä ja määräyksien tarkentamista pohditaan yleiskaavaehdotusta laadittaessa. Myös maanteitä koskevia kaavamerkintöjen täsmentämistä tarkastellaan yleiskaavaehdotusta valmisteltaessa.

Lausunnossa on esitetty, että aluevaraus- ja muut esisuunnitelmat tulisi lisätä yleiskaavan liitteeksi ja laittaa nähtäville yleiskaavaehdotuksen kanssa. Laaditut suunnitelmat ovat osaltaan ohjanneet kaavaratkaisuja ja toimivat niiden perusteluina, mutta kaikkien esisuunnitelmien lisääminen kaavaselostuksen liitteeksi tai niiden asettaminen nähtäville osana yleiskaavaehdotusta ei ole perusteltua. Tärkeimmät kaavaratkaisuun vaikuttaneet esisuunnitelmat kootaan kaavaselostukseen lisätaukseksi ja suunnitelmiin johtaviksi verkkolinkeiksi.

Elinkeinoelämän edistämistä ja maaseudun kehittämistä koskevat asiakokonaisuudet

Elinkeinoinhin kohdistuvien vaikutusten arviointia täsmennetään lausunnossa esitetyllä tavalla.

Maa- ja metsätalousvaltaisen alueen kyliä täydentävällä asumisella tarkoitetaan, että uusi asuminen tulisi sijoittua kylien lähialueille. Yleiskaavamääräyksellä mahdollistetaan maaseutuelinkeinoiniin liittyvä asuntorakentamisen laajasti, mutta tavanomainen asuntorakentaminen on perusteltua ohjata kylien läheisyyteen myös jatkossa.

Lausunto 10. Fingrid Oyj

Kiitämme lausuntopyynnöstänne. Jyväskylän alueella on Fingridin nykyisiä ja kehittyviä voimajohtoja sekä Jyväskylän, Rauhalahden ja Kangasvuoren sähköasemat. Lausuumme 17.2.2025 ensimmäisestä kaavaluonnoksesta ja toimme tuolloin esille Fingridin voimajohtohankkeet sekä voimajohtojen kehittämistarpeet.

Yleiskaavassa on otettu kantaa tulevaisuuden voimajohtoihin kaavakohteella "uusi voimajohto tai voimajohtojen yhteystarve (110/220/400 kV)". Mainitsimme jo aiemmin tarpeen vahvistaa 110 kilovoltin (kV) voimajohtoyhteyttä Jyväskylän sähköasemalta länteen Petäjaveden suuntaan. Asia on edennyt, sillä Fingrid on parhaillaan käynnistämässä 110 kV voimajohdon Petäjävesi-Jyväskylä ympäristöselvitystä. Uusi voimajohto sijoittuu nykyisten voimajohtojen rinnalle ja sen päätepisteenä on Fingridin Jyväskylän sähköasema Keijossa. Näkisimme tarkoituksenmukaisena, että kyseinen voimajohtoyhteys osoitetaan Jyväskylän yleiskaavassa 2050.

Kaavoittajan vastine:

Lausunnossa mainittu uusi voimajohtoyhteys Petäjaveden ja Keljon sähköaseman välillä osoitetaan yleiskaavaehdotuksessa.

Lausunto 11. Väylävirasto

Väylävirasto on tutustunut yleiskaavaluonnokseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 päätarkoitus on ohjata Jyväskylän yhdyskuntarakenteen kehitystä seuraavina vuosikymmeninä, ja se esitetään kolmella eri kartalla, jotka merkintöineen ja määräyksineen ohjaavat asemakaavoitusta ja muuta tarkempaa suunnittelua. Yleiskaavan yhteydessä on tarkasteltu koko Jyväskylän kaupungin yhdyskuntarakennetta, mutta Jyväskylän yleiskaava 2050 ei tule kuitenkaan voimaan koko kaupungin alueella, vaan osa osayleiskaavoista jää edelleen voimaan. Jyväskylän yleiskaavan 2050 alueelle sijoittuvat Tampere-Jyväskylä, Jyväskylä-Pieksämäki ja Jyväskylä-Äänekoski rataosat.

Aiemmassa lausunnossaan Väylävirasto on kiinnittänyt huomiota meluun, runkomeluun ja tärinään liittyvään yleismääräykseen, lähijunan seisakevarauksiin sekä rautatien päälle rakentamiseen keskustan uudella c-2-alueella. Ensimmäisen luonnosvaiheen lausuntoihin annetuissa vastineissa todetaan lähijunaseisakkeita koskien, että lähijunaliikenteen seisakevarauksella on osoitettu potentiaaliseksi tunnistettuja seisakepaikkoja ja että jatkosuunnittelussa pohditaan kaavamääräyksen täydentämistä, millä mahdollisesti täsmennetään seisakkeiden jatkosuunnittelun vaatimuksia. Jyväskylän ratapihan c-2-aluetta koskien vastineissa todetaan, että ratapihan c-2-kohdealueen suunnittelun tarkempia toteutusedellytyksiä tutkitaan laadittavassa konseptisuunnittelussa, jossa Väylävirasto ja Jyväskylän kaupunki tekevät yhteistyötä alueen suunnitteluratkaisujen ja toteutusedellytysten selvittämisessä.

Lähijunan seisakevaraukset

Lähijunaseisakkeita koskien kaavamääräyksiä on täydennetty siten, että seisakkeiden jatkosuunnittelussa tulee tarkastella niiden maankäytöllisiä, ratateknisiä sekä liikenteellisiä toteuttamisedellytyksiä. Väylävirasto pitää hyvänä, että kaavamääräystä on täydennetty ja jatkotarkastelutarpeet on tunnistettu myös kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksessa viitataan lähijunaseisakkeita koskien mm. selvitykseen Duoraitiliikenteen mahdollisuuksista (Proxion, 2019) sekä Väyläviraston Alueellinen

junaliikenne -selvitykseen (Väylävirasto, 2021, osaraportit 1 ja 2). Lähijunaliikennettä koskien on laadittu myös Alueellisen junaliikenteen jatkoselvitys (Traficom, 2022), jossa on tarkasteltu Keski-Suomessa Äänekosken, Jyväskylän ja Muuramen välistä yhteysväliä. Yhteysvälin tiedot perustuvat aikaisempiin Väyläviraston alueellisen junaliikenteen selvityksiin.

Radanpidon toimintojen siirron tarpeet, Aholaidan eritasoliittymä valtatiellä 4

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään useita uusia tai merkittävästi parannettavia eritasoliittymiä. Uusi tai merkittävästi parannettava moottori- tai moottoriliikennetie -merkinnällä osoitettu liittymä on esitetty maakuntakaavaan ja tiesuunnitelmiin perustuen valtatielle 4 Aholaidan kohdalla. Väylävirasto muistuttaa, että aiemmin käydyissä keskusteluissa on noussut esille suunnitelmavaihtoehto, jossa valtatie 4 parantaminen välillä Aholaidan eritasoliittymä - Lohikosken eritasoliittymä, on tarkasteluja ja selvityksiä tehty vaihtoehdosta, jossa ratkaisu edellyttäisi radanpidon toimintojen siirtoa Vaajakoskelle nyky sijainnistaan Kyyhkysentieltä. Mikäli Aholaidan eritasoliittymän osalta päädytään sellaiseen suunnitelmavaihtoehtoon, jonka toteuttamiseksi radanpidon toiminnot on siirrettävä, tulee tämä huomioida tarvittavilta osin myös nyt vireillä olevassa Jyväskylän yleiskaavassa 2050.

Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen Elinvoimakeskus.

Kaavoittajan vastine:

Yleiskaavassa osoitetaan merkittävästi uusia tai merkittävästi parannettavia eritasoliittymiä Aholaitaan, Tourulaan ja Lohikoskelle. Kaikki näistä ovat olemassa olevia eritasoliittymiä, joita merkittävästi parannetaan ja täydennetään. Sekä tekeillä ollut vt4 Aholaita-Lohikoski tiesuunnitelmaratkaisu että sen keskeyttämisen jälkeen tehdyt esisuunnitelmat edellyttävät Kyyhkysentien huoltovarikon siirtoa, koska valtatie kehittämissuunnitelmat katkaisevat varikolle johtavan pistoraitteen.

Yleiskaavan 2050 toiseen luonnokseen ei ole merkitty pistoraitteita, kuten ei myöskään voimassa olevaan Jyväskylän kaupungin yleiskaavaan. Myöskään radanpidon erityis- ja tukitoimintoja, kuten huoltovarikkoa, ei yleiskaavassa esitetä. Luonnoksen merkinnät mahdollistavat toimintojen lakkauttamisen Kyyhkysenmäessä ja niiden siirron Vaajakoskelle. Asia voidaan ratkaista asema-kaavoissa sekä maanteiden ja ratojen suunnittelussa.

Lausunto 12. Lupa- ja valvontavirasto

Jyväskylän kaupunki on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa Jyväskylän yleiskaava 2050 toisesta luonnoksesta 16.2.2026 mennessä. Lupa- ja valvontavirasto on saanut lausunnon antamiseen lisäaikaa 20.2.2026 saakka.

Yleiskaavan tavoitteena on luoda edellytykset kaupungin kestäväälle kasvulle ja asukkaiden sujuvalle arjelle. Yleiskaavan tavoitteet on tiivistetty neljään teemaan; resurssiviisas yhdyskuntarakenne, fiksuja kestävä liikkuminen, vihreä ja sininen ympäristö sekä monipuoliset mahdollisuudet elinkeinoille. Jyväskylän nykyinen koko kaupunkia koskeva yleiskaava on vuodelta 2014. Jyväskylän yleiskaava 2050 päivittää ja uudistaa aiempaa Jyväskylän kaupungin yleiskaavaa tarvittavilta osin. Yleiskaavassa on myös huomioitu aiemman yleiskaavan jälkeen maankäytössä tapahtuneet muutokset.

Jyväskylän yleiskaava 2050 esitetään kolmella eri kartalla. Kaavakartat 1 ja 2 koskevat kaupungin keskeisiä taajama-alueita ja kartoilla ohjataan erityisesti alueenasemakaavoitusta. Kaavakartta 3 koskee maaseutualueita ja sen ohjausvaikutus koskee alueiden mahdollista osayleiskaavoitusta ja

muuta lupaharkintaa. Koko kaupunkia koskevan yleiskaavan lisäksi Jyväskylässä on voimassa 17 eri osayleiskaavaa ja parhaillaan on vireillä kolme osayleiskaavaa. Valtaosa voimassa olevista osayleiskaavoista jää jatkossakin voimaan. Yleiskaava 2050 korvaa kokonaan kolme nykyistä osayleiskaavaa ja korvaa osittain kaksi nykyistä osayleiskaavaa. Yleiskaavan toiseen luonnokseen on tehty lukuisia muutoksia ensimmäiseen luonnosvaiheeseen verrattuna. Keskeisimpiä muutoksia ovat Köhniöntauksen uuden asuinalueen poistaminen ja Lehesvuoren maa-ainesten kiertotalousalueen merkinnän poistaminen. Lisäksi siniviherrakenteen merkintöihin liittyviä merkintöjä ja luonnon-suojelualuumerkintöjä on täsmennetty. Edellä mainittujen muutosten lisäksi maankäyttöroutujen maankäyttömuotoa on muutettu useassa paikassa palautteen ja lisäselvitysten johdosta.

Keski-Suomen ELY-keskus on lausunut yleiskaavan ensimmäisestä luonnoksesta 26.2.2025. Lupa- ja valvontavirasto lausuu yleiskaavan 2. luonnoksesta seuraavaa:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen kaavoituksessa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista on kuvattu kaavaselostuksessa varsin vähäsanaisesti. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kaavaselostusta on tältä osin syytä vielä täydentää.

Maakuntakaava

Keski-Suomessa on voimassa Keski-Suomen maakuntakaava ja pääasiassa seudullista tuulivoima- tuotantoa ja liikennettä käsittelevä maakuntakaava 2040. Maakuntakaavassa Jyväskylä on esitetty maakuntakeskuksena korostaen sen saavutettavuutta. Jyväskylä on esitetty varsin kompaktina tiivistettävänä taajamana, jota viheryhteydet ja liikenneväylät halkovat. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että Jyväskylän yleiskaavan 2050 tavoitteet ja niiden pohjalta johdettu, toimintoja tiivistävä ja joukko- sekä kevyttä liikennettä tukeva kaavaratkaisu huomioi maakuntakaavan tavoitteet.

MAL-sopimus

Valtio on solminut MAL-sopimuksen Jyväskylän kaupungin ja sen ympäryskuntien kanssa vuosiksi 2024–2035. Sopimuksessa on kuvattu tavoitetilat vuodelle 2035, kehityspolut tavoitetilän saavuttamiseksi ja tarvittavat toimenpiteet vuosille 2024–2027 tavoitteisiin pääsemiseksi. Yleiskaavan kan- nalta keskeisiä tavoitteita ovat kestävän ja vähäpäästöisen yhdyskuntarakenteen kehittäminen, asu- minen ja elinympäristön laatu sekä seudun elinvoimaisuus. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että yleiskaavan tavoitteet ja suunnitteluratkaisut tukevat MAL-sopimuksen tavoitteita. Uuden rakentami- sen ohjaaminen jo olemassa olevan yhdyskuntarakenteen läheisyyteen ja kevyen liikenteen sekä joukkoliikenteen tukeminen yleiskaavaratkaisuilla tukevat tavoitteiden saavuttamista. Toisaalta yh- dyskuntarakenteen tiivistäminen voi tuoda haasteita elinympäristön laadun, asukkaiden viihtyvyyden ja luontoarvojen huomioimisen kannalta.

Pintavedet

Laajaan kaava-alueeseen sisältyy useita vesienhoidossa luokiteltuja pintavesimuodostumia, joista osa on hyvää huonommassa tilassa tai riskissä heikettä hyvää huonompaan tilaan (vesimuodostumia ja niiden tilaa voi tarkastella mm. vesi.fi- sivustolla, lisätietoja mm. Keski-Suomen vesienhoidon toi- menpideohjelmassa 2022—2027). Kaavaselostuksen vaikutusten arviointi -kohdassa olisi hyvä nos- taa esiin muiden luonto- ja pienvesiasioiden lisäksi erikseen kaavan myötä muuttuvan maankäytön vaikutukset luokiteltuihin vesiin ja miten haitallisia vaikutuksia voi vähentää jatkosuunnittelussa.

Kaava-alue kuuluu Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueeseen, jolle on laadittu vesienhoito- suunnitelma vuosille 2022–2027. Suunnitelmassa on esitetty tavoitteita kaavoitukselle (s. 127

alkaen). Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisessä annetun lain mukaan valtion ja kuntien viranomaisten sekä viranomaistehtäviä hoitavien muiden elinten on otettava soveltuvin osin toiminnassaan huomioon vesienhoitosuunnitelmat. Vesienhoitosuunnitelman mukaan kaavoituksella ja rakentamisen ohjauksella voidaan edistää eri toimintojen sijoittumista siten, että yhdyskuntarakenteesta aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia pinta- ja pohjavesille. Osaltaan voidaan myös varmistaa, että erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien vesien tila ei heikkene ja että muuttuvalla maankäytöllä mahdollisuuksien mukaan jopa parannetaan heikkojen alueiden tilannetta. Vesienhoidon näkökulmasta kestävä kaavoitus tarkoittaa käytännössä maankäytön riskialueiden ja vaikutusketjujen tunnistamista pinta- ja pohjavesien tilan kannalta. Kaavan vaikutusten arviointia varten tarvitaan tilanteesta riippuen mm. riittävät tarkastelut hulevesien hallinnasta, pinta- ja pohjavesistä, tulvariskeistä, vesiluonnosta, tarvittaessa vesihuollon järjestämisestä ja toisaalta esimerkiksi maaperäolosuhteista. Alueiden suunnittelumääräyksissä on tärkeää huolehtia, että valuntojen äärevöitymistä laajalti pinnoitetuilla kaupunki- ja teollisuusalueilla tulisi vähentää lisäämällä läpäiseviä pintoja ja poistamalla asfalttia missä mahdollista, sekä rakentamalla monitoimikosteikkoja ja muita vettä pidättäviä rakenteita, jotka lisäävät sekä luontoarvoja että poistavat kiintoainetta, ravinteita ja roskia hulevesistä.

Yleiskaavatyön yhteydessä ei ole laadittu erillistä hulevesiselvitystä. Kaavamääräysten mukaan asemakaavoitetuilla alueilla tulee tarkemmassa suunnittelussa huolehtia hulevesien viipymästä ja käsittelystä. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että jatkosuunnittelussa hulevesien hallintasuunnitelmat tulee tehdä riittävän laajalta alueelta.

Pohjavedet

Yleiskaavan vaikutusten arviointiin tulee lisätä oma kappale pohjaveden suojelun huomioimisesta yleiskaavoituksessa. Selostusosassa pohjavedet on mainittu lyhyesti vain osassa 7.6.8 (erityisalueet, tekninen huolto, rajoitteet ja ympäristöhäiriöt). Yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on esitetty siniviherrakenne ja luonnon monimuotoisuus. Yleiskaavassa on myös huomioitu tarkemmin esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden synnyttämät hulevesitulvariskit. Pohjaveden suojelu liittyy kriittiseen infraan, yhdyskuntien vesihuoltoon ja varautumiseen, joita olisi hyvä kaavan vaatimalla tasolla käsitellä selostusosassa omassa kappaleessa.

Pohjavesialueiden kaavamerkintään tulee korjata nykyisin käytössä olevat luokitellut pohjavesiluokat (1, 1E, 2, 2E ja E). Kaavaselostuksessa käytetty merkintä I ja II on vanhentunut. Lisäksi kaavamerkinnässä on syytä huomioida ympäristönsuojelulain mukainen pohjaveden pilaamiskieltoja pohjaveden muuttamiskielto ilman vesilain mukaista lupaa.

Ympäristön pilaantumisvaaraa mahdollisesti aiheuttavat toiminnot on merkitty T Teollisuus- ja työpaikka-alue, E erityisalue, EP puolustusvoimien alue ja EJK maa-ainesten potentiaalinen kiertotalousalue -merkinnöillä. Yleiskaavaluonnoksessa pohjavettä mahdollisesti pilaavaa maakäyttöä on osoitettu luokitelluille pohjavesialueille. Lisäksi T- ja E-aluemerkintä on osoitettu luokitukselta poistetulle pohjavesialueelle.

Luokitelluille pohjavesialueille ei lähtökohtaisesti tule kaavoittaa pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimintoja. Ympäristöhaittoja mahdollisesti aiheuttavat uudet toiminnot kuten teollisuus- ja maankaatopaikat, puolustusvoimien alue ja maa-ainesten kiertotalousalueet tulee sijoittaa luokiteltujen pohjavesialueiden ulkopuolelle. Pohjaveden suojelutarve ja pilaamiskielto ovat voimassa myös alueilla, joiden maaperän ominaisuudet mahdollistavat pohjaveden muodostumisen ja varastoitumisen, vaikka ne eivät olisi luokiteltuja pohjavesialueita (kuten esimerkiksi Seppälänkankaalla). Näillä alueilla tarvittavat vesiensuojelutoimenpiteet, kuten hulevesien johtaminen ja kemikaalien varastointi, tulee huomioida alueiden jatkosuunnittelussa.

Yleiskaava-alueella on esitetty uusia tieverkon laajennus- ja kehittämistarpeita. Pohjavesialueelle sijoittuvissa tie- tai rataverkon laajennus- ja muutoskohteissa kaavamerkintään tulee lisätä ohjeistus pohjaveden suojelun huomioimisesta tiesuunnittelussa. Erityisen tärkeää tämä on alueilla, joissa on toiminnassa oleva vedenottamo.

Pohjavesialueella kaikki rakentaminen ja kaivutyö on tehtävä niin, että toimenpiteistä ei aiheudu muutoksia pohjaveden laadulle tai määrälle. Pohjavesialueilla tulee välttää voimakkaita maaleikkauksia. Täyttömaana tulee käyttää puhtaita kivennäismaita. Asemakaavamääräyksissä tulee edellyttää maaperä- ja pohjavesiolosuhteiden tarkempi tutkiminen ennen rakentamista sekä vesienhallintaa ja hulevesisuunnitelmaa.

Valtakunnallisesti arvokkaat kivikot, moreenimuodostumat, kallioalueet sekä tuuli- ja rantakerrostumat tulisi huomioida yleiskaavoituksessa ja merkitä kaavakartalle asianmukaisilla suojelumerkinnoilla.

Luontoarvot ja arvokkaat luontokohteet

Vaikutukset Natura 2000 -alueisiin: Kaavassa esitetty Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittäminen tulee tehdä LUOPAS-oppaan (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle, Suomen ympäristökeskuksen raportteja ; 43/2023) mukaisesti. Myös yhteisvaikutukset tulee tunnistaa ja esittää vaikutukset kunkin Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin (lajit ja luontotyypit). Nyt kaava-aineistossa on käsitelty vain osa kaavan sisältämisestä Natura-alueista. Esim. Kanavuoren-Koskenvuoren Natura-alueen osalta tulee ottaa huomioon kaikki valtatiehankkeen Natura-arvioinnissa välttämättömiksi arvioidut liito-oravan kulkuyhteydet. Kaavassa näistä kulkuyhteyksistä on esitetty vain yksi. Myös uuden työpaikka-alueen vaikutukset Kanavuoren Natura-alueen valinnan perusteena oleviin luontoarvoihin nähdessä tulee arvioida. Pals-tonvuoren-Jääskelän Natura-alueen osalta kaavamääräys VR mahdollistaa matkailu- ja virkistystoimintojen kehittämisen alueella, mutta näitä vaikutuksia Natura-alueeseen ei ole arvioitu.

Liito-oravan ja muiden direktiivilajien osalta Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että monet intensiivisen toiminnan kaavavaraukset ovat tunnettujen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kanssa päällekkäin. Työpaikka-alueista esimerkiksi Vaajakoskentien ja Tammitien risteyksen alueella, Kylmänorossa ja Varassaaren pohjoisosassa ja teollisuus- ja työpaikka-alue Saanivuoren luonnonsuojelualueen vieressä. Vaikka alueiden suunnittelu tarkentuu asemakaavoituksen yhteydessä, intensiivisen työpaikka-alueen rakentaminen on yleensä huonosti yhteensovitettavissa tiukan suojelun lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentymättömyyden kanssa. Köhniöntauksen taajama-alueiden poisto kaavasta tukee tiukan suojelun lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilymistä.

Valtion organisaatiouudistuksen jälkeen on toistaiseksi epäselvää, miten kaavoissa esitettyjen luonnonsuojeluvarausten toteuttaminen jatkossa tapahtuu eikä Lupa- ja valvontavirasto sitoudu tällä lausunnolla vielä toteuttamaan kaavavaraukskohteita. Luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelu-alueiksi perustettavien alueiden suojelupäätösten sisältö ei perustu Jyväskylän kaupungin tekemiin päätöksiin, vaan perustamisesta vastaavan valtion organisaation päätöksiin. Vapaaehtoisen suojelun METSO-kohteiden käsittely tapahtuu nykyään Keski-Suomen elinvoimakeskuksessa, ja Lupa- ja valvontavirasto hoitaa ensisijaisesti luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja muiden luonnonsuojelulain mukaisten kohteiden suojelua. Vapaaehtoisen suojelun osalta suojelun toteuttaminen on vapaaehtoista myös valtion puolelta, joten kaavan SL-1-suojeluvaraukset voivat jäädä kokonaan toteuttamatta tai välitilaaan pitkäksi aikaa, etenkin jos kohteiden luontoarvot eivät ole niitä, joita vapaaehtoisessa suojelussa valtion ohjelmissa painotetaan. Myös nykyisen voimassa olevan yleiskaavan suojeluvarausten pinta-alasta on vielä yli puolet toteuttamatta. Kohteiden suojelua

suoraan kaavalla riittävin määräyksin kannattaa tässä tilanteessa harkita, etenkin kohteilla, joilla on merkittäviä virkistyskäyttötarpeita.

Luonnonsuojelukohteiden varsinaisesta sisällöstä Keski-Suomen ELY-keskus on lausunut 18.12.2025 erikseen yleiskaavan kanssa rinnakkaisessa prosessissa olevan Jyväskylän luonnonsuojeluohjelman yhteydessä (KESELY/2818/2025).

Perustetuista luonnonsuojelualueista Saanivuoren luonnonsuojelualueen laajennus (YSA269177) puuttuu kaavakartalta. Myös sellaisia valtiolle suojelutarkoituksiin ostettuja alueita, joiden hallinnansiirto Metsähallitukselle ei ole vielä tapahtunut, puuttuu kartalta. Näistä merkittävimpiä ovat Vaarunvuorten Natura-alueen pohjoisosa ja Mäyrävuori Jääskelän kupeessa.

Kulttuuriympäristö ja maisema

Lupa- ja valvontavirastolla ei ole huomauttamista kulttuuriympäristön ja maiseman osalta. Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä erityislainsäädännöllä suojellut alueet ja kohteet on osoitettu kaavakartoilla asianmukaisesti kohde- ja aluemerkinnöillä. Kaavan tausta-aineistoksi on laadittu kattava kulttuuriympäristöselvitys. Huomionarvoista on, että Alvar Aallon rakennusperintö on osoitettu kaavassa omalla merkinnällään. Paikallisesti arvokkaista kohteista kaavakartalla on osoitettu säilyttämisen arvoiset pientaloalueet. Näistä osa on myös maakunnallisesti arvokkaita.

Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on myös osoitettu kaavakartoilla asianmukaisesti.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan ensimmäisen luonnosvaiheen jälkeen on täydennetty laadittuja selvityksiä ja laadittu uusia selvityksiä. Vaikutusten arviointia on näiden pohjalta täydennettyjä selkeytetty laatimalla keskeisistä vaikutuksista taulukko, jossa on kuvattu vaikutusten suhdetta yleiskaavan tavoitteisiin. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että verrattuna ensimmäiseen luonnokseen, vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu paremmin uuden ja muuttuvan maankäytön myönteiset ja kielteiset vaikutukset. Kielteisten vaikutusten vähentämiseksi on kaavamääräyksissä nostettu esiin keskeisiä keinoja. Esimerkiksi teollisuus- ja työpaikka-alueiden jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä huomiota mahdollisimman hyvään massatasapainoon ja maa-ainesten kiertotalouskäyttöön.

Liikennejärjestelmän ja maanteiden osalta lausunnonantaja on Keski-Suomen elinvoimakeskus. Vesihuollon järjestämisen ja tulvariskiasiodien osalta lausunnonantaja on Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus.

Kaavoittajan vastine:

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen kuvausta täydennetään kaavaselostukseen.

Pinta- ja pohjavesiin liittyvää vaikutusten arviointia täydennetään kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä. Pohjavesien kaavamääräyksiin korjataan nykyiset pohjavesiluokat lausunnon mukaisesti. Yleiskaavan kaavakarttojen 2 ja 3 pohjavesialueita koskevissa määräyksessä on esitetty, miten pohjavesialueet tulee ottaa huomioon alueita koskevissa toimenpiteissä. Määräyksen toistaminen esimerkiksi tiemerkinnoissa ei ole perusteltua yleiskaavan selkeyden näkökulmasta. Jyväskylässä tehdään hulevesien hallintasuunnitelmatyötä eri tasoisessa suunnittelussa, ja erityisesti asemakaavojen laadinnan yhteydessä tarkasteluja tehdään valuma-alueittain.

Yleiskaavaehdotusta valmisteltaessa tullaan tarkastelemaan myös merkittävimpien uusien työpaikka-alueiden hulevesivaikutuksia.

Jyväskylän yleiskaavassa 2050 ei ole osoitettu arvokkaita kallio-, harju- ja moreenimuodostumia kaavakartalle Keski-Suomen maakuntakaavan tavoin. Ne on kuitenkin kuvattu yleiskaavan liitekartalla 8.

Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä tarkastellaan Natura-tarvearvioinnin täsmentämistä lausunnossa esitetyiltä osin. Toista kaavaluonnosta laadittaessa on tarkasteltu aiemmin Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunnossa esitetyjä tiedossa olevia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja suhteessa kaavaratkaisuun. Kaavaratkaisun ja lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä ei ole havaittu ristiriitaa huomioiden kaavan strateginen yleispiirteisyys. Lisääntymis- ja levähdyspaikat on otettava huomioon alueiden mahdollisen asemakaavoituksen yhteydessä.

Kaavakartalta puuttuvat luonnonsuojelualueet tarkistetaan ja lisätään kaavakarttaan ehdotusvaiheessa.

Jyväskylän yleiskaavassa luonnonsuojelulla perustettavat SL-1 alueet osoitetaan kaupungin luonnonsuojeluohjelmasta tehtävään päätökseen perustuen. Yleiskaava ei ohjaa alueiden perustamisen tarkempaa aikataulua, mutta osoittaa suojelun tavoitellun toteuttamiskeinon ns. lakisääteisesti tiukasti suojeltuna. Lausunnossa esitetyt luonnonsuojelualueet tai valtiolle suojelutarkoitukseen ostetut alueet täydennetään yleiskaavaehdotukseen.

Lausunto 13. Keski-Suomen museo

Jyväskylän yleiskaavassa 2050 sovitetaan yhteen kaupungin strategisia tavoitteita sekä lainsäädännöstä ja ylemmän tason suunnitelmista tulevia sisältötavoitteita. Yleiskaavan valmistelussa on huomioitu Jyväskylän kaupunkistrategia 2022–2025 tavoitteet sekä muut keskeiset kaupunkistrategiaa toteuttavat ohjelmat.

Jyväskylän yleiskaava 2050 esitetään kolmella eri kartalla. Kaavakartat 1 ja 2 koskevat kaupungin keskeisiä taajama-alueita ja kartoilla ohjataan erityisesti alueen asemakaavoitusta. Kaavakartta 3 koskee maaseutualueita ja sen ohjausvaikutus koskee alueiden mahdollista osayleiskaavoitusta ja muuta lupaharkintaa. Strategisen yleiskaavan pääkartalla 1 (1/7) on kuvattu kaupungin keskusta-alueet, asuintaajamat, työpaikka-alueet, kaupalliset alueet ja viheralueet laajahkoina kokonaisuutena. Kulttuuriympäristön huomioiminen on mukana merkittävimmissä kokonaisuuksissa suunnitteluohjeena. Kaavakartan 2 pääsisältönä on suunnittelua ohjaavat erityisominaisuudet ja arvokkaat alueet. Luonnon, maiseman, kulttuuriympäristön, vesiensuojelun, virkistykseen, täydennysrakentamisen, joukkoliikenteen ja pyöräilyn kannalta tärkeät alueet ja yksittäiset kohteet ovat omilla oikeusvaikutteisilla kartoillaan (2–6/7). Ne ovat ohjeena myöhemmin laadittaville osayleiskaavoille ja asemakaavoille tai päätettäessä muuten maankäytön järjestämisestä. Kaavakartan 3 (7/7) pääsisältönä on maaseutualueiden suunnittelua ohjaavat alueiden pääkäyttötarkoitukset sekä suunnittelua ohjaavat erityisominaisuudet ja arvokkaat alueet. Kaavakartan pääsisältönä ovat maa- ja metsätalouteen varatut eri alueet, tieverkkoon liittyvät merkinnät sekä valtakunnallisiin ja maakunnallisiin kulttuuriympäristöön ja maisemaan liittyvät merkinnät. Karttaan on osoitettu myös perustetut luonnonsuojelualueet ja pohjavesialueet. Kartan merkinnät ja määräykset ovat siirtyneet tähän yleiskaavaan maakuntakaavasta (kokonaismaakuntakaava ja 2. vaihekaava) sellaisenaan.

Jyväskylän Yleiskaavan 2050 taustaksi on tehty kulttuuriympäristöselvitys. Selvitykseen on koottu Jyväskylän valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet. Lisäksi selvityksessä on esitetty erillislainsäädännöllä suojellut rakennukset ja alueet sekä

muinaismuistot. Selvitystä on täydennetty tähän toiseen luonnosvaiheeseen muinaismuistoja koskevilta osuuksilta. Lisäksi tehtiin Säilyke -raportin päivitys osana yleiskaavan kulttuuriympäristöä koskevia selvityksiä. Säilyke- kohteet edustavat paikallista, alueellista ja maakunnallista merkittävyyttä omaavia pientaloaluekokonaisuuksia.

Yleistä

Lähes kaikissa yleiskaavan kaavakartan 1 päämerkkien määräyksissä on edellytetty kulttuuriympäristön ja sen arvojen huomioiminen.

Yleiskaavaratkaisussa keskusta-alueet on esitetty kolmella erilaisella keskustamerkinällä: pääkeskus, strateginen keskustatoimintojen alue (C), aluekeskus (CA) ja lähikeskukset. Kohdemerkintöjen C ja CA kaavamääräyksessä edellytetään, että kulttuuriympäristön arvot tulee huomioida. Kestävän liikkumisen tiivis taajama (A-1), Kestävän liikkumisen taajama (A-2), Pientalovaltainen taajama (A-3) ja Kehä Vihreä -kehittämisperiaattemerkintä huomioi kulttuuriympäristön kaavamääräyksessä huomioitavana lähtökohtana. Sen sijaan näiden alamerkinöissä ei ole kulttuuriympäristöä erityisesti nostettu toistamiseen esiin.

Kaikki kauppaa, teollisuutta, liikennettä tai virkistyskäyttöä tai maaseudun maankäytön ohjausta koskevat kaavamääräykset jättävät huomioimatta kulttuuriympäristön. Ratkaisu on pääosin perusteltavissa muun muassa olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, sen historiallisen perspektiivin ja alueiden rakennuskannan perusteella. Kuitenkin maaseutualueen osalta tilanne huolestuttaa Keski-Suomen museota, sillä kyseessä ovat usein alueet, joille ei muutoinkaan muodostu maankäytön tai rakentamisen ohjausta. Näillä alueilla on kuitenkin tunnistettu merkittävä määrä erilaisia kulttuuriympäristön arvokohteita.

Yleiskaavassa maankäytön painopisteet ja kehittämistavoitteet vaihtelevat muun muassa alueen ominaispiirteiden ja yhdyskuntarakenteellisen sijainnin mukaan jaettuna 14 suuralueeseen. Kaavaselostuksessa kuvataan kunkin alueen erityispiirteet, tarkemmassa suunnittelussa huomioitavat kehittämisperiaatteet ja reunaehdot sekä erityisesti merkittävimmät yleiskaavan mukaiset muutokset nykytilanteeseen nähden.

Yleiskaavan kehittämisperiaatteiden kuvauksissa kulttuuriympäristö näyttäytyy epäyhtenäisesti. Tältä osin kulttuuriympäristön merkitys tai tavoitteet suuralueiden kehittämisperiaatteiden osalta eivät hahmotu helposti. Jos alueelta on tunnistettu kulttuuriympäristö ainoana vahvuutena, kertoo se siitä, että hyvän ympäristön rakentuminen ajallisesti pitkällä jännteellä on ollut kulttuurillisesti, sosiaalisesti ja myös taloudellisesti kestävä kehitys, jota tulee myös jatkossa viedä eteenpäin. Sen vuoksi kulttuuriympäristön tiedostaminen yhtenä kestävyuden osa-alueena ja myös kehittämisperiaatteena on tärkeää. Keski-Suomen museo katsoo, että kehittämisperiaatteita on hyvä tarkemmin pohtia ja avata kestävä kehityksen ja resurssiviisauden lähtökohdista, sillä olemassa oleva rakennuskanta ja sen säilyttäminen on yksi osa ilmastonmuutoksen torjunnan keinoja muiden joukossa.

Keski-Suomen museo haluaa tuoda esiin, että kulttuuriympäristö kehittämisen lähtökohtana on nostettu esiin muutamilla valtakunnallisilla erityisarvoilla omaavilla suuralueella erinomaisella tavalla. Jyväskylän keskustan suuralueella se on huomioitu yhdistämällä kaikki arvot yhteen lauseeseen, joka jää merkitykseltään alaviitteen omaiseksi. Sen sijaan erityisesti Säynätsalossa kulttuuriympäristö on tunnistettu vahvasti alueen kehittämisen lähtökohtana ja mahdollisuutena. Myös Vaajakosken valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö on tuotu hienolla tavalla esiin kehittämisperiaateissa. Tikkakosken yhteydessä, ehkä hieman yllättäen, on nostettu esiin valtakunnallinen erityisarvo, joka muodostuu sotatarviketeollisuuden historiasta, sekä tuotu esiin jopa paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Korpilahden Kirkkoranta pienenä valtakunnallisena rakennetun kulttuuriympäristön kohteena on nostettu Korpilahdella erityisen kehittämisen kohteeksi.

Näissä tapauksissa nimenomaan historia on osoittanut suunnan kehitykselle ja sille, millaiseksi ympäristön vetovoimatekijät ovat muodostuneet aikojen saatossa. Kulttuuriympäristön vetovoimatekijä, joka Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistuksessa (Keski-Suomen liitto 2017) on osoitettu, näytetty juuri näiden kohteiden kehittämissperiaatteissa optimaalisella tavalla.

On valitettavaa, että muutoin yleiskaavassa vain muutamissa keskeisissä kaupunginosissa kulttuuriympäristö on mainittu kehittämiseen liittyvien kuvauksien yhteydessä, näissäkin lähinnä vain idyllisten pientaloalueiden kautta. Yleiskaavan selostus toi esiin eri puolilta kaupunkia edellä mainittujen valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden lisäksi vanhan Halssilan, Halssilanmäen, Tuohimutkan ja Mesikämmenen, Kypärämäen Kangasvuoren ja Mäyrämäen.

Keski-Suomen museo pitää hyvänä ja selkeyttävänä asiana, että selostukseen on kirjattu aurinkoenergian teolliseen tuotantoon liittyvän taustaselvityksen merkitys yleiskaavalle ja todettu, ettei sitä tulla käyttämään aurinkovoimaloiden rakentamisen ohjauksessa. Keski-Suomen museo pitää tärkeänä lisäyksenä kaavakarttaan yleismääräystä aurinkovoimaloiden rakentamiseen liittyen, jossa edellytetään yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioimaan vaikutukset kulttuuriympäristöön.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on huomioitu kulttuuriympäristö. Erityisesti keskustojen täydennysrakentamista painottavalla ratkaisulla voi olla vaikutuksia kulttuuriympäristöjen säilymiseen. Mahdollisten kielteisten vaikutusten lieventämiseksi keskustoja koskevissa kaavamääräyksissä on huomioitu myös kulttuuriympäristö yleislausekkeella, kuten kaupunkiympäristön viihtyisyys ja laatu sekä kaupunkivihreä. Lisäksi on tunnistettu, että tavoitteet voivat vaikuttaa ristiriitaisesti siihen, kuinka kulttuuriympäristön arvot säilyvät ja kuinka niistä huolehditaan. Kaavaselostuksessa erikoinen piirre on, että vaikutusten arvioinneissa vain virkistyskäytön ja luonnon osalta on nostettu erillisiä, omina otsikoinaan, esiin myös yleiskaavan kielteiset vaikutukset.

Kappaleessa 8.9. ei ole mainittu eikä arvioitu vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön tai muinaismuistoihin. Aineistoa tulee täydentää tältä osin. Tähän olisi tärkeää nostaa asia, joka mainitaan nyt vain kulttuuriympäristöselvityksessä, eli "Yleiskaavoitusta tarkempaa suunnittelutasoa varten tehdään täydentäviä inventointeja tarpeen mukaan".

Keski-Suomen museo toteaa, että kulttuuriympäristön osalta vaikutuksissa ei ole huomioitu olemassa olevan rakennuskannan, rakennusperinnön säilymisen (suojelun) ja sen käytön mahdollistamisen positiivisia vaikutuksia ilmaston muutoksen hallintaan, hiilijalanjälkeen ja resurssiviisaan elämätavan edustajana sekä sosiaalisesti, kulttuurillisesti ja taloudellisesti kestävästä kehitystä tukevana osana yleiskaavan vaikutuksia.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyviä taustaselvityksiä ja museon 2023 antamia kommentteja selvitystarpeesta on käsitelty erillisessä neuvottelussa kuten aineistossa on todettu, ja aineistoja on täydennetty arkeologisen kulttuuriympäristön osalta. Neuvottelussa Keski-Suomen museo nosti esille Säynätsalossa olleen vankileirin ja kallioon hakatun muistomerkin ja sovittiin, että Keski-Suomen museo tekee näihin liittyen maastotarkastuksen virkatyönä. Lisäksi Keski-Suomen museolle on tullut neuvottelun jälkeen Museoviraston kautta ilmoitus rantavedestä löytyneistä proomun jäännöksistä Säynätsalossa. Museovirasto arvioi, että kyseessä ei ole muinaisjäännös, vaan proomut liittyvät Säynätsalon teolliseen historiaan. Tällaiset jäännökset eivät ole lähtökohtaisesti lain tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta Keski-Suomen museon arvion mukaan niillä on muuta kulttuurihistoriallista merkitystä, minkä vuoksi niiden tarkastus ja dokumentointi on hyvä tehdä yleiskaavatyöskentelyn yhteydessä. Näiden kohteiden merkitseminen muinaisjäännösrekisteriin muina

kulttuuriperintökohteina täydentää osaltaan Säynätsalon teollisuusyhteisöön liittyvää kulttuurihistoriatietoa, jota kaava-aineistoissa on nostettu hyvin esiin. Keski-Suomen museo ilmoittaa tarkastuksen tuloksista kaavoittajalle. Muita kulttuuriperintökohteita ei tarvitse merkitä kaavakarttoihin, joten asia ei aiheuta päivitystarpeita kaava-aineistoihin.

Muinaismuistoja on käsitelty kaavaselostuksen sivulla 64. Suunnittelualueella olevien tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten ajantasainen tilanne on tarkastettu muinaisjäännösrekisteristä. Yleiskaavaan on otettu mukaan valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet (VARK) omalla merkinnällään. Kaavaselostuksessa ei mainita yksittäisiä kohteita nimeltä, ja niiden runsaan määrän vuoksi Keski-Suomen museo pitää tätä ymmärrettävänä ratkaisuna. VARK-kohteet voisi kuitenkin mainita nimeltä tässä yhteydessä. Muiden kohteiden osalta olisi hyvä lisätä viittaus liitteeseen (kulttuuriympäristöselvitys), josta löytyy listaus kaikista suunnittelualueen muinaismuistokohteista.

Kaavakartassa 3/3 eli maaseutualueiden yleiskaavakartassa 3 on muinaisjäännöksiin liittyen tieto, että merkinnät perustuvat muinaisjäännösrekisteriin 18.9.2024. Ajantasainen tilanne tulee tarkastaa myös tämän kartan osalta kuten kartan 2/3, kaavaselostuksen ja kulttuuriympäristöselvityksen kohdalla on tehty. Keski-Suomen museolla ei ole muuta huomautettavaa kaava-aineistoihin arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Yleiskaavakartalla rakennettu kulttuuriympäristö on esitelty Taajama-alueiden yleiskaavakartalla (kartta 2), jonka pääsisältönä on osoitettu suunnittelua ohjaavat erityisominaisuudet ja arvokkaat alueet.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Jyväskylän yleiskaava huomioi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Unesco-kohteet sekä Jyväskylän kaupungin säilytettävien pientaloalueiden (SÄILYKE) I ja II luokan kohteet.

Keski-Suomen museo katsoo, että kaavamerkinnot määräyksineen ovat perusteltu kaavaselostuksessa hyvin ja osoitettu liiteaineistojen kautta osana yleiskaavaa helposti tavoitettavalla tavalla. Uusia rakennettua kulttuuriympäristöä koskevia merkintöjä ei ole esitelty yleiskaava 2050 yhteydessä verrattuna voimassa olevaan yleiskaavaan, sen sijaa vaalimisen arvoisten kohteiden määrä on vähennetty SÄILYKE-kohteiden rajaamisella I ja II luokan kohteisiin kaavakartalla sekä poistamalla Alvar Aallon maisemaperintöä koskeva kaavamerkintä, jonka tavoite ei yleiskaavallisena ohjausvälineenä ei toteutunut.

Säilytettävien arvokkaiden pientaloalueiden selvitysraportin päivityksessä on tarkasteltu kaikkia Jyväskylän kaupungin yleiskaavassa osoitettuja arvokkaita pientaloalueita sekä tarkennettu tarpeellisilta osin alueiden analyysiä, arvoista ja rajauksia. Selvitystä on päivitetty palautteen perusteella syksyllä 2025. Aikaisemmasta SÄILYKE III luokasta luovuttiin ja näin yleiskaavaan merkittävien aluekokonaisuuksien määrä väheni vuoden 2010 raportin määrästä sekä voimassa olevaan yleiskaavaan nähden. Keski-Suomen museo katsoo ratkaisun olevan perusteltu. Näin yleiskaavaan jäi vain edustavimmat ja merkittävimmät alueet, joiden asemakaavoituksen ohjauksessa korostuvat yksiselitteisesti alueen kulttuuriympäristöstä nousevat tavoitteet maankäytön ohjauksessa. Keski-Suomen museo pitää ratkaisua kattavasti tutkittuna ja perusteltuna, vahvistaen näin jäljelle jäävien kohteiden merkitystä yleiskaavassa.

Unescon maailmanperintökohde löytyy kartasta 3 omana merkintänään. Se ei ole mukana kulttuuriympäristökohteita esittelevässä kartassa numero 2. Keski-Suomen museo esittää, että huolimatta siitä, että tähän mennessä ainoan Unesco-kohteen sijoittumisesta maaseutualueelle, se otettaisiin mukaan teemana ja karttamerkintänä myös kartalle numero 2 erityislaatuutensa vuoksi sekä

mahdolliseen Aalto-kohteiden reitistön tulevaisuuden ratkaisuihin vastaamaan jo toisen luonnosvaiheen aikana.

Keski-Suomen museolla ei ole muuta huomautettavaa Jyväskylän Yleiskaava 2050 2.luonnokseen rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Kaavoittajan vastine:

Yleiskaavaehdotusta valmisteltaessa tarkastellaan ja tarvittaessa muutetaan eri pääkäyttötarkoitusten kaavamääräyksiä kulttuuriympäristöä koskevilta osin. Myös kaavaselostuksen suuralueittaisia kuvauksia täsmennetään kulttuuriympäristön arvojen osalta.

Yleiskaavan vaikutusten arviointia täydennetään arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Muut arkeologista kulttuuriperintöä koskevat ja lausunnossa esitetyt asiat otetaan huomioon yleiskaavan jatkovalmistelussa.

Päätöstä Aalto-kohteiden sisällymisestä Unescon maailmanperintöluetteloon odotetaan heinäkuussa 2026. Mikäli kohteet lisätään listalle, ne päivitetään asiaankuuluvien merkinnöin yleiskaavaehdotuksen kaavakartalle 2.

3. Saadut mielipiteet

3.1. Yhdistyksiltä ja yrityksiltä saadut mielipiteet

Mielipide 3. Kiinteistö Oy Jyväskylän Tuomiojärven Parkki

Haluamme yhtiönä esittää näkemyksemme kaava 2050-luonnokseen sisältyvästä ehdotuksesta, jossa yhtiömme tontin ympärillä oleva nykyinen suojelualue esitetään poistettavaksi ja muutettavaksi tulevaisuudessa rakennettavaksi alueeksi. Pidämme suojelualueen poistamista erittäin ongelmallisenä niin luontoarvojen, asumisviihtyvyyden, alueen alkuperäisten arvolutausten kuin myös kaupunkikuvan kannalta.

Pyydämme, että kaupunki säilyttää nykyisen suojelualueen eikä mahdollista rakentamista kyseiselle alueelle.

1. Luontoarvojen turvaaminen – liito-oravan elinalueet

Alueella esiintyy merkittäviä luontoarvoja, joista erityisesti liito-oravan todetut elinpiirit ja kulkuyhteydet ovat keskeisiä. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat on lain mukaan suojeltava.

Suojelualueen poistaminen ja rakentaminen katkaisisi nykyisiä viheryhteyksiä ja vaarantaisi lajin elinmahdollisuudet alueella. Tämä on ristiriidassa sekä luonnonsuojelutavoitteiden että kaupungin omien viherrakennehjelmien kanssa.

2. Asumismukavuus ja turvallinen elinympäristö

Nykyinen suojelualue toimii luonnollisena melu-, pöly- ja näkösuojana. Se muodostaa myös arvokkaan virkistys- ja luontoympäristön asukkaille.

Rakentamisen salliminen näin lähelle nykyisiä asuinrakennuksia heikentäisi:

- asumisrauhan ja yksityisyyden
- pihojen ja parvekkeiden käyttömahdollisuuksia

- alueen yhteistä viihtyisyyttä
- liikenteen ja pysäköinnin kuormituksen hallintaa.

Suojelualueen poistaminen muuttaisi merkittävästi alueen luonnetta ja asumiskokemusta, jota asukkaat ovat pitäneet keskeisenä osana alueelle muuttamista.

3. Asuntojen alkuperäiseen arvoon sisältynyt arvolupaus

Alueen asunnot on aikanaan myyty selkein ympäristöön liittyvin arvoin:

- rauhallinen ja pysyvä lähivirkistysalue
- luonnontilainen suojavyöhyke
- rakentamaton rantamaisema.

Nämä ovat olleet osakkaiden tekemien merkittävien taloudellisten päätösten perusteena. Suojelualueen poistaminen ja rakentamisen mahdollistaminen heikentäisivät asuntojen arvoa, rikkoisivat alkuperäistä lupaus ja johtaisivat mahdolliseen kohtuuttomaan arvonmenetykseen nykyisille omistajille.

4. Nykytilan ja maisema-arvojen säilyttäminen

Yhtiön lähiympäristössä oleva ranta- ja metsäalue on tärkeä osa alueen identiteettiä ja maisemallista kokonaisuutta. Sen luonnontilaisuus:

- lisää alueen viihtyisyyttä
- tukee biodiversiteettiä
- toimii kaupunkirakenteessa harvinaisen, arvokkaan viheralueen roolissa.

Rantarakentaminen muuttaisi pysyvästi maisemaa ja poistaisi yhden alueen keskeisimmistä vetovoimatekijöistä.

Yhteenveto

Yhtiö vastustaa suojelualueen poistamista kaava 2050-luonnoksessa ja katsoo, että:

- luontoarvot, erityisesti liito-orava, on turvattava
- asukkaiden asumismukavuus ja elinympäristö on säilytettävä
- alkuperäinen, asuntojen arvoon sisältynyt ympäristöoletus on kunnioitettava
- maisema- ja rantaympäristön nykytila on alueen identiteetin ja arvon kannalta olennainen.

Pidämme suojelualueen säilymistä oikeudellisesti, ekologisesti ja kaupunkikuvallisesti perusteltuna, ja pyydämme kaupunkia ottamaan huomioon asukkaiden ja yhtiön näkemyksen kaavan jatkovalmistelussa.

Kaavoittajan vastine:

Kiinteistö Oy Jyväskylän Tuomiojärven Parkin omistama kiinteistö sijaitsee Kivelänrannan pohjoisosassa. Kiinteistön ympäristöön ei ole voimassa olevassa Jyväskylän kaupungin yleiskaavassa tai asemakaavoissa osoitettu suojelualueita. Voimassa olevassa yleiskaavassa alueet on osoitettu kestävän liikkumisen taajamaksi. Alueet on asemakaavassa osoitettu

lähivirkistysalueeksi, joka säilytettävä ja hoidettava maisemalliset arvot huomioiden (VL/s). Alueelle on myös omalla osa-aluemerkinnällä (s-1) osoitettu liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat.

*Kivelänrannan pohjoisosa on Jyväskylän yleiskaavaluonnoksessa 2050 osoitettu kestävän liikku-
misen taajamaksi (A-1) ja virkistysalueeksi (V). Merkintä on alueen asemakaavatilanteen kannalta
perusteltu ja vastaa maankäyttöruutujen pääkäyttötarkoitusta.*

*Alueella on voimassa oleva varsin tuore asemakaava, joka on vielä osin toteutumatta. Asema-
kaava ohjaa alueen rakentamista ja varmistaa mm. liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat.
Yhtiön mielipiteessä esittämät huolet ovat aiheettomia, eikä yleiskaavaratkaisu tarkoita alueen
asemakaavan muuttumista. Kerrostalojen lähialueet tulevat jatkossakin säilymään asemakaavan
mukaisina lähivirkistysalueina.*

Mielipide 9. Asunto Oy Jyväskylän Hopeaniemi

Olemme tutustuneet toiseen yleiskaavaluonnokseen 2050 ja siihen liittyviin selvityksiin.

Maanomistajana 179-401-4-254, 255, 269 kokosimme mielipiteemme seuraavasti:

- Mielestämme yleiskaava tulisi säilyttää osaltamme ruskeana, ehdotetun vihreän sijaan.
- Alue soveltuu hienosti tulevaisuuden pienimuotoiseen täydennysrakentamiseen, jonne tie on jo valmiina ja sitä myötä kunnallistekniikka lähellä jne.
- Alue muodostaa erinomaisen kaupunkirakenteeseen liittyvän kohteen ja tulisi sellaisena käsitellä yleiskaavassa.
- Kiitämme puheenvuorosta ja toivomme, että huomioitte mielipiteen yleiskaavan seuraavassa vaiheessa.

Kaavoittajan vastine:

*Huhtaniemen pohjoiskärki on osoitettu Jyväskylän yleiskaavan 2050 toisessa luonnoksessa vir-
kistysalueeksi. Merkintä perustuu alueen nyky- ja asemakaavatilanteeseen. Alueen asemakaava
on hyväksytty vuonna 1999 ja Huhtaniemen pohjoiskärjen alue on siinä osoitettu lähivirkistysalu-
eeksi. Kun otetaan huomioon, että Huhtaniemen ranta-alueet on sen eteläpuolisilta osin raken-
nettuja alueita, pohjoiskärki osaltaan turvaa myös ranta-alueiden julkisen virkistyskäytön.*

Mielipide 13. Pro Kaitajärvi ry.

Palautteemme koskee ensisijaisesti Palokan maankaatopaikan ja Nuutin alueen kiertotalousaluetta sekä siniviherrakennetta etenkin Tuomiojärvestä talousveden tuotannon raakavesilähteenä.

Olemme tutustuneet kaavaluonnokseen Palokan kirjastolla ja verkossa. Lisäksi saimme yleiskaava-
vasta ja alueesta perusteellisen ja ystävällisen selvityksen tapaamisessa yleiskaavasuunnittelija
Jouni Mäkäräisen kanssa (12.2.).

Yleiskaavassa 2050 on nyt merkitty E-merkinnällä Nuutin kiviainesten ottoalue, jossa on myös
maa- ja kiertotaloustoimintoja. Merkintä mahdollistaa alueelle lisää toimintoja, jotka liittyvät

maanlajitykseen, kiertotalouteen, jätteenkäsittelyyn ja yhdyskuntatekniseen huoltoon. Ilahduttavaa on, ettei nykyistä aluetta ole merkitty laajennettavaksi, vaikka lisätoimintoja mahdollistetaan.

Huolemme koskee alueen jätevesien ohjautumista. Alueen toiminnoista tulevien jätevesien ohjaiminen on suunniteltava niin, ettei kaatopaikan vesiä päästetä laskeutumaan lähikiinteistöjen tai muiden laskuojien kautta Kaitajärveen. Toimintojen laajentuessa tämä on suunniteltava ja varmistettava erityisen hyvin ja luontoarvoja tuhoamatta. Tiedämme kyllä, että tämä on pääosaltaan ympäristötoimen ja ympäristölautakunnan asia; olemme olleet myös sinne yhteydessä. Haluamme silti nostaa tässä kaavapalautteessakin luonnon varjelemisen esiin.

Yleiskaavan 2050 Siniviherrakenneselvityksessä luvussa 3.2.2 viitataan yleistilaltaan hyvään Tuomiojärveen, joka on merkittävä talousveden tuotantoon käytettävä raakavesilähde. Sille on luotu yleiskaavalla suoja-alue, jonka maankäyttö ei saa vaarantaa järven käyttöä raakavesilähteenä.

Pyydämme huomioimaan yleiskaavassa myös Tuomiojärveen laskevien vesistöjen tilan merkityksen raakaveden tuotannolle ja ohjeistamaan tai määrittämään toimenpiteet, joilla varmistetaan, että kaupungin oma toiminta ja sen omistamat alueet kuten Palokan maankaatopaikka ja sen tuntumassa sijaitseva entinen yhdyskuntajätteen kaatopaikka eivät vaikuta haitallisesti Kaitajärven, Ylä-Tuomiojärven ja Tuomiojärven tilaan.

Tarve mittaville maan- ja lumenkaatopaikoille johtuu kaupungistumisesta. Toivomme, että niiden haittojen minimointi etenkin asukkaille ja kaupunkiorganisaation ulkopuolisille toimijoille otetaan tavoitteeksi, kun siniviherrakennetta sovitetaan osaksi kaupunkirakennetta. Tämä olisi myös resurs-siviisasta.

Lisäksi esitämme, että kaupunki aloittaa kattavan järvien, lampien ja lähteiden luokittelun ja käynnistää prosessin niistä kohteista, jotka vaikuttavat talousveden tuotantoon. Esimerkiksi tässä Siniviherrakenneselvityksessä ei mainita Tuomiojärven yläpuolisen Kaitajärven tilaa, vaikka se määritettiin jo 2012 Tuomiojärven kunnostussuunnitelmassa (s. 25) välttäväksi, eikä tiedossamme ole mitään Kaitajärveen vaikuttaneita kunnostustoimia. Luokittelu tuottaisi kattavaa ja ajantasaista tietoa kaavoituksen ja maankäytön pohjaksi.

Palokan nykyisen lumen- ja maankaatopaikan jätevedet laskevat naapurikiinteistöjen rajajoa pitkin Kaitajärveen. Ympäristöluvut ovat vuosilta 2010 ja 2012. Alue on täyttynyt ja toiminta päätetty vuonna 2018. Edelleen alueen jätevesi laskee järveemme.

Kaitajärvi on rehevöitynyt voimakkaasti vuodesta 2010 eteenpäin. Vuosi vuodelta tilanne on pahentunut. Kaatopaikan valumat ovat varmasti iso osasy tähän. Me järven asukkaat olemme perustaneet Pro Kaitajärvi ry -yhdistyksen järveemme suojelemiseksi ja kuntoon saattamiseksi.

Olemme jo joutuneet näkemään, kuinka iso osa kaunista, vanhaa metsää on hävinnyt kaatopaikkojen ja kivimurskaamojen alle.

Yhdistyksemme toiminnan lähitavoite on selvittää Kaitajärven nykytila ja siihen vaikuttavat järveä kuormittavat ravinne- ja kiintoainevalumat sekä toimenpiteet kuormituksen vähentämiseksi. Seuraava tavoite on kunnostustoimenpiteiden toteuttaminen. Kyse on usean vuoden työstä. Palokan maan- ja lumenkaatopaikalta valuva jätevesi ja laajennuksen tuoma lisäkuormitus uhkaavat hidastaa tai jopa estää järven tilan parantumisen. Pelkomme on, että tulevien vuosien työmme järven tilan parantamiseksi valuu viemäriin.

Kaavoittajan vastine:

Mielipiteessä esitetyllä Nuutin alueella on nykyisin maa-ainesten ottoon, maa-ainesten sijoittamiseen sekä kiertotaloustoimintoihin liittyviä toimintoja. Näitä toimintoja ohjataan maa-aineslain

mukaisilla maa-ainesluvilla tai ympäristönsuojelulain mukaisilla ympäristöluvilla. Näissä lupamennettelyissä tarkastellaan ja säädellään toiminnan vesistölle aiheuttamia vaikutuksia.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 keskeinen tehtävä on ohjata ensisijaisesti alueen yksityiskohtaisempaa maankäytön suunnittelua, eikä se ohjaa suoraan erillislainsäädäntöjen mukaisia lupamennettelyjä.

Mielipide 14. Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Jyväskylän kaupungin yleiskaava 2050 2. luonnoksesta. Olemme yleiskaavan 1. luonnosta koskevassa lausunnossamme (Liite 1) 17.2.2025 käyneet merkittävimmät kokonaisuudet seikkaperäisesti läpi kohdekohtaisesti. Joudumme nyt huolestuneena toteamaan, että lausunnossamme esille nostamiamme seikkoja ja huolia on huomioitu yleiskaavan 2. luonnoksessa vain vähäisissä määrin, jos ollenkaan. Pääosin lausuntomme yleiskaavan yksityiskohdista pysyy samana pois lukien jo muutetut seikat, kuten kohdat koskien Lehesvuorta, Köhniön tausta sekä yksittäisiä pienempiä asiakohtia. Näin ollen liitämme myös aikaisemman lausuntomme osaksi tätä lausuntoa.

Nostamme tässä yleiskaavan 2. luonnoksen lausunnossamme esille ylemmän tason oleellista ristiiriitaa virkistykseen, luonnon sekä viheryhteyksien osalta. Tarkastelemme myös sitä kaavan voimaan tullessaan mahdollistamaa haitan aiheuttamista, mitä ei voida enää myöhemmin korvata tai kompensoida, koska aiheutetun haitan määrä on niin suuri luonnolle ja asumisen ympäristöille. Nyt tehdyt muutokset yleiskaavaan eivät ole muuttaneet sitä yleistä linjaa, joka oli Jyväskylän kaupungin yleiskaava 2050 1. luonnoksessa, missä asumiselle, ja etenkin väylä- ja muun tieinfran rakentamiselle ollaan valmiit uhraamaan Jyväskylän kaupungin kaikkien keskeisimpiä luonto- ja virkistysalueita sekä asukkaiden lähimetsiä ilman, että aiheutuvaa haittaa edes arvioitaisiin riittävällä tasolla.

Tämä on selkeästi kaavalle asetettujen tavoitteiden, kaavan reunaehtojen sekä kuntalaisten tahtotilan vastaista, eikä huomioi kaavasta annettua palautetta riittävällä tavalla.

Se aiheuttaa myös loogisen virheen, että kasvava kaupunki tarvitsee lisää infraa, elinkeinojen mahdollisuuksia ja asumisen vaihtoehtoja mutta samalla virkistysmahdollisuudet ja luonnon monimuotoisuus heikkenevät ja laajoja luontoalueita tuhoutuu. Eikö yhtä lailla virkistysmahdollisuuksien määrän tulisi kasvaa kaupungin kasvaessa, eikä vähentyä? Eikö samalla pitäisi loogisesti pyrkiä turvaamaan luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöt laajemmin, kun kaupunki-infraa kasvatetaan? Tai vähintään edes kompensoida pakollinen haitta, ekologisen kompensaation mitigaatiohierarkiaa noudattaen: Vältetään aiheuttamasta haittaa, lievennetään haittoja, korjataan haittoja paikallisesti ja viimeiseksi kompensoidaan haitta, jos ei olla pystyttyvälttämään, lieventämään tai korjaamaan.

Taustat ja kaavaohjaus

Vaikka kaavamateriaaleissa tuodaan esille ylemmän tason ohjaavuutta, maankäytön periaatteita sekä soveltuvaa lainsäädäntöä ja veloitteita, on taustamateriaaleissa ja kaavaohjauksessa jäänyt huomiotta tai vähemmälle huomiolle seuraavat ohjaavat tekijät ja sitoumukset (osaa jo huomioitu tämän lausunnon Liitteessä 1):

Kaupunginjohtaja Timo Koiviston tekemä sitoumus koskien luontokadon pysäyttämistä (Kymmenen suurimman kaupungin pormestareiden ja kaupunginjohtajien julkilausuma luontokadon pysäyttämiseksi: <https://www.hel.fi/fi/uutiset/kymmenen-suurimman-kaupungin-pormestareiden-ja-kaupunginjohtajien-julkilausuma-luontokadon>) sekä Jyväskylän kaupungin Luontoposiitivinen Jyväskyläkattositoumus (<https://sitoumus2050.fi/toimenpidesitoumukset#/details/732446>):

"Kaupunkimme ovat avainasemassa Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen biodiversiteettiviitekehäksen sekä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden toteuttamisessa, joiden mukaan luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä ja käännetään heti tämän jälkeen elpymisuralle." Suomen 10:n suurimman kaupungin sitoumuksesta

" Jyväskylä kaupunki sitoutuu turvaamaan luonnon kantokykyä ja monimuotoisuutta ja ehkäisemään luontohaittoja. Kaupungin toiminnan aiheuttamat luontohaitat on minimoitu ja käytössä on mekaniismi jäljelle jäävien luontohaittojen kompensoimiseksi vuoteen 2030 mennessä." Luontopositiivinen Jyväskylä -sitoumus

Se, että Jyväskylän kaupunki on näihin sitoumuksiin sitoutunut, on erittäin tärkeää. Mutta jotta sitoumuksissa onnistutaan, tulee luonnon köyhtymistä pysäyttävien ja luontoa elvyttävien toimenpiteiden mittakaavaa kasvattaa ja sisällyttää luonnon monimuotoisuus konkreettisesti ja aidosti kaikkeen päätöksentekoon.

Nyt esillä oleva yleiskaavan 2. luonnos toteutuessaan kuitenkin vie Jyväskylää isoja harppauksia väärään suuntaan ja heikentää suoraan luonnon monimuotoisuutta niin merkittävästi, että tavoitteet luontokadon pysäyttämistä tai luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta voidaan kokonaisuudessaan unohtaa. Tässä valossa kyseiset kaupunginjohtajan ja Jyväskylän kaupungin tuoreet sitoumukset näyttävät vähintään kyseenalaiselta O-sitoumukselta ilman painoarvoa tai todellista tahtoa sitoumuksen sisältöön.

Edelliset sitoumukset ovat kuitenkin linjassa Euroopan Unionin vuonna 2020 hyväksymän biodiversiteettistrategian kanssa, jossa jäsenmaiden tulisi saattaa oikeudellisen suojelun piiriin vähintään 30 % maa- ja merialueista, mistä vähintään kolmannes tiukan suojelun piiriin. Tässä tavoitteesta Keski-Suomi on kaukana, noin 6 %:n, ja Jyväskylä vielä kauempana alle 2 %:n suojeluasteella. Huomautamme, että Jyväskylän kaupungin metsien 17-18 %:n suojeluaste koskee vain kaupungin omistuksessa olevia metsiä, joten tulisi tarkastella myös koko kaupungin aluetta, sillä kunta luonnonsuojeluviranomaisena on vastuussa koko kunnan riittävästä luonnonsuojelusta ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Viestinnällisenä suojeluastelukuna voinee siten pitää 1,3 % kunnan maapinta-alasta tai 1,1 % koko pinta-alasta, joka on suojeltu kaupungin omistamissa metsissä.

Ennallistamisasetus

(<https://valtioneuvosto.fi/-/Z1410903/kaupunkivmparistojen-ennallistamisella-vihreampia-ja-kestava-mpia-kaupunkeja>, <https://ym.fi/ennallistamisasetus>).

EU:n ennallistamisasetus aikajänne on 2031-2050, mikä on pääasiallinen aikajänne myös yleiskaavoituksen mittapuulle. Ennallistamisasetus tuo selkeät raamit sille, että kaupunkivihreän ja latvuspeiton kehitys on saatava kasvuun vuodesta 2031 alkaen. Vuodesta 2031 alkaen kaupunkivihreän määrän tulee kasvaa kaikkien suomalais kuntien kaupunkiekosysteemialueiden yhteenlasketun pinta-alan tasolla, ja latvuspeiton jokaisella kaupunkiekosysteemialueella. Tämä yleiskaavan luonnos veisi toteutuessaan Jyväskylää päinvastaiseen suuntaan. Ennallistamisasetuksen velvoitteet määritetään todennäköisesti tulevan vuoden aikana (Suomen oma esitys elokuu 2026), jotka tulisi huomioida yleiskaavoituksessa täysimääräisesti.

Hiilineutraali Jyväskylä 2030

(<https://www.jyvaskyla.fi/ymparisto/resurssiviisaus>)

"Ilmastonmuutos koskettaa meitä kaikkia ja sen hidastaminen vaatii toimenpiteitä eri toimijoilta, myös Jyväskylässä. Jyväskylän kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraali kaupunki tuottaa ilmakehään korkeintaan sen verran hiilidioksidipäästöjä

kuin se pystyy sitomaan niitä ilmakehästä hiilinieluihinsa, kuten metsiin." Nyt esitetty kaavaluonnos tulee heikentämään merkittävästi biologisia hiilinieluja sekä hiilivarastoja.

Tämän lisäksi maankäytönmuutokset, liikenteen lisääminen sekä hajautuvampi asuminen lisäävät huomattavasti kasvihuonekaasupäästöjä. Tämän luonnoksen ilmastovaikutuksia ei ole myöskään arvioitu sellaisella tasolla, mitä kaavaluonnoksen vaikutusarviointi edellyttäisi. Arviointi on puutteellinen, ja osin harhaanjohtava, koska kaavan toteutuessa on todennäköistä, että Jyväskylän omaa tavoitetasoa ei tulla saavuttamaan (Hiilineutraali 2030).

Ekologinen kompensatio

Jyväskylän kaupunki on ollut selvittämässä Kauramäen alueelle sijoittuvien asuinalueiden asema-kaavan aiheuttamien luontotuhojen ekologista kompensatiota yhtenä BOOST- hankkeen yhteistyökumppanina yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa (Nieminen, E., Halme, P., Jalkanen, J., & Moilanen, A. (2023). Metsien ekologisten kompensatioiden laskenta, versio 1.0 (1.0). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8177239>) sekä sitoutunut sen käyttöönottoon Luontopositiivinen Jyväskylä - sitoumuksessa. Vaikka Kauramäen tapauksessa kyseessä oli vielä kehittyvän laskennan tulos niin se tuo hyvin ilmi, kuinka isosta luontohaitasta puhutaan kompensatioiden näkökulmasta, kun kaavoitetaan metsiin uusia asuinalueita, teitä, yms. Tämä myös osoittaa yleiskaavan 2. luonnoksen kestävämmyyden luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osalta, koska sen kokonaiskompensatiota ei ole mahdollista suuruusluokkansa vuoksi edes toteuttaa.

Kauramäen esimerkissä suoraa haittaa aiheutettaisiin 43 ha:n alalle ja epäsuoraa haittaa 55 ha:n alalla. Tämä johti ko. esimerkialueessa seuraaviin laskennallisiin hyvitysaloihin metsäluokan mukaan: 1. 137 ha hyvitysala, jos hyvitetään uudistuskypsällä metsällä, 2. 224 ha hyvitysala, jos hyvitetään varttuneilla kasvatusmetsillä, 3. 408 ha hyvitysala, jos hyvitetään nuoria kasvatusmetsillä, 4. 1268 ha hyvitysala, jos hyvitetään taimikoilla.

Edellä esitetty kuvaa hyvin maankäytön muutoksen haittaa luonnolle ja luonnon monimuotoisuudelle, jos tahtotilana olisi olla heikentämättä luonnon monimuotoisuutta. Pelkästään Ylämyllyjärvi-Kauramäki, Halssila-Vaajakoski ja Touruvuoren alueelle kohdistetut luonto- ja virkistysalueiden heikennykset ja maankäytön muutokset (noin 300-400 ha) vaatisivat kompensatioalaa karkealla arviolla minimissään 1000 (uudistuskypsä metsä) - 9000 (taimikko) hehtaaria riippuen kompensointialueen laadusta, maksimissaan jopa 12 500 ha riippuen, miten haitta-alueet määritetään ja mitä tarvittavat ennallistamistoimet olisivat. Huomiona, että Jyväskylän kaupunki omistaa metsiä vain noin 9000 ha. Nämä edellä mainitut heikentyvät luontoalueet kattavat vain pienen osan heikentyvistä alueista Jyväskylän kaupungin yleiskaavan 2. luonnoksessa. Lyhyesti: Jyväskylän kaupungin metsäomaisuus ei tule riittämään missään olosuhteissa kaavan aiheuttamien luontohaittojen kompensointiin. Jos Jyväskylän kaupunki aikoo pitää kiinni luontositoumuksistaan ja/tai noudattaa tulevaa sääntelyä, ei yleiskaavaa sen 2.luonnoksen muodossa ole mahdollista toteuttaa.

Johtopäätöksiä

Edellä kuvatut seikat huomioiden esitämme Jyväskylän yleiskaavan jatkosta seuraavaa:

1. Kaava palautetaan luonnosvaiheen valmisteluun.
2. Arvioidaan todellinen ekologinen haitta ja kompensatiotarpeet sekä ilmastovaikutukset.
3. Huomioidaan ennallistamisasetus kaavoituksen reunaehdoissa sekä muu edellä mainittu säätelyjä sitoumukset.
4. Rajataan keskeisimmät luonto- ja virkistysalueet pysyvästi kaavoituksen ulkopuolelle, mikä edellyttää vähintään:

- a. Koillisen kehätie, Läntisen kehätien ja Muurame-Ruokkeen seututie sekä Kauramäki- Ylämyllä-järvi kaava-alueen poistamista yleiskaavasta
- b. Sulunperän ja Vääräjärvi/Luhtalansuon teollisuusalue laajennusten poistamista yleiskaavasta
- c. Valkeamäen ja Mustalammen alueen poistamista kaavasta
- d. Viheryhteyksien vahvistamista keskeisten luonto- ja virkistysalueiden välillä
- e. Maakuntakaavaan vietävät tarkistukset edellisten kohtien osalta siltä osin, kun ovat maakuntakaavassa esitetty

5. Perustetaan Jyväskylän kaupunkipuisto (huom. aiemmat selvitykset), jonka ytimenä toimivat kehä vihreä ja sininen, joka sisältää kaikki liitännäiset em. luonto- ja virkistysalueet (päävirkistysalueet ja niiden reuna-alueet sekä viheryhteydet). Tällä turvataan Jyväskylän kaupungin alueen luonnon monimuotoisuus, kuntalaisten virkistysmahdollisuudet, turvataan kaupungin pito- ja vetovoima sekä vapautetaan muu maa-ala terveemmälle maankäytölle ilman, että vaarannetaan kaupunkimme hienointa luontoa ja virkistysmahdollisuuksia.

Resurssiviisuus, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja hiilineutraalisuustavoitteessa pysyminen voidaan saavuttaa vain vahvasti suuntaa muuttamalla. Siihen tarvitaan irtautumista vanhoista käytännöistä, jotka kahlitsevat todellisia edistysaskeleita kuten rakentamisen kohdistamista jo rakennetuille alueille eli metsäalueille rakentamisen lopettamista. Yleiskaava määrittää kaupungin kehityksen suuntia sekä ohjaa muutosta seuraavien vuosikymmenien päähän. Jos siinä ei suunnitella ratkaisevaa muutosta, niin missä sitten?

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän yleiskaava 2050 on luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen, ja sen tehtävänä on yhteensovittaa kaupungin kasvu, elinkeinoelämän edellytykset, liikkumisen kehittäminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Tämä merkitsee myös yhdyskuntarakenteen harkittua laajentumista rakentamattomille ja metsäisille alueille. Kaavaratkaisu turvaa kytkeytyvän siniviherrakenteen ja kaupungin keskeiset päävirkistysalueet. Merkittävimpiä luontoarvoja sisältävät alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle myös tulevaisuudessa.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 toista luonnosta laadittaessa on tarkennettu suunnitteluratkaisuja sekä täydennetty vaikutusten arviointia. Siinä esitetty kaavaratkaisu ottaa huomioon osin ristiriitaisetkin tavoitteet ja kaupungin maankäytön eri kehittämistarpeet. Yleiskaava etenee seuraavaksi ehdotusvaiheeseen.

Vaikka yleiskaava määrittää kaupungin yhdyskuntarakenteen kehitystä seuraaville vuosikymmenille, sen toteutuminen ja aikataulu tarkentuvat maankäytön toteuttamista ohjaavissa ohjelmoinneissa sekä asemakaavoituksessa.

Jyväskylän selvittää ekologisen kompensaation käyttöönottoa asemakaavahankkeisiin liittyvien pilottitarkasteluiden ja sen pohjalta tehtävien linjausten avulla. Ekologisen kompensaation edistäminen ei kytkeydy yleiskaavaan, vaan on tästä erillinen prosessi. Luontojulkilausuman jalkauttamista mietitään useissa ohjelmissa (luonnonsuojeluohjelma, resurssiviisuusohjelma) ja sen pohjalta tehdään yhteistyötä muiden kaupunkien kanssa.

Mielipiteessä esitetyistä seututeistä läntinen kehätie (Muurame-Ruoke, Ruoke-Lintukangas) on esitetty maakuntakaavassa. Koillinen kehätie on osoitettu voimassa olevassa Jyväskylän yleiskaavassa ja se on todettu tärkeäksi kaupungin liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta sekä se turvaa erityisesti Seppälänkankaan saavutettavuutta. Yleiskaavan laadinnassa korostuu erilaisten

maankäyttötarpeiden yhteensovittaminen. Tehdyn tarkastelun perusteella kehätien toteuttamiseen ja osoittamiseen yleiskaavassa on edelleen syytä varautua liikenteellisistä syistä muista haitallisista vaikutuksista huolimatta. Tällä hetkellä ei myöskään arvioida, milloin koillinen kehätie tai siihen kytketyvät Sulunperän ja Vääräjärven työpaikka-alueet voisivat toteutua.

Kauramäen alue on merkittävin kaupungin pientalorakentamisen kasvusuunta 2030-luvulla. Alue on osin rakennettu ja asemakaavoitettu. Yhdyskuntarakenteellisesti edullisen alueen jatkosuunnittelu ja katuyhteyden rakentaminen on perusteltua mm. joukkoliikenteen palveluiden saamiseksi alueelle. Toisin kuin Kauramäki, Valkeamäen ja Mustalammen alueiden rakentamista ei ole ajoitettu, mutta ne on haluttu sisällyttää yleiskaavaan edelleen rakentamisen mahdollistavina alueina, mikäli kaupungin kasvu olisi jostakin syystä ennakoitua merkittävästi suurempaa.

Jyväskylän kaupunki on aiemmin tarkastellut kansallisen kaupunkipuiston perustamismahdollisuuksia, ja tullut siihen tulokseen, ettei alueidenkäyttölain mukaisen puiston hakeminen ole tarkoituksenmukaista. Yleiskaava ei kuitenkaan estä kaupunkipuiston perustamista, mikäli myöhemmin tehtäisiin päätös edetä kaupunkipuiston hakemisprosessissa.

Mielipide 24. Birdlife Keski-Suomi ry

Alustus: BirdLife on maailman suurin ympäristöjärjestöjen yhteenliittymä ja johtava linnustonsuojelun asiantuntija maailmassa. BirdLife Keski-Suomi on yleishyödyllinen yhdistys, jonka yhtenä tarkoituksena on yhdistyksen sääntöjen mukaan edistää toimialueensa lintujen sekä luonnon suojelua. Jyväskylä on yhdistyksen kotipaikka.

Tausta: Yleiskaava määrittää kaupungin kehitystä sekä ohjaa muutosta seuraavien vuosikymmenien päähän. Se ohjaa tulevaa maankäyttöä ja liikennetarkoituksia koko kaupungin alueelle. Ratkaistavana on, mihin uudet asunnot, työpaikat ja palvelut sijoittuvat sekä millaista liikkumista maankäytöllä tuetaan. Ja miten kasvua ja muutosta ohjataan kestävän, luonnon monimuotoisuuden turvaavan Jyväskylän suuntaan.

Kannanotto: Kehotamme välttämään yhtenäisten metsäalueiden alistamisesta uuden yhdyskuntarakenteen levittäytymiselle. Lisäksi suosittelemme ympäristövaikutusten arviointia alueilla, joilla maankäyttömuodot muuttaisivat maisemarakennetta merkittävästi.

Perustelut: Kaavan keskeiset rakenteelliset ratkaisut ovat pääosin ennallaan. Erityisesti kehäteiden linjaukset on säilytetty palautteesta huolimatta. Kehätien toteuttaminen pirstoisi metsäalueita ja ohjaisi yhdyskuntarakennetta rakentamattomille metsävyöhykkeille, mikä heikentäisi metsälinnuston elinolosuhteita. Kehäteiden säilyttämistä kaavassa on perusteltu mm. vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttumisella, mutta näkemyksemme mukaan myös rakentamatta jättämistä tulisi punnita vaihtoehtoisena ratkaisuna haittojen minimoimiseksi.

Kaavassa esitellään myös useiden taajama-asutusalueiden laajentamista metsäisille alueille. Erityisen haitallisina pidämme yhtenäisiä metsäalueita pirstovia sekä vesistöjen rannoille sijoittuvia asuinalueiden laajennuksia, jotka heikentävät metsälinnuston elinympäristöjä, kaventavat ekologisia yhteyksiä ja lisäävät häiriötä rantavyöhykkeiden linnustolle. Näkemyksemme mukaan rakentaminen tulisi ohjata ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.

Lopuksi: Mikäli yhdyskuntarakenteen levittäytyminen uusille alueille on ehdottoman välttämätöntä, vaadimme huolellista ympäristövaikutusten arviointia näillä alueilla, jotta vaikutukset luonnon monimuotoisuudelle sekä virkistyskäytölle voidaan punnita.

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän yleiskaava 2050 on luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen, ja sen tehtävänä on yhteensovittaa kaupungin kasvu, elinkeinoelämän edellytykset, liikkumisen kehittäminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Tämä merkitsee myös yhdyskuntarakenteen harkittua laajentumista rakentamattomille ja metsäisille alueille. Kaavaratkaisu turvaa kytkeytyvän siniviherrakenteen ja kaupungin keskeiset päävirkistysalueet. Merkittävimpiä luontoarvoja sisältävät alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle myös tulevaisuudessa.

Mielipiteessä esitetyistä kehäteistä läntinen kehätie (Muurame-Ruoke, Ruoke-Lintukangas) on esitetty maakuntakaavassa. Koillinen kehätie on osoitettu voimassa olevassa Jyväskylän yleiskaavassa ja se on todettu tärkeäksi kaupungin liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta sekä se turvaa erityisesti Seppälänkankaan saavutettavuutta. Yleiskaavan laadinnassa korostuu erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittaminen. Tehdyn tarkastelun perusteella kehätien toteuttamiseen ja osoittamiseen yleiskaavassa on edelleen syytä varautua liikenteellisistä syistä muista haitallisista vaikutuksista huolimatta.

Jyväskylän yleiskaava korostaa täydennysrakentamista ja olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämistä. Yhdyskuntarakenteen laajenemistarpeet aiheutuvat pääosin työpaikka- ja pientalorakentamisesta. Vaikka yleiskaava määrittää kaupungin yhdyskuntarakenteen kehitystä seuraaville vuosikymmenille, sen toteutuminen ja aikataulu tarkentuvat maankäytön toteuttamista ohjaavissa ohjelmoinneissa sekä asemakaavoituksessa. Alueiden asemakaavoituksen yhteydessä laaditaan ympäristöselvityksiä sekä arvioidaan yleiskaavaa yksityiskohtaisemmin ympäristövaikutuksia, kuten alueidenkäyttölakikin velvoittaa.

Yleiskaavan ehdotusta valmisteltaessa tullaan tarkastelemaan rannoille sijoittuvien uusien asuinalueiden laajennusten sijoittumista sekä niistä mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia rantavyöhykkeen linnustolle. Linnuston osalta vaikutuksen arviointia voidaan täydentää Zonation-analyysissä käytettyjen indikaattorilajien (mm. pikkutikka, hömötiainen, töyhtötiainen ja helmipöllö) havaintoaineistojen pohjalta.

Mielipide 25. Ari Taivalsaari Oy, HL Group Oy/Colornet, K-Rauta Tourutorni, Suomen Brodeeraus Oy, Minimani Yhtiöt Oy, Jyväskylän Eläinsairaala/Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy, Lumixia Oy, MetsoKaihdin Oy, PR-Neliöt Oy, Maapoli, Kielto Aalto Oy

Me allekirjoittaneet yritykset esitämme yleiskaava 2050-luonnos 2:sta Tourulan ja Kankaan osalta seuraavat huomautukset:

0. Lähtökohdat ja nykytilanne

- Ilman tarpeellisia liikenneverkkotarkasteluja on yleiskaavaan 2014 tullut merkityksi eritasoliitymä vt4: 1le Merasimen kohdalle, joka olisi hävittänyt kaupungin tärkeimmän ja vilkkaimman eritasoliitymän pääkadulta Tourulantie ja aiheuttanut merkittäviä ongelmia katuverkolle, yrityksille ja muulle yleiselle liikenteelle.
- Eo. johdosta yleiskaava 2014 ohjasi valtion vt4:n tiensuunnitelman sellaiseksi, joka toteutessaan olisi aiheuttanut katuverkolle, Tourulan yrityksille ja yleiselle liikenteelle monenlaisia ongelmia. Muistutusten ja kaupungin toimielimissä luottamushenkilöiden tekemien yksisuuntaisten päätösten takia tiesuunnitelmaa ole voitu hyväksyä.

- Em. suunnitelmien korjaustarpeesta on huomautettu jo yli kuusi vuotta sitten. Eri tahojen kustannuksia ja aikaa on kulunut runsaasti ja tulee vielä kulumaan. Vt4:n tiesuunnitelman toteuttamisen vauhdittamiseksi välillä Aholaita-Lohikoski olisi tarpeellinen yleiskaavan muutos voitu tehdä nopeammin koskemaan vain po. osa-alueelle.
- Nyt nähtävillä oleva yleiskaava 2050-luonnos 2 on kehittynyt hyvään suuntaan. Siinä mm. vt4:n eritasoliittymät on palautettu pääkatujen kohdille Tourulantielle ja Lohikoskentielle, mikä mahdollistaa eritasoliittymien parantamisen. Kaupungin tulee saattaa omat suunnitelmansa sukkelamin ajan tasalle, koska yritykset eivät voi hyvin, jos kaupungin luomat toimintaedellytykset ovat vuosikausia epäselviä.

1. Eritasoliittymät vt4:llä välillä Aholaita - Lohikoski

a) Tourulan liikenneverkkosuunnitelma tulisi saattaa hyväksymiskäsittelyyn ohjeellisena

Rambollin 6.11.2025 liikenneverkon ideasuunnitelmien jalostamisesta ja arvioinneista laatima raportti tai sen lopputulos "jatkosuunnitteluun ehdotettavat periaateratkaisut ja vaikutusarviointien yhteenveto" olisi ollut jo aikaisemmin mutta on edelleenkin hyödyllistä ja tarpeellista asettaa erillisenä julkisesti nähtäville huomautusten tekoa varten ja sen jälkeen käsitellä huomautukset ja lausunnot sekä lopuksi hyväksyä tavoitteellinen liikenneverkko ohjeellisena kaavoituksessa huomioitavaksi.

Näin siitä huolimatta vaikka liikenneverkon hyväksymisellä ei erillistä juridista statusta olekaan mutta kaupunki voi kuitenkin sisäisesti antaa sille haluamansa painoarvon. Liikenneverkon hyväksymisellä ohjeellisena noudatettavaksi on erittäin suuri merkitys ja vaikutus maanomistajille, yrityksille, kuntalaisille, julkiselle liikenteelle, kaavoitukselle ja neuvotteluille esim, valtion edustajien kanssa. Kaupungilla tulee olla tahto, mihin neuvotteluissa pyritään. Laki edellyttää, että tiesuunnitelman tulee olla kaavan mukainen eikä päinvastoin ja kaavoituksessa kunnalla on monopoli.

Vertailun vuoksi voidaan todeta, että myös luonnonsuojeluohjelman/-suunnitelman hyväksymisenkin käsitellään erillisenä ja huomioidaan yleiskaavassa vaikka sen merkitys ja vaikutukset ovat eri kertaluokkaa kuin liikenneverkkosuunnitelman.

b) Vt4:n ramppien liittymiskohdat katuverkkoon tulee merkitä yleiskaavaan "tieliikenteen yhteystarve"-nuolimerkinnällä

- Rambollin raportti antaa hyvän pohjan ottaa huomioon toimivan liikenneverkon väylät ja ne liittymiskohdat, missä katuverkosta on pääsy valtatielle / liikennealueelle ja päinvastoin. Pääkaduilta yhteystarpeet vt4:lle tulee merkitä yleiskaavaan ramppien päihin "tieliikenteen yhteystarve"-merkinnällä.

c) Tourulan liikenneverkkoratkaisu on huomioitava yleiskaavassa vaihtoehdon Ä4 mukaisena

- Tutkituista vaihtoehdoista liikenneverkkoratkaisusta Ä4 näyttää päätöksensä parhaalta
- Tourulan eritasoliittymä säilyy parannettuna sis. ns. lohenpyrstörampit
- Lohikoskentien eritasoliittymä parannetaan
- Vapaaherrantien pohjoinen kiertoliittymä mahdollistaa Vapaaherrantien säilymisen läpiajettavana katuna ja samalla sujuvoittaa liikennettä Laukaan suunnasta Lohikoskentieltä etelään
- Vapaaherrantien pohjoista kiertoliittymästä alkava nopea ramppi etelään ei ole perusverkon eritasoliittymien suunnitteluohjeen vastainen. Tällainen ratkaisu täyttää kaikki po. ohjeen mukaiset mitoitusvaatimukset.

- Sijainti kaupungin keskusta-alueella, ympäristö, tiiviisti rakennettu maankäyttö, asuntoja joka suunnassa ym erityisolosuhteet ovat pakottavia ja huomioon otettavia. Suunnitteluohjeet ovat joustavia tällaisissa olosuhteissa. Tärkeämpää on hyvän ja toimivat liikenne- ja väyläratkaisun löytäminen kuin puhdasoppinen toimimaton ratkaisu.
- Nykyisinkin hidas ramppi etelään alkaa Vapaaherrantieltä. Ve Ä4:n mukaan samasta paikasta kiertoliittymästä alkaa nopea ramppi etelään. Myös Vapaaherrantien eteläosassa Ä4:n mukaan lohenpyrstöliittymän ramppien päät sijaitsevat vastaavalla tavalla Vapaaherrantien kiertoliittymässä.
- Lohikoskella liikenneverkko ve Ä4 ei aiheuta tiiviillä keskusta-alueella merkittäviä melu-, ympäristö- eikä maisemahaittoja vaikka asustusta on joka suunnassa, koska kolmanteen kerrokseen rakennettavia teitä ja siltoja ei tarvita.
- Alueen yritykset ovat hyvin saavutettavissa eri suunnista
- Ve Ä4 täyttää suurelta osin maanomistajien, yritysten ja yleisen liikenteen odotukset
- Ve Ä4 on rakentamiskustannuksiltaan edullisin
- Holstin silta mahdollistaa suoran yhteyden Kankaalle
- Kiertoliittymä mahdollistaa Vapaaherrantien kaksisuuntaisena katuna, joka sujuvoittaa myös Kankaan ja Seppälän liikennettä Taulumäen suuntaan

2. Vapaaherrantie

Vapaaherrantie tulee merkitä yleiskaavaan pääkatuna Tourulantien ja Lohikoskentien välille

- jo nykyisinkin Vapaaherrantie yhdistää Lohikoskentien ja Tourulantien pääkadut ja tulee yhdistämään myös tulevaisuudessa liikenneverkkosuunnitelma Ä4:n mukaisesti
- jo nykyisinkin Lohikoskentieltä etelän suuntaan vt4:lle hidas suuntaisliittymä on Vapaaherrantiellä ja niin myös liikenneverkkovaihtoehdon Ä4 mukaan nopea ramppi vt4:lle etelään tulee alkamaan Vapaaherrantien pohjoisosaan tehtävästä kiertoliittymästä
- Vapaaherrantien eteläosassa kylmäaseman tuntumassa tulee ve Ä4:n mukaan olemaan vt4:n lohenpyrstöramppien päät
- Vapaaherrantie on ja tulee olemaan myös varayhteytenä, jos vt4 liikenne samalla kohdalla on poikki
- Vapaaherrantien liikennemäärä tulee kasvamaan merkittävästi vt4:n eritasoliittymä ratkaisujen johdosta
- Ilman Vapaaherrantien läpiajettavuutta pääkatujen Tourulantien ja Lohikoskentien välillä ei olisi muita katuyhteyksiä kuin Puistokadun kautta tai Biltelman risteyksen kautta, joiden välimatka on 3 km
- Em. perusteilla Vapaaherrantien rooli liikenneverkossa täyttää selvästi jo nyt Tourulan liikenneverkon pääkadun roolin ja jatkossa sen pääkadun rooli vielä suurenee.

b) Vapaaherrantien keskiosan vaihtoehtoisia sijainteja tulisi vielä tutkia

- Hypermarketin saneeraus tai uuden hypermarketin rakentamisen mahdollistaminen niin, ettei asiakaskatoa pääse syntymään

- Kankaan sisäiset kadut on suunniteltava niin, että hypermarket on asukkaiden ja asiakkaiden helposti saavutettavissa
- Keskiosan tutkimisella ei juurikaan ole vaikutuksia vt4:n ramppeihin

c) Vapaaherrantien eteläpään ja kiinteistöjen liikenteen ongelmat

- Vapaaherrantien eteläpään lohenpystöramppien johdosta Vapaaherrantien eteläpään liikennemäärä lisääntyy huomattavasti. Siitä seuraa Vapaaherrantien liikenteen jonoutumista ja kiinteistön liikenteelle sujuvuusongelmia.
- Jatkossa Vapaaherrantien eteläpään liikenteen sujuvuuden takaamiseksi on lisäselvityksiä tehtävä kadun lisäksi myös kiinteistöjen liikenteen osalta.

3. Kankaan osayleiskaava-alue on syytä ottaa yleiskaava 2050:een mukaan.

- Kun Kankaan osayleiskaava-alueelle ilmaantuu kuten on jo ilmaantunut tarve toteuttaa laaditun liikenneverkko selvityksen esim, vaihtoehdon Ä4 mukaisia liikennejärjestelyjä, Kankaan osayleiskaavaa on muutettava. Muuttaminen menisi tässä samassa yhteydessä, kun yleiskaavaa 2050 laaditaan. Muutoin Kankaan osayleiskaavasta on vaara muodostua uusi este saada vt4 tiesuunnitelman muutos käyntiin ja hyväksytyksi. Jo menneet kuusi vuotta on liikaa. Kaupunginhallitus jo v.2022 vt4 tiesuunnitelmaa käsitellessään päättänyt, että kaupungilla on valmius muuttaa yleis- ja asemakaavoja. Tämä koskee joiltakin osin myös Kankaan osayleiskaavaa ja asemakaavaa.
- Kankaan osayleiskaava-alueetta lukuun ottamatta koko muu alue Kankaan alueesta ja Tourulan alue on tummanpunaisella aluevarausmerkinnällä varattu yleiskaava 2050-luoksessa pääkeskuksen / strategisten keskustatoimintojen alueeksi (C).
- Yleiskaava 2050-luonnoksessa C-merkinnän määräysosassa alueen käyttötarkoitus määrätään monitoiminnallisille keskustatoiminnoille joustavasti mutta riittävän tarkasti yleispiirteisen kaavatason ollessa kyseessä.
- Kun yleiskaavassa pääkeskuksen alueella on samanlainen käyttötarkoitus ja samat kaavamääräykset Kankaalla ja sen lähialueella, se luo hyvät edellytykset saada aikaan asemakaavatasolla hyvää kaupunkirakennetta ja riittävän yhtenäistä kaupunkikuvaa
- Kankaan osayleiskaava on paljon yksityiskohtaisempi, jäykempi ja on siten omiaan rajoittamassa tai lukitsemassa käyttötarkoitukset ja muut määräykset korttelikohtaisesti, johon tarkoitukseen hyväksyttävä asemakaavataso riittää.
- Kun ilmenee tarve sijoittaa joku yleiskaava 2050-luonnoksen sallima keskustatoimintoihin kuuluva hanke, joka ei kuitenkaan olisi Kankaan osayleiskaavan mukainen, pitäisi ensin laatia ja hyväksyä Kankaan osayleiskaavan muutos ja vasta sen jälkeen hankkeen toteuttamiseksi asemakaavan muutos.
- Em. kaltainen menettely on työllistävää, hidasta, vaikeuttaa yritysten toimintaa ja monimutkaista. Tuollainen ylimääräinen kaavavaihe voidaan välttää ottamalla myös Kankaan osayleiskaava-alue mukaan nyt laadittavaan yleiskaavaan keskustatoimintojen alueeksi laajentamalla C-alueita.
- Kankaan osayleiskaava kumoutuisi ja tilalle tulisi uusi yleiskaava 2050. Mutta vaikka osayleiskaava kumoutuisi ja koska Kankaan osayleiskaavan sisältö mahtuu myös nyt laadittavan yleiskaavan keskustatoimintojen C-määräysten sisään tarvittaessa joillakin määräyksillä täydennettynä, niin tästä huolimatta asemakaavalla ja kaavamääräyksillä voidaan turvata kaikkien

tärkeiden tavoitteiden saavuttaminen ja voidaan mahdollistaa myös uusia, hyväksyttäviä, yleiskaavan mukaisia käyttötarkoituksia.

- Uudelle yleiskaavalle pitäisi voida asettaa tavoitteeksi myös olla karttaesityksenä selkeä, yksinkertainen, yksiselitteinen, havainnollinen ja helppolukuinen edes pääkeskuksen eli keskustatointojen alueella. Yleiskaavaluonnos ei nyt ole sellainen. Näitä tavoitteita pääkeskuksen alueella rikkoo yksi harmaaksi jätetty alue, Kankaan osayleiskaava. Tuon harmaan alueen poistaminen ja merkitseminen tummanpunaiseksi pääkeskusalueeksi antaisi pelkästään yleiskaavakarttaa katsottaessa kaupungista suuremman, paremmin hallitun, menestyvämmän ja dynaamisemman mielikuvan ja olisi siten osaltaan myös parantamassa kaupungin imagoa.
- Koska Kankaan alue tosiasiallisesti on pääkeskuksen keskustatointojen aluetta, se ansaitsee tulla myös merkityksi yleiskaava 2050:een C-alueeksi.

Pyydämme huomautuksemme perusteltuja vastauksia.

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän yleiskaavassa esitetty ratkaisu eritasoliittymien sijanneista luo lähtökohdan Vt 4 Tourulan kohdan yksityiskohtaisemmalle tiesuunnittelulle ja asemakaavoitukselle. Toisen yleiskaavaluonnoksen yhteydessä esitetyt liikenneverkon vaihtoehdot tulevat tarkentumaan jatkosuunnittelussa. Mielipiteessä esitetyt yksityiskohtaisia näkemyksiä tarkastellaan osana tieyhteyden jatkosuunnittelua. Mielipiteessä esitetty tieliikenteen yhteystarvemerkinä ei ole tarkoituksenmukainen yleiskaavan yleispiirteisyys ja mittakaava huomioon ottaen.

Yleiskaavan yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista hyväksyä alueen ohjeellista liikenneverkkoa. Jyväskylän yleiskaava 2050 on luonteeltaan strateginen ja se ratkaisee liikenneverkon päälinjat. Yleiskaavassa ei ratkaista alueen liikenneverkkoa yksityiskohtaisesti. Ratkaisut tarkentuvat alueelle tehtävissä oikeusvaikutteisissa kaavoissa ja LjMtl:n (Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä) mukaisissa suunnitelmissa.

Vapaaherrantien toiminnallinen luokka on kokoojakatu. Yleinen liikenteen kehitys ja kadun lähiympäristöön suunnittelut muutokset vahvistavat kadun:

- merkitystä yhteytenä valtatieverkkoon,
- roolia kahden samansuuntaisen pääkadun poikkisuuntaisena yhdistäjänä (Tourulantie-Seppäläntie ja Taulumäentie-Lohikoskentie),
- potentiaalia varareittinä häiriötilanteissa,
- liikennemäärän kasvua,
- ja paikallista merkitystä siihen suoraan kytkeytyvälle maankäytölle.

Vapaaherrantiellä on tulevaisuudessa samanaikaisesti kaikille toiminallisille luokille kuuluvia ominaisuuksia, mutta selvimmin sen liikenteellinen rooli on jatkossakin kokoojakatu. Alueella oleva ja sille suunniteltu maankäyttö edellyttää liikenneympäristöltä muun muassa alhaista nopeustasoa ja mahdollisuutta suoriin tonttiliittymiin, jotka tukevat pikemmin nykyistä luokitusta kuin muutosta pääkaduksi.

Katujen toiminnallinen luokitus tarkistetaan aika ajoin toimintaympäristön muuttuessa. On tärkeää, että toiminnallinen luokitus on koko kaupungin tasolla johdonmukainen ja siksi tarvetta luokituksen muuttamiseen on hyvä selvittää laajemmassa arviointi- ja päivitystyössä.

Kankaan alueesta on tällä hetkellä rakennettu noin 60 prosenttia alueen arvioidusta kokonaismitoituksesta. Osayleiskaavan ratkaisut pohjautuvat Kankaan alueesta vuonna 2012 ratkaistuun arkkitehtuurikilpailuun ja osayleiskaavan keskeiset periaatteet ohjaavat Kankaan alueen edelleen vaiheittain etenevää asemakaavoitusta. Kankaan osayleiskaavan rakenne muodostuu Kankaan sydäimestä, puistovyöhykkeestä ja ulommista asuinkortteleista. Perusrakenteen muuttaminen ei ole Kankaan kehittämistavoitteet ja rakentamisen eteneminen huomioiden perusteltua.

Kankaan osayleiskaavaa ei ole tarkoitus korvata Jyväskylän yleiskaavalla 2050, vaan se jää edelleen ohjaamaan Kankaan alueen suunnittelua ja asemakaavoitusta. Yleiskaavaehdotusta laadittaessa kuitenkin tutkitaan, onko Kankaan osayleiskaavaa syytä korvata osittain valtatie 4:n suunnitteluratkaisuja koskien puistovyöhykkeen ulkopuolisilta osin.

Mielipide 32. Kankaan kehitys Oy

Kankaan osayleiskaava on tullut voimaan 2014, ja se pohjaa nykyisin voimassa olevan Jyväskylän yleiskaavan liikenneratkaisuihin. Jyväskylä yleiskaavan 2050 luonnoksen mukainen liikenneratkaisu rantaväylällä Kankaan kohdalla nyt muuttuu, ja se vaikuttaa myös Kankaan maankäyttöön seuraavilla toteutuksen alueilla.

Kankaan osayleiskaavan mukainen ratkaisu ei ole mahdollista toteuttaa, kun Rantaväylän liittymien sijainti muuttuu uuden yleiskaavaluonnoksen mukaiseksi. Rantaväylän liikenneratkaisun muutokset vaikuttavat Kankaan uloimpien alueen kortteliratkaisuihin ja viherkehän sijoittumiseen Kankaalla. Jo nyt on nähtävissä, että tulevassa asemakaavoituksessa joudutaan tekemään Kankaan osayleiskaavasta poikkeavia ratkaisuja. Uusi Jyväskylän yleiskaavaluonnos aiheuttaa siis Kankaan osayleiskaavan vanhentumisen ja ristiriitaisen ohjauksen eri kaavatasoilla.

Kankaan kehittämisen alkuvaiheessa on ollut tarpeen laatia yksityiskohtainen osayleiskaava ohjaamaan Kankaan tavoitteiden mukaista asemakaavoitusta ja toteutusta. Kun Kankaasta on asemakaavoitettu jo lähes puolet, on tavoitteet saatu vietyä maankäytön toteutukseen asti. Pienimittakavaiselle osayleiskaavan ohjaukselle ei Kankaalla ole tästäkään syystä enää tarvetta. Ristiriitaiset maankäytön ohjeistukset yleiskaava- ja osayleiskaavatasolla aiheuttavat lisää valitusriskiä asemakaavoitukselle ja hidastavat kehitysprosesseja sekä maanomistajalle Jyväskylän kaupungille että Kankaan kehityskumppaneille.

Kankaan Kehitys Oy esittää, että myös Kankaan osayleiskaava korvataan Jyväskylän 2050 yleiskaavassa.

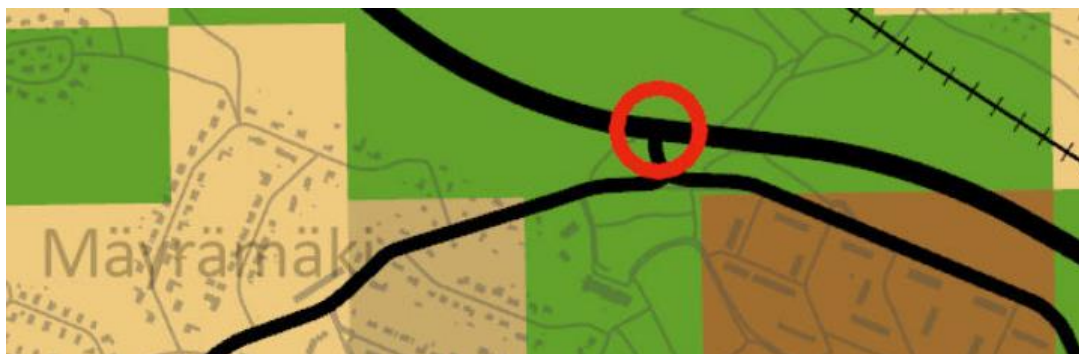
Kaavoittajan vastine:

Kankaan alueesta on tällä hetkellä rakennettu noin 60 prosenttia alueen arvioidusta kokonaismitoituksesta. Osayleiskaavan ratkaisut pohjautuvat Kankaan alueesta vuonna 2012 ratkaistuun arkkitehtuurikilpailuun ja osayleiskaavan keskeiset periaatteet ohjaavat Kankaan alueen edelleen vaiheittain etenevää asemakaavoitusta. Kankaan osayleiskaavan rakenne muodostuu Kankaan sydäimestä, puistovyöhykkeestä ja ulommista asuinkortteleista. Perusrakenteen muuttaminen ei ole Kankaan kehittämistavoitteet ja rakentamisen eteneminen huomioiden perusteltua.

Kankaan osayleiskaavaa ei ole tarkoitus korvata Jyväskylän yleiskaavalla 2050, vaan se jää edelleen ohjaamaan Kankaan alueen suunnittelua ja asemakaavoitusta. Yleiskaavaehdotusta laadittaessa kuitenkin tutkitaan, onko Kankaan osayleiskaavaa syytä korvata osittain valtatie 4:n suunnitteluratkaisuja koskien puistovyöhykkeen ulkopuolisilta osin.

Mielipide 34. Mäyrämäen ja Mustalammen asukasyhdistys

Yleiskaava karttaan on laitettu punainen ympyrä ko. liittymän kohdalle.

Asiasta on ollut keskustelua alueen asukkaiden kanssa. Alueella on väkimäärä kasvanut, sukupolvenvaihdot tuoneet nuorempia asukkeja, Ylä-Mäyrämäki kasvanut ja kasvaa edelleen.

Aamuisin siinä on monasti ruuhkaa, autoja tulee Keltinmäestä ja Mäyrämäki/Ylä-Mäyrämäki/Mustalampi suunnista- ei tahdo päästä Keuruuntien liikenteen mukaan. Talvi vielä korostaa ongelmaa kun on liukasta.

Kevyin ja halvin vaihtoehto vois olla jos liittymästä Keljon suuntaan tehtäis kiihdyskaista sekä 60km/h rajoitus risteyskohdalle. Alla olevaan pyörätiehen tunneliin jatkoa ja kiihdyskaista sen päälle. 60km/h rajoitus helpottaisi myös Keuruun suuntaa lähteviä, niitä ei ole kuitenkaan niin paljoa kuin Keljon suuntaan liikkuvia.

Keuruuntieltä Mustalampi/Mäyrämäki/Keltinmäki suuntaa pääsee aika kivuttomasti ja siihen harvoin kertyy jonoa - 60km/h rajoitus helpottas sitäkin.

Kaavoittajan vastine:

Yleiskaavaluonnoksessa esitetty uuden tai merkittävästi parannettavan eritasoliittymän merkintä perustuu Keuruuntien vuonna 2018 valmistuneeseen kehittämisselvitykseen ja vuonna 2025 yleiskaavan taustaksi tehtyyn vt 18/23 Köhniön ja Keltinmäen eritasoliittymien ideasuunnitteluun. Liittymän parantamistarve on tunnistettu ja rakentamisaikataulua ohjaa alueen maankäytön ja liikennemäärien kehittyminen sekä käytettävissä olevat resurssit. Liittymän parantamisen tarkentava suunnittelu ei sisälly valtion väyläverkon suunnitteluohjelmaan 2026-2029, eikä voimassa olevaan valtion väyläverkon investointiohjelmaan. Valtatien 18/23 (Keuruuntie) liittymäalueiden kunnossapidosta, kehittämisestä ja nopeusrajoituksista vastaa Keski-Suomen elinvoimakeskus.

3.2 Yksityishenkilöiltä saadut mielipiteet

3.2.1 Luonnon monimuotoisuutta, metsäisten alueiden rakentamista, ilmastovaikutuksia ja kehäteitä koskevat mielipiteet

Luonnon monimuotoisuutta, metsäisten alueiden rakentamista, yleiskaavan haitallisia ilmastovaikutuksia sekä yleiskaavan kehäteitä koskevat mielipiteet ovat pääsisällöiltään samansuuntaisia. Tästä syystä mielipiteet esitetään yhtenä kokonaisuutena ja niille annetaan yhteinen kaavoittajan vastine mielipiteiden jälkeen sivuilla 49 ja 50.

Mielipide 5.

Yleiskaava 2050 -suunnitelman 2. luonnoksen kommenttimahdollisuudesta kiittäen toteamme: Yleiskaavan päätavoitteet ovat paljolti tarkoituksenmukaisia. Erityisen rohkaisevaa on se, että ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja luontokadon pysäyttämisen tarve tiedostetaan. Joukkoliikenne, kävely ja pyöräily sekä vihreän ja sinisen ympäristön vaaliminen ovatkin keskeisimpiä keinoja, joiden turvin kaupunki voi vaikuttaa asukkaidensa terveyteen ja hyvinvointiin. Monimuotoinen lähiluonto edistää pitkällä tähtäimellä asukkaiden terveyttä, mutta myös täysin välittömät hyödyt, kuten hulevesien sitominen, hellevaikutusten tasoittaminen ja ilmanlaadun ylläpito, täytyy tiedostaa.

Yleiskaavaluonnoksen näköalat eivät kuitenkaan käytännön tasolla kaikilta osin noudata päätavoitteiden linjauksia. Etenkin koillisväylän säilyminen yleiskaavan toisessakin luonnoksessa on suuri pettymys. Kehätiesuunnitelman arvioidut hyödyt eivät ylittäne haittoja, joita ne yhtenäisiä metsäalueita pirstoessaan aiheuttavat. Kaupungin tuntumassa säästyneiden metsien hävittäminen olisi luonto- ja ilmastovaikutuksia ajatellen äärimmäisen lyhytnäköistä.

Metsäalueille kaavailut rakennushankkeet ovat myös kalliita.

Koillinen kehätie lävistää Aittovuori-Savonmäki-päävirkestysalueen ja sijoittuu Sulunperä-Seppälänkangas-välillä merkittävältä osin rakentamattomalle metsäiselle alueelle. Tielinja uhkaa osaltaan myös Touruvuoren päävirkestysaluetta. Länlistä kehätietä puolestaan kaavallaan Laajavuoren ja Länsi-Palokan päävirkestysalueille. Linja lävistää myös Terttumäen ja Lintukankaan merkittäviä luontokohteita. Kauramäen kokoojakatu, Mustalammen ja Könkkölän välinen yhteys ja Muurame-Ruoke-seututie täydentävät kehäsuunnitelmaa. Nämäkin osuudet hävittäisivät elintärkeää kaupunkiympäristön luontoa.

Massiivista kehätievisiota voitaneen pitää kokonaisuudessaan jokseenkin aiheettomana. Toteutessaan se edistäisi luontokatoa erittäin konkreettisella tavalla, joka olisi kestävässä ristiriidassa yleiskaavan monien päätavoitteiden kanssa. Jyväskylä ei toisaalta liene toisissaan pyrkimässä varsinaiseksi metropoliksi.

Kestävä ratkaisu lisääntyviin ruuhkiin ei voikaan olla loputon tielinjojen lisääminen vaan yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen tuntuva edistäminen niin keppiä kuin porkkanaakin soveltaen: kaupunkimme kaipaa kipeästi esimerkiksi uusia bussikaistoja, jotka kohentavat joukkoliikenteen sujuvuutta ja sitä kautta vetovoimaa.

Työpaikka-alueita suunniteltaessa tulee Kanavuoren, Könkkölän, Sarvivuoren ja Tikka-Mannilan koskemattomaa luontoa vaalia. Teollisuusaluehankkeissa puolestaan tulee hyödyntää tehokkaasti olemassa olevat kohteet ennen uusien raivaamista: Ruokosaari, Sulunperä, Palokangas ja Kuikan tien risteys koskisivat laajoja, elinvoimaisia metsiä. On toisaalta syytä varautua siihen, että kestävyyskriisin selättäminen vaatii jatkossa kulutuksen vähentämistä, mikä hillitsee teollisuusalueiden tarvetta ylipäättään.

Seuraavat asuinaluevaraukset ulottuvat metsän puolelle: Asmalampi, Janakkala, Jyskänlaakso, Kaunisharju, Kylmänoro, Länsi-Palokka, Nenäinniemi, Ollila, Piilola, Ristikivi, Ristonmaa, Ritopohja, Sarvivuori, Sääksvuori, Tölskä ja Väinölä. Nämä kaikki ovat hankkeina pulmallisia, koska lähellä olevat vanhat asuinalueet menettäisivät uusien raivauksien vuoksi arvokasta lähiluontoaan, mikä heikentäisi asukkaiden hyvinvointia ja hävittäisi luonnonläheisyyteen liittyvän vetovoimatekijän.

Köhnöntaus soveltunee huonosti uudeksi asuinalueeksi: yhtäältä omaleimainen, ehjä metsäalue menetettäisiin ja toisaalta mahdollisia asukkaita häiritsisi Keuruuntien ja junaradan melu. Yhtä lailla Mustalammen pohjoispuolen metsät tulisi säästää.

Valkeamäkeä ei tulisi sisällyttää taajaman mahdollinen laajeneminen -alueeksi. Asuinalue ei tukeutuisi olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen, joten palveluverkon, kunnallistekniikan ja liikenne-mahdollisuuksien tarve tekisivät siitä kalliin.

Kairahta, Itä-Palokka ja Perä-Palokka ovat arvokkaita metsäalueita. Asuinalueiden perustaminen näille alueille ei millään tavoin noudattaisi aiheellista "säästetään luontoa ja rahaa" -iskulausetta.

Kaikkein tärkeimpänä prioriteettina tulee yleiskaavassa pitää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Valtaosa asukkaista saa liian vähän arkiliikuntaa, ja useimpien kaupunkilaisten luontoyhteys on haurastunut, mikä näkyy allergioina, autoimmuunisairauksina ja mielenterveyden järkkymisenä. Arkisten tosiasioiden rinnalla äärimmäiset säätilat ja luontokadon lieveilmiöt, esimerkiksi haitallisten hyönteisten tai mikrobien yleistyminen ekosysteemien epätasapainon kärjistyessä, korostavat osaltaan ympäristönsuojelun valtavan suurta merkitystä.

Yhä uudet tie- ja pientaloaluevisiot johtaisivat korvaamattomien metsien kaatamiseen ja entistäkin vilkkaampaan henkilöautoliikenteeseen. Toisaalta nykyisten asuinalueiden vetovoima heikkenee jyrkästi, ellei luonnonläheisyys lisärakentamisen myötä enää kuulu niiden erityispiirteisiin.

Uusien asuinalueiden tarve ei ylipäätään liene niin suuri kuin julkisuudessa annetaan ymmärtää: tyhjiä vuokra-asuntoja on tälläkin hetkellä tarjolla runsaasti, ja täydentäviä kohteita suunniteltaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi hylättyjä teollisuusalueita ja omakotitaloja, tyhjiä toimitiloja sekä moderneille liikennejärjestelyille tarpeettomia pysäköintialueita.

Toisaalta rajallisten resurssien maailmassa lienee pitkän tähtäimen trendi, että suurelliset asuintalot ja muutoinkin ylellisen väljä asuminen joutuvat väistymään maltillisten neliömäärien ja tehokkaiden asumisratkaisujen tieltä.

Edullisin ja yksinkertaisin keino turvata luonnon monimuotoisuutta on säilyttää nykyiset keskeiset kaupunkiympäristön metsät. Ilmastonmuutokseen sopeuduttaessa tulee kaupunkivihreää toki myös entisestään lisätä, muun muassa kasvattamalla kadunvarsipysäköinnin tai matalien nurmikoiden tilalle puita, pensaita ja niittyjä. Vakiintuneilla virkistysalueilla tulee niin kutsuttua metsänhoitoa määrätietoisesti vähentää, jotta ne kehittyisivät mahdollisimman luonnontilaisiksi ja siten terveydelle erityisen hyödyllisiksi. Kaadettua metsää emme voi saada helposti takaisin, joten kaikkiin kaupunkiluontoa kaventaviin hankkeisiin liittyy painava vastuu: ne kuormittavat asukkaiden hyvinvointia monta sukupolvea eteenpäin. Yleiskaava 2050 katsokoon rohkeasti ja vastuullisesti tulevaisuuteen, jotta tämän päivän ja huomisen jyväskyläläiset voisivat riskien ja uhkakuvien maailmassakin mahdollisimman hyvin.

Mielipide 6.

Koillisen kehätien vaikutus Pappilanvuoren ja Touruvuoren alueeseen

Vastustan Koillisväylän laittamista kaavaan ja sen rakentamista. Olen koonnut tähän perusteluja kantaani.

Vaikutukset asuinalueisiin:

Koillisväylällä (jatkossa tekstissä väylä) on suuria haittoja alueen asukkaille. Suurin haitta on melu- ja pakokaasuhaitat. Nämä ja muut haitat heikentävät ihmisten terveyttä tuoden muun muassa aistikuormitusta ja stressiä. Pelkät meluvallien rakentamiset eivät poista ongelmia. Palokka molemmin puolin Palokkajärveä kärsii jo nyt 4-tien melusta. Väylän myötä Palokan keskustan puoleinen asutus olisi täysin kahden ison tien välissä, melujen keskellä!

Pappilanvuoressa väylä kulkisi todella lähellä asutusta jopa alle 50 metrin päässä asuintaloista. Väylästä on myös merkittävää esteettistä haittaa, kun maisema muuttuu ja nyt ympäröivä lähiluonto häviää. Väylällä ja sen tuomilla suurilla liikennevirroilla ja haitoilla on myös taloudellisia vaikutuksia kuten talojen ja asuntojen arvojen lasku.

Vaikutukset virkistysalueisiin

Pappilanvuori ja Touruvuori ovat yksi merkittävä kaupungin päävirkistysalue. Touruvuoressa on laaja luonnonsuojelualue. Alueella olevalle polkuverkostolle väylä muodostaa kuitenkin merkittävän estevaikutuksen. Osa virkistysaluetta muuttuisi tiealueeksi! Väylä hankaloittaa kulkemista reitistöille ja reitistöt muuttuisivat. Jos kulkeminen sinne hankaloituu, vähenee alueen käyttö. On tärkeää, että lähiliikuntapaikat ja lähiluonto on helposti saavutettavissa ihmisille. Liikunta lisää hyvinvointia ja ylläpitää hyvää terveyttä. Jyväskylä on profiloitunut liikuntakaupunkina, joten lähiluonto pitäisi säilyttää. Luonnolla on näyttöön perustuvaa terveyttä edistävää vaikutusta. Jo 20 minuutin luonnossa olo vähentää stressiä ja jopa alentaa verenpainetta. Näihin virkistysalueisiin ei pitäisi senkin vuoksi kaivata.

Pappilanvuoren ja Touruvuoren alueella on paljon polkuja ja ne jäisivät väylälinjauksen alle. Ulkoilureittejä jää myös väylän alle. Alueelta lähtee myös maakunnallisesti merkittävä Metsoreitti.

Luontoon kohdistuvat vaikutukset:

Väylällä on merkittäviä ja jopa tuhoavia vaikutuksia alueen luonnon monimuotoisuuteen ja luontoarvoihin. Väylän varrella on useita alueita, jotka on todennettukin hiljaisiksi alueiksi.

Väylän takia metsäalueita hajoaa. Ne vaikeuttavat eläinten liikkumista alueella, mikä lisää lajikatoa. Alueen lajistoa myös tutkitaan muun muassa Jyväskylän yliopisto on tuonut sinne lintupönttöjä tutkimusta varten. Touruvuoressa on luonnonsuojelualue sekä upeaa ja ainutlaatuista korpea ja vanhaa kuusimetsää. Touruvuoren upeat, jylhät kalliot avautuvat Pappilanrinteelle ja Palokan keskustaan päin.

Maisemavaikutus:

Touruvuori ja Pappilanvuori ovat merkittävät maisemallisesti. Ne näkyvät pitkälle ja luovat taustaa Palokan keskukselle. Keskustaan on suunniteltu lisää kerrostaloja ja olisi tärkeää, että lähiluontoa olisi ympärillä, joka tasapainottaa massiivisia rakennuskomplekseja ja -alueita. Väylä kulkee lähellä Pappilanvuoren maisemallisesti tärkeää selännealuetta. Kaukomaisemassa siihen olisi merkittäviä vaikutuksia. 4-tien moottoritien rakentaminen toi karmean muutoksen maisemaan, kun Kirriin louhittiin tie läpi kallion. Tämäkin väylä sijoittuu Palokkaan ja tuhoaisi jälleen suurimman osan kaunista maisemaa!

Alueen käyttäjänä tekemiäni havaintoja:

Pappilanvuoren päiväkotij sijaitsee aivan Touruvuoren kupeessa. Sieltä ja muista päiväkodeista lapsiryhmät tekevät retkiä Touruvuoren lähimetsään. Siellä on majarakennelmia ja taukopaikkoja. Metsä on hyvin saavutettavissa, kävelymatkan päässä. Näin Touruvuoren metsä tukee varhaiskasvatusta. Myös lähialueen lapset leikkivät lähimetsässä. Heitä näkyy retkeilemässä Touruvuoren kalliolla ja tutkimassa onkaloita ja luolia. Metsä kodin lähellä lisää lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivista, luovaa toimintaa.

Ala- ja yläkoululaiset pääsevät metsään suunnistamaan ja retkeilemään oppitunneilla. Yhtenä keväänä he laativat ympäristöaiheisen taidenäyttelyn luontopolun varteen Touruvuoren metsään.

Pelastuslaitos pitää säännöllisesti Touruvuoden kalliolla, Pappilanvuorentien päässä kalliolaskeutumisharjoituksia ja potilaan pelastamista kallion alta valjailla. Myös kalliokiipeilijät käyvät harjoittelemassa kalliolla.

Touruvuoren metsässä on kiintorasteja ja muutenkin siellä pidetään suunnistuskisoja ja -viikkorasteja.

Ulkoilijoita käy niin lähialueilta kuin muualta. Kesällä voi kävellä, pyöräillä, polkujuosta jne. Talvella voi hiihtää. Vanha liikuntakenttä on keskeinen paikka, johon ihmiset saavat auton ja lähtevät metsään. Alue on helposti saavutettavissa lähialueella asuville, kun melkein kotipihasta pääsee reitistöille ja poluille. Myös bussilla pääsee lähelle aluetta, ja Orm auton voi jättää vanhalle liikuntakentälle tai päiväkodin pihaan tms. hyvin lähelle aluetta. Koiranulkoiluttajia metsässä on runsaasti.

Touruvuoren reitistö yhtyy maakuntauraan ja siitä pääsee sekä kesällä että talvella lähtemään Laukaan suuntaan.

Touruvuoren metsässä kiertää luontopolku. Siellä on myös hyvin laaja polkuverkosto, jossa on erikikäisiä liikkujia ympäri vuoden. Touruvuoressa ja Pappilanvuoressa on lajirikas eläimistö ja kasvi maailma. Siellä voi ympäri vuoden seurata niitä. Metsästä kerätään luonnonantimia kuten marjoja ja sieniä. Pappilanvuoren kerrostaloalueellakin vieraillee jopa peuroja. Lisäksi on runsaasti oravia, siilejä jne.

Taataan, että Palokan perinteinen metsäinen maisema säilyy ja kaupunkilaiset nyt ja tulevaisuudessa pääsevät nauttimaan luonnon tervehdyttävistä vaikutuksista lähimetsässä!

Mielipide 11.

- yleiskaavassa tulisi selkeästi huomioida paremmin viher-, virkistys- ja luonto-alueet
- yhtenäisiä virkistys- ja luontoalueita ei tule supistaa tai pilkkoa (esim. Huhtasuo-Halssila, Tammirinne, kehätiet, teollisuusalueet, asuinalueet)
- enemmän suojeltuja alueita
- viher-, virkistys, luontoalueita sekä suojelualueita tulisi olla enemmän ja niitä tulisi suunnitella siten, että niiden välillä kulkisi viherkäytäviä
- lähimetsien tulee säilyä. niihin hoitotoimenpiteenä vain polkujen yli kaatuneiden puiden katkaisu.

Mielipide 20.

Ilmastopoliittinen näkökanta

Teemaviikkoon sopien peräänkuulutan Kangaslammen alueen asukkaana lähiluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä nykyisessä laajuudessaan sekä sitä, ettei Koillisväylää toteuteta tavalla, joka puhkaisisi kaupungin suurimman yhtenäisen lähimetsäalueen. Tämä metsäalue yhdistää Vaajakosken, Kivilammen, Kangaslammen, Huhtasuon, Halssilanrinteen ja Aittorinteen alueet ja muodostaa poikkeuksellisen laajan ekologisen ja sosiaalisen kokonaisuuden kaupunkirakenteen sisällä. Ekologisemmin ajateltuna kyseinen metsäalue ei ole vain ihmisten virkistysalue, vaan myös eläinten ja kasvien koti!

En siis vetoa päättäjiin ainoastaan lähiasukkaana virkistysalueen puolesta, vaan myös globaalin ekologisen vastuun näkökulmasta. Tuoreen tutkimuksen (*) mukaan riski kriittistenilmastollisten keuhkuspisteiden ylittämiseen kasvaa nopeasti - ellei niitä jo ole ylitetty - minkä jälkeen elinolosuhteet maapallolla tulevat muuttumaan myös ihmisille vihamielisiksi.

Tässä kontekstissa uusien tieosuuksien ja erityisesti yksityisautoilua lisäävän infrastruktuurin (kuten Vaajakosken ohitusmoottoritien) rakentaminen on ilmastopoliittisesti ristiriitaista ja erittäin vaikeasti perusteltavaa.

Jyväskylän kaupunki institutionaalisenä auktoriteettina

Vaikka yksityisautoilu ei ole ainoa eikä suurin päästölähde, kaupunkien rooli normatiivisina toimijoina on ratkaiseva. Jyväskylällä on mahdollisuus - ja eritoten vastuu - näyttää esimerkkiä muille kunnille ilmastonmuutoksen hillinnässä. On hyvin dokumentoitu ilmiö, että yksilöt eivät helposti luovu saavutetuista eduista ilman institutionaalista ohjausta; kaupunki toimii tällaisena institutionaalisenä auktoriteettina ja määrittää käytännössä, mitä pidetään normaalina, hyväksyttävänä ja tavoiteltavana liikkumisen ja maankäytön muotona.

Yleiskaava ei ole pelkkä tekninen maankäyttöä ja liikenneinfraa käsittävä asiakirja, vaan normatiivinen poliittinen mandaatti, joka ohjaa käyttäytymistä, investointeja ja arvoja vuosikymmeniksi. Koillisväylän ja Vaajakosken ohitusvaltatien kaltaiset hankkeet lukitsevat kaupunkirakenteen yksityisautoilun varaan ja heikentävät lähiluonnon saavutettavuutta, ekologista jatkuvuutta, kaupunkilaisten hyvinvointia sekä alueen kulttuuriperintöä. Esimerkkinä viimeisestä on Vaajakosken Varassaari, joka on Museoviraston valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) määritetty alue ja joka jäisi Vaajakoskenohitusvaltatien alle.

On tutkittua aineistoa siitä, että liikenneinfran parantaminen lisää yksityisautoilua, eikä siis vähennä ruuhkia kuten konventionaalinen intuitio antaisi ymmärtää; ilmiö tunnetaan nimellä indusoitu kysyntä. Vastapainona, yleiskaavan aiemman kyselyn tiivistelmässä mainittiin konseptina lähijuna, mikä olisi askel oikeaan suuntaan. Ihmisten ja tavaroiden todellisesti tehokas liikkuvuus palautuu aina lopulta junaan, missä suurin mahdollinen volyyymi ihmisiä tai materiaa voidaan siirtää niin että kaikki kulkevat yhtä suurella kiihtyvyydellä paikasta toiseen. Toisin sanoen, (lähi)junaliikenteeseen investointi optimoisi ihmisten ja tavaroiden kollektiivisen

paikallaan viettämän ajan mahdollisimman pieneksi, ja näin vähentäisi energiahukkaa.

Loppulauselmä

Painotan, että yleiskaavassa olisi järkevää priorisoida lähiluonnon säilyttäminen ja liikennejärjestelmän kehittäminen tavalla, joka ei lisää yksityisautoilua eikä katkaise merkittäviä yhtenäisiä metsäalueita, ja havainnoi ilmastonmuutoksen maapallon koko kollektiivin kannalta todellisena uhkana jota

ei voida enää jättää huomiotta päätöksenteossa missään muodossa. Meillä ei ole varaa tehdä päätöksiä, jotka heikentävät paikallista luontoa ja samalla kiihdyttävät globaalia kriisiä. Jyväskylän tulisi asemoida itsensä liikuntapäikaupungin ohella ilmastopolitiikan suunnannäyttäjäksi, ei vanhentuneen liikenneparadigman jatkajaksi. (*) The risk of a hothouse Earth trajectory (One Earth, A Cell Press Journal) <https://www.cell.com/one-earth/fulltext/S2590-3322%2825%2900391-4>

Mielipide 22.

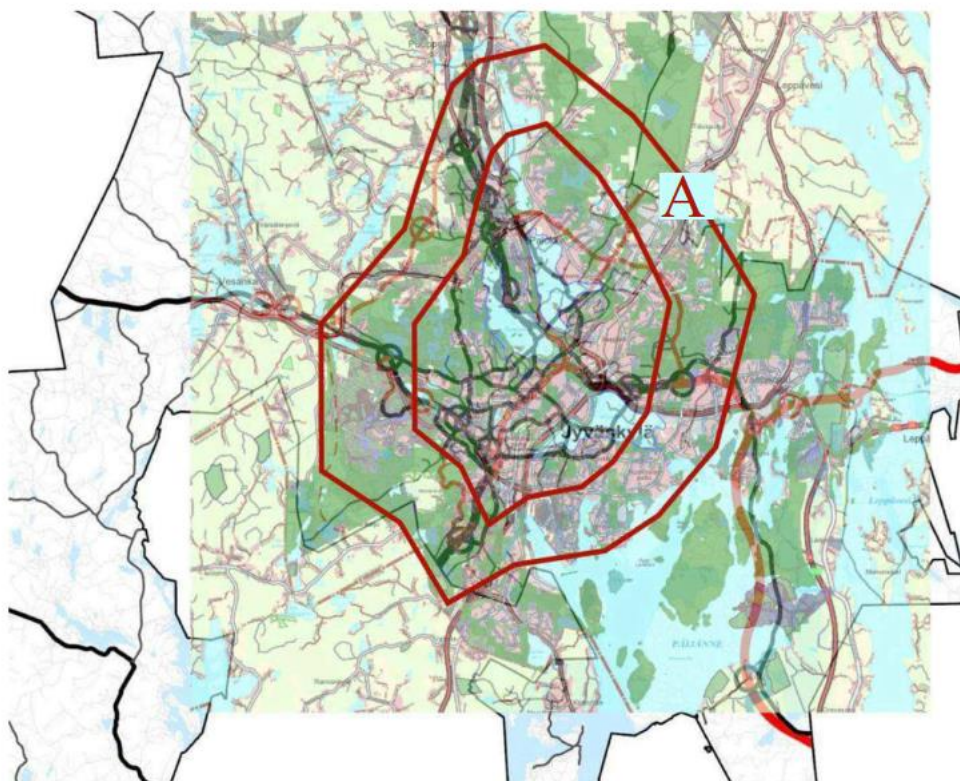
Kiitan mahdollisuudesta antaa palautetta yleiskaavaluonnoksesta. Koillisväylä-kehätien linjaus on poistettava yleiskaavasta ja alue on suojeltava rakentamiselta ja kaavoitussuunnitelmilta. Koillisväylä rikkoisi kaupungin kolmea kaupunginosaa yhdistävän päävirkestysalueen, Aittovuori-Savonmäen. Se on kaupunkimme viimeinen laaja päävirkestysalue. Kerrotte, että viimeksi juuri tämä kohta luonnoksessa sai osakseen pääosin vastustusta. Jos tielinjaus saa osakseen runsaasti vastustusta, on suunnitelmaa syytä muuttaa eikä säilyttää linjausta ennallaan ja perustella, että se on niin "tärkeä". Palautteissa on annettu perusteltuja, nykyaikaisia, ilmastonmuutoksen ja luontokadon vuoksi elintärkeitä vaihtoehtoisia ratkaisuehdotuksia. Perustuslain kahdeskymmenes pykälä takaa meille jokaiselle vaikutusmahdollisuuden ympäristöömme koskevissa asioissa. Elinkelpoinen planeetta ja monimuotoinen luonto on kiistatta tärkeämpi kuin kehätie. Kestämätön maankäyttö on suurin syy lajikatsoon Suomessa ja Jyväskylässä. Pirstoutuneet metsäalueet eivät anna eri lajeille selviytymisen edellytyksiä.

Kaavoitus ja (mielen)terveysvaikutukset

Kaikki toimet, mitkä edistävät ihmisten hyvinvointia ja toimijuutta, on tehtävä. Mielenterveysperusteet ovat tällä hetkellä suurin syy hakeutua työkyvyttömyyseläkkeelle. Mielenterveysvaikutusten tulisi kuulua nykyään kaikkeen kaavoitukseen, mutta tässäkin kaavaluonnoksessa ei niistä hiiskuta sanaakaan. Mitä paremmin ihmiset voivat ja mitä enemmän he nauttivat asuinympäristöistään, sitä vähemmän on pahoinvointia tai sen kesto on lyhyempi. Jyväskylä on myös valtakunnallisessa mitakaavassa työttömyyslukuineen suurten kaupunkien kärjessä. Pitkään jatkunut työttömyys nakertaa arjen toimijuutta ja aiheuttaa esimerkiksi masennusoireilua. Keski-Suomen hyvinvointialue on talousvaikeuksissa ja resursseista on leikattu säästösyistä monin eri tavoin. Tutkimusten mukaan luontoympäristöt voivat vähentää kansanterveyden hoitokustannuksia sadoilla miljoonilla euroilla vuosittain ja edistää työkykyä sekä tuottavuutta (Sitra). Metsä on ympäristönä elvyttävä, ja parhaat hyvinvointivaikutukset saadaan kun metsä on mahdollisimman luonnontilaista ja vanhaa. Kaavoittaminen ja teiden rakentaminen uhkaavat kaventaa myös tässä kaupungissa metsäympäristöjä ja köyhdyttää jäljellä olevia kaistaleita. Meillä ei kirjaimellisesti ole varaa menettää metsäluontoamme.

Ehdotus: Metsäkehä

Meidän on vaalittava sitä, mikä tekee tästä kaupungista omaleimaisen, ja se on tämän paikkakunnan luontoja kaupungissamme vielä mahdollinen luonnossa liikkuminen eri kaupunginosien välillä niitä yhdistävien metsäalueiden ansiosta. Luonto tarvitsee tilaa: pinta-alaa, kytkeytyneisyyttä, laatua. Tässä luonnos metsäkehästä, lähiluontovyöhykkeestä. Se sulkee syleilynsä Kehä Sinisen ja Kehä Vihreän ja lisää kaupunkimme vetovoimaa, viihtyisyyttä ja - parantaa talousnäkyamiämme!

“Oikein toteutettu vihreä infra auttaa ratkaisemaan useita haasteita aina mielenterveysongelmien yleistymisestä rankkasateiden aiheuttamien tulvien hallintaan ja luontokadosta kunnan vetovoiman sekä talouden kohentamiseen. [- -] Vihreät, vehreät taajamat ja kaupunkiympäristöt houkuttelevat asukkaita. Ne toimivat vetovoimatekijänä, joka välillisesti tuo kuntaan myös verotuloja.” (Liisa Hyttinen, päätoimittaja, Vihreä kirja 1/25).

Metsäkehä on kaupunkistrategian, asukaspalautteen, yleiskaavan tavoitelinjausten mukainen ratkaisu. MRL:n (39§) mukaan yleiskaavassa tulisi huomioida ekologinen kestävyys, ympäristöhaittojen vähentäminen, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Kaavoittamalla yleiskaavaan metsäkehän, saisimme ilmanlaatua parantavia ja kaupungin lämpösaarekeilmiöitä vähentäviä vaikutuksia. Metsäkehä sitoisi hiiltä. Metsissä asuvat eläimet ja siellä elävät eri lajit, koko metsän ekosysteemi, tarvitsee elämisen edellytykset. Me ihmiset emme myöskään selviä ilman luontoa. Suojelemalla Aittovuori-Savonmäen osana metsäkehää, tulette vaikuttamaan uraauurtavalla tavalla valtakunnallisesti ja globaalisti luonnon ja asukkaiden laaja-alaisen hyvinvoinnin puolesta. Tarvitsemme erilaista lähestymistapaa ja rohkeita ratkaisuja.

“Ei minulla täällä ole ainoastaan luonto, on myös taivas, koko taivaan avaruus, valtavuus, koko olevaisuus!” (Eeva Kilpi)

Mielipide 28.

Jätin jo 1. Luonnoksesta kommenttini, jotka eivät ole vähäisten muokkausten myötä muuttuneet. Jos ne löytyy palvelusta, ovat ne edelleen validit.

Yleisempinä lisä kommentteina voidaan todeta, että toteutuessaan yleiskaava estäisi niin Jyväskylän kaupungin ilmastotavoitteiden ja luontotavoitteiden saavuttamisen tai tekisi niistä niin kalliita, että ne eivät ole taloudellisesti mahdollisia saavuttaa. Vanhan maailman tavoitteita jatkuvista uusista teistä ja asuntoalueista metsiin ei voi kehystää tämän päivän tavoitteilla ilmastonmuutoksen torjunnasta tai edes luontokadon hidastamisesta, jos teot jatkaa vanhalla tuhoalla tiellä. Mukava huomata, että

luonto ja ilmasto ovat tulleet puheen tasolla myös maankäytön terminologiaan mutta teot ovat kuitenkin niitä, mitkä ratkaisevat. Niitä tekoja ei tässä kaavaluonnoksessa näy. Päivän uutisista voisi tähän nostaa hankkeen johon Jyväskyläänkin on osallistunut eli FinnCycle- tutkimus, jonka lopputulema on: "Lyhytjänteinen ja autokeskeinen liikennepolitiikka jarruttaa suomalaiskaupunkien kehitystä". Tämä näkyy valituissa liikenneratkaisuissa tässäkin yleiskaavan luonnoksessa, jonka pääpiirteet taitavat juontaa jostain 1980- luvulta. Haitan määrä on vain ajan saatossa kasvaneet.

Nyt olisi aika päivittää kokonaisuudessaan kaavoituksen lähtöpremissit siten, että luonto- ja ilmastotavoitteet voivat jonain päivänä toteutua sekä varmistaa, että nykyisille ja tuleville jyväskyläläisille turvataan mahdollisuudet kokea lähiluontoa ilman niitä halkaisevia ohitusteitä tai uusia asuinalueita, mitkä pirstoo ja työntää lähiluonnon aina vain kauemmaksi ja kovemmalle käyttöpaineelle.

Esitän, että kaavaluonnos palautetaan valmisteluun ja kaikki asuin-, liikenne- ja elinkeinokaavamerkinät poistetaan päävirksitysalueilta ja niihin kytkeytyviltä viheralueilta.

Mielipide 27.

Vastustan VT4 ohitustietä. Se pirstoo arvokkaita metsä-alueita.

Viheralueita säästettävä kaupungissa rakentamiselta mahdollisimman paljon. Yhtenäisiä viheralueita säästettävä.

Mielipide 30.

Haluaisin ilmaista omani ja monen muun ekologisesti orientoituneen jyväskyläläisen tuttavani näkemyksiä yleiskaavaa 2050 koskien. Ensimmäisenä yleisen tason huomiona ilmaisen tarpeen luonnonsuojelualueiden lisäämisestä edes lähelle kansainvälisen tiedeyhteisön näkemystä ekologisesti kestävästä suojelualasta, mikä on 50% pinta-alasta ja vallitsevan EU-tavoitteen mukaan (realistisempi) tavoite on 30%. Jyväskylän suojelupinta-ala jaa tuostakin kauas tällä hetkellä. Etenkin, kun huomioidaan tiukasti suojellut alueet. Tätä tavoitetta voitaisiin edistää kohdentamalla rakentaminen metsäisten alueiden ulkopuolelle. Lisäksi kaavoja suunniteltaessa olisi syytä kiinnittää huomiota viiranomaisten, kuten ympäristöministeriön ohjeistukseen ja asiantuntemukseen myös luontokartoituksia tehtäessä. Jotkin lajit ovat kokeneet erityistä vaarytta Jyväskylän kaupungin maankäytön yhteydessä. Mainittakoon naista esimerkkeinä liito-orava ja viitasammakko.

Kaitajärven valitettavien tapahtumien johdosta vaadimme myös, että järviämme tulisi suojella rehevöitymiseltä ym. ympäristöhaitoilta johtamalla kaatopaikkojen jätevedet asianmukaisella tavalla. Kaitajärven tapaukseen liittyen mainittakoon myös, ettei varsinkaan virkistyskäytössä suositut lähimetsät ole kaatopaikkojen laajentamiselle sopivia kohteita.

Viime kesänä ja osin kai sitä ennen Jyväskylän kaupungille toimitettiin mm. Luontoliiton ammattikartoittajan toimesta raportit Laajavuoren laskettelumäen ympäristön, Kauramäen, Ylä-Myllyjärven sekä kehätiehankkeen vaarantamien Lintukankaan, Nuutinkorven, Pappilanvuoren ja Palokankaan metsien uhanalaisesta ja vanhaa metsää indikoivasta lajistosta. Laajavuoren metsät ovat luonnoltaan ja virkistyskäytöltään erittäin arvokkaita. Lisäksi kyseessä on tuhansien asukkaiden lähimetsä ja sinne tullaan kauempaakin Jyväskylästä ja muualta maailmalta retkeilemään. Tuota metsää ei ole järkeä tuhota retkeily-, urheilu ym. infralla enemmän kuin on jo tehty. Lasketteluun panostaminen näinä ilmastonmuutoksen aikoina on älyvappaa idea ainakin kymmentä vuotta pidemmällä aikajänteellä ajateltuna. Sikäli kuin luontoarvot tunnistavalla ja tulevaisuuteen katsovalla kaupungilla on tähän hankkeeseen osaa tahi arpa, ei siihen tule osallistua. Toinen älyvappaa idea on kehätiehanke. Sen todellinen tarve on olematon. Nykyisellä tieverkostolla saavuttaa kyllä tarvittavat kohteet aivan tarpeeksi nopeasti. Edes nykyajassa, jota elämme ei voi olla noin kova hoppu suhata autolla paikasta toiseen. Etenkin niiden harvojen suurempien yhtenäisten metsäalueiden rikkominen huolestaa, mikä

tapahtuisi kehätien toteutuessa. Toinen erityisen huolestuttava seikka tässä hankkeessa on Lintukankaan metsän jääminen kehätien alle, jonka Jyväskylän kaupunki on omalla päätöksellä suojellut. Myös Ritopohjan ja Seppälänkankaan (suojellut) metsäalueet ovat tässä vaarassa.

Viimeisenä nostan oman lähimetsäni, Muuratsalon, asian pöydälle. Jyväskylän kaupunki suunnittelee hiljan ostamalleen alueelle Muuratsalossa hakkuita. Näissä hakkuissa olisi syytä pidättäytyä avohakkuista ja olisi hyvä olla tyystin hakkaamatta arvokkaimpia osia, joita ei ole kaupungin omallakaan päätöksellä suojeltu. Suurempi yhtenäinen suojelualue olisi edullinen elonkehän, turismin, retkeilyn ja paikallisten viihtyvyyden kannalta. Muuratsalon metsät ovat aivan erityisiä luonnoiltaan.

Mielipide 33.

Vastustan VT4 ohitustietä.

Kaavoittajan vastine luonnon monimuotoisuutta, metsäisten alueiden rakentamista ja ilmastovaikutuksia koskeviin mielipiteisiin:

Jyväskylän yleiskaava 2050 on luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen, ja sen tehtävänä on yhteensovittaa kaupungin kasvu, elinkeinoelämän edellytykset, liikkumisen kehittäminen sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Tämä merkitsee myös yhdyskuntarakenteen harkittua laajentumista rakentamattomille ja metsäisille alueille. Kaavaratkaisu turvaa kytkeytyvän siniviherakenteen ja kaupungin keskeiset päävirkistysalueet. Merkittävimpiä luontoarvoja sisältävät alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle myös tulevaisuudessa.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 toista luonnosta laadittaessa on tarkennettu suunnitteluratkaisuja sekä täydennetty vaikutusten arviointia. Siinä esitetty kaavaratkaisu ottaa huomioon osin ristiriitaisetkin tavoitteet ja kaupungin maankäytön eri kehittämistarpeet.

Vaikka yleiskaava määrittää kaupungin yhdyskuntarakenteen kehitystä seuraaville vuosikymmenille, sen toteutuminen ja aikataulu tarkentuvat maankäytön toteuttamista ohjaavissa ohjelmoinneissa sekä asemakaavoituksessa.

Yleiskaavan laadinnan yhteydessä on tarkasteltu ilmastovaikutuksia sekä ilmastonmuutosta lisäävien kasvihuonekaasujen päästömäärien, että ilmastonmuutokseen sopeutumisen kautta. Yleiskaavatyön yhteydessä on arvioitu uusien pientaloalueiden ja työpaikka-alueiden vaikutuksia hiilivarastoihin. Hiilikartta -työkalulla tehdyn arvion mukaan hiilinielujen ja -varastojen vähenemä on Jyväskylän alueen kaupungin alueen hiilinielujen ja -varastojen kokonaismäärään nähden kuitenkin pieni.

Jyväskylä selvittää ekologisen kompensaation käyttöönottoa asemakaavahankkeisiin liittyvien pilotitarkasteluiden ja sen pohjalta tehtävien linjausten avulla. Ekologisen kompensaation edistäminen ei kytkeydy yleiskaavaan, vaan on tästä erillinen prosessi. Luontojulkilausuman jalkauttamista mietitään useissa ohjelmissa (luonnonsuojeluohjelma, resurssiviisaisuusohjelma) ja sen pohjalta tehdään yhteistyötä muiden kaupunkien kanssa.

Läntistä kehätietä koskeva vastine

Yleiskaavaluonnoksessa esitetty Läntinen kehätie on osoitettu perustuen Keski-Suomen maakuntakaavaan ja seututien Ruoke-Lintukangas yhteysvälistä vuonna 2024 valmistuneeseen toimenpideselvitykseen. Maakuntakaavassa kehätien pohjoisosaa on merkitty uutena seututienä ja eteläosa (Muurame-Ruoke) 2007 valmistuneeseen yleispiirteiseen linjauskäytäväselytykseen

perustuen ohjeellisena seututienä. Alueidenkäyttölain periaatteiden mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa.

Koillista kehätietä koskeva vastine

Jyväskylän yleiskaavan 2. luonnoksen yhteydessä Koillisen kehätien lähtökohdista ja keskeisistä vaikutuksista laadittiin erillinen tarkastelu.

Kuten mielipiteissä on tuotu esille, Koillinen kehätie sijoittuvat Pappilanvuoren ja Touruvuoden alueella ja Aittovuori-Savonmäen päävirkestysalueille. Uusi tie aiheuttaisi haitallisia vaikutuksia tällä alueella mm. virkestyskäyttöön, maisemaan ja myös lähiasukkaille.

Toisaalta jo voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu kehätie on tärkeä kaupungin liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta sekä se turvaa erityisesti Seppälänkankaan saavutettavuutta. Yleiskaavan laadinnassa korostuu erilaisten maankäyttötarpeiden yhteensovittaminen. Tehdyn tarkastelun perusteella kehätien toteuttamiseen ja osoittamiseen yleiskaavassa on edelleen syytä varautua liikenteellisistä syistä muista haitallisista vaikutuksista huolimatta.

Yleiskaavamääräyksen mukaisesti uuden pääkadun sijainti ja ominaispiirteet täsmentyvät tarkentavassa suunnittelussa. Suunnittelu edellyttää myös yksityiskohtaisempien ja ajantasaisten selvitysten laadintaa. Tällä hetkellä ei myöskään arvioida, milloin kehätien suunnittelu jatkuisi tai milloin se rakennettaisiin Palokan ja Seppälänkankaan tai Seppälänkankaan ja Sulunperän välillä.

3.2.2. Kivilammen maankaatopaikkaa koskevat mielipiteet

Kivilammen maankaatopaikkaa koskevat mielipiteet ovat pääsisällöiltään samansuuntaisia. Tästä syystä mielipiteet esitetään yhtenä kokonaisuutena ja niille annetaan yhteinen kaavoittajan vastine mielipiteiden jälkeen sivulla 56.

Mielipide 2.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 muutos, jossa nykyinen jo täyttymässä oleva Kivilammen maankaatopaikka laajenisi

Vastustamme yllämainitun kaavan toimeenpanoa ja siitä tulevaa Kivilammen maanlajitusalueen tuoloa erityistoiminta alueeksi, jossa maankaatopaikan toiminta jatkuisi.

Perusteet: Matala Mustalahti, kaunis erityislintujen elinalue tuhoutuu, kalastus vaarantuu, Mustalahti rehevöityy ja kasvaa umpeen. Täällä todettu myös liito-orava havaintoja (kaupunki). Täten asukkaiden virkestyskäyttö tulee mahdottomaksi ja talojen sekä mökkien arvot laskevat, kaivot tuhoutuvat. Vaadimme korvausta!!!! Jätteiden kuljetus aiheuttaa pölypilviä ja liikenteen määrän lisääntyminen Leppävedentiellä haittaa, joten kaavailtu meluaita olisi välttämätön jos maanlajitusalueen toiminta jatkuu. Myös Leppävedentien nopeusrajoitus tulisi olla 50 tällä kohdalla. Lisäksi maisemat muuttuvat häiritseviksi. Pitää huomioida myös, että vanha Kivilammen kaatopaikka on lajitusalueen alla ja sieltä nousee myrkkijä, jotka voivat aiheuttaa ympäristöongelman.

Joten toivomme, että Kivilammen maanlajituspaikka suljetaan ja tältä osin kaavan muutos ei tapahdu.

Mielipide 4.

Kivilammen maankaatopaikka on jo nykyisessä laajuudessaan pilannut elinoloimme. Asumme maankaatopaikan tien lähtökohdassa osoitteessa Leppävedentie xxx, 40800 Vaajakoski. Tie rakennettiin aikoinaan meitä kuulematta. Vaikutusarvioit lienee jätetty tutkimatta.

Tien haitoista suurimmat ovat pölyäminen, pakokaasut ja melu. Olemme joutuneet luopumaan hyötypuutarhasta, marjapensaista ja hedelmäpuista. Keväällä ja kesällä pölyäminen on niin voimakasta ettei pihalla pahimpina päivinä voi olla. Tien puhdistamisesta on jatkuvasti huomautettava kaupunkia

Laajennuksen jälkeen haitat tulevat lisääntymään. Maanajo, Morenian kiven louhinta ja murskaus sekä murskeen ajo lisäävät liikennettä eli pöly, melu ja saaste lisääntyvät. Alueen YVA-selostuksessa tunnustetaan hankkeen negatiiviset vaikutukset ympäristöön ja ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja asumisviihtyisyyteen (liikenteen melu, pöly, vesistö- ja maisemavaikutukset).

Jyväskylän kaupunki on lupautunut tarkkailemaan Leppävedentienvarren asukkaiden kaivojen veden laatua. Tomintaa on ollut muilla kuin kaivolla josta haemme juomaveden, poikamme omistama osoitteessa Leppävedentie xxx, 40800 Vaajakoski. Ko. kaivon vesi tutkittiin kerran. Veden tilaa on seurattava kaupungin toimesta. Tontillamme olevan kaivon vesi on käyttökeltotonta.

Maankaatopaikan laajennuksen vesien purkupisteen vesi on johdettava niin että se virtaa Leppävedentien (638) länsipuolella huomioiden tonttimme rajat. Purkautumispaikka Leppävedeen pitää sijoittaa aikaisintaan 120 metria maankaatopaikan tienhaarasta etelään. Nykyisin vesi purkautuu poikamme omistaman tontillamme sijaitsevan mökin alueelle aiheuttaen tontille suuria koloja.

Leppäveden veden laatua on tarkkailtava sekä kalastuksen että veden muun käytön vuoksi. Käyttövetemme tulee ko. järvestä.

Maankaatopaikan aiheuttamat negatiiviset vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat jo nykyisellään suuret. Tulevia vaikutuksia lienee mahdotonta todella tietää koska paikka on entisen kaatopaikan päällä. Vanhaa kaatopaikkaa käyttivät mm. SOK:n tehtaat (puunjalostusta, metalli- ja elintarviketeollisuutta), loka-autot tyhjensivät sinne kuormansa. Jättemääräyksiä ei silloin ollut.

Vastustamme Kivilammen läjitysalueen merkitsemistä erityistoiminnan alueeksi. Vastustamme maankaatopaikan laajentamista edellä mainittuihin syihin vedoten jotka negatiiviset vaikutukset ympäristöön, ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja asumisviihtyvyyteen on perustellussa YVA päätelmässä tunnustettu.

Mielipide 8. (40 allekirjoittajaa)

Olemme Laukaan puolella sijaitsevan Autioniemen ja Nojosniemen vakituisia asukkaita ja vapaaajan asukkaita (kotikunta mainittu). Mielipiteemme koskee Jyväskylän yleiskaavan 2050 luonnoksessa kaksi Kivilammen maaläjitysalueen kohdalla olevaa kaavamerkintää Erityisalue. Lausuimme kielteisen mielipiteemme tästä E-merkinnästä myös Jyväskylän yleiskaavan 2050 ensimmäiseen luonnokseen 17.2.2025.

Kaavoittaja myöntää vastineessaan Autioniemen asukkaiden 1. kaavaluonnosta koskevaan mielipiteeseen maanlajitystoiminnan negatiiviset vaikutukset ihmisten ja luonnonolosuhteisiin. "Maanlajitystoiminnan keston pidentyminen lisää kuitenkin negatiivisten vaikutusten merkittävyyttä. Laajennuksen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää erityishuomiota siihen, että Mustalahteen ei kohdistu lisäkuormitusta kiintoaineiden ja ravinteiden osalta." Tästä voi vetää myös johtopäätöksen, että kiintoaineiden ja ravinteiden kuormitusta vesistöön kuitenkin edelleen tulee, vaikka ei enempää kuin nykyisin. Vastineessa todetaan myös: "Kivilammen yleiskaavan erityisalueen merkinnän tarkoitus on

kaavamääräyksen kohteen mukaan maanlajitysalue. Alueelle ei ole tarkoitus sijoittaa muita erityisalueiden toimintoja.”

2016 voimaan tullessa nykyisessä Jyväskylän yleiskaavassa Kivilammen maankaatopaikka ympäristöineen on viheraluetta ja päävirkestysaluetta. Jyväskylän yleiskaava 2050 luonnoksessa 1 ja 2 Erityisalue -merkinnällä Jyväskylän kaupunki haluaa viedä läpi järjestyksessä jo toisen 20.9.2023 vireille tulleen Kivilammen maanlajitysalueen laajennuksen suurimmalla mahdollisella vaihtoehdolla. Kaavaehdotuksen E-alueella toimii tällä hetkellä myös kiviainesten ottoalue, jolla on yhteislupa myös puhtaiden maiden vastaanottoon. Herää vahva epäily, että kaavamuutoksella halutaan taata myös kiviainesten oton jatkuminen vuosiksi eteenpäin. Morenialle myönnettiin 18.9.2018 lupa kiviainesten ottoon ja puhtaiden maiden vastaanottoon 10 vuodeksi. Miten voidaan taata, että tulevat päättäjät eivät vetoa mahdollisuuteen sijoittaa Erityisalue -merkinnän mahdollistavia muita toimintoja?

Taustaa

Autioniemen asukkaat ovat vuosien mittaan useamman kerran yrittäneet vaikuttaa Jyväskylän kaupungin kyseistä aluetta koskeviin ratkaisuihin. Kivilammen maankaatopaikka alueen ensimmäinen laajennushanke käynnistettiin YVA-menettelyllä huhtikuussa 2012. YVA-selostuksesta yhteysviranomaisen antamasta lausunnosta saatoimme elätellä toiveita, että läjitystoiminta tulisi loppumaan josain vaiheessa. Otteita lausunnosta: "Hankkeen elinkaari on rajallinen ja on pisimmillään vaihtoehdossa kolme noin yhdeksän vuotta." "Maankaatopaikan elinkaari on arvioiduista vaihtoehdoista pisimmillään yhdeksän vuotta, minkä jälkeen raskaan liikenteen aiheuttamat haitat poistuvat." "Ylijäämämaiden läjityksen päätyttyä alue suljetaan vaiheittain ja se päättyy maisemaltaan uudenaikaisena metsätalous - virkestyskäyttöön." Hankealuetta koskevat kaavat viittaavat lähinnä hankealueen ympäristön viheralue- tai metsätaloukskäyttöön. Maankaatopaikan suunnitelmallisella täytöllä ja maisemoinnilla voidaan edistää näiden tavoitteiden toteutumista toiminnan loppumisen jälkeen."

Asukkaiden kielteisestä mielipiteestä huolimatta maankaatopaikka sai laajennusluvan 17.12.2013. Tämän vuoksi Autioniemen asukkaat valittivat ratkaisusta Vaasan hallinto-oikeuteen asti 15.1.2014 ja 25.4.2014. Tämän raskaan prosessin läpivieminen osoittaa, että koemme toiminnan haittavaikutukset voimakkaasti olosuhteissamme. Valituksesta oli se hyöty, että maankaatopaikan päivittäistä aukioloaikaa lyhennettiin. Tästä voi päätellä, että huolemme asiassa eivät ole aiheettomia myöskään hallinto-oikeuden mielestä.

Jätimme muistutuksen myös Morenian ympäristölupahakemukseen 3.6.2018, jossa mukana oli 17 Autioniemen asukasta. Emme kuitenkaan olleet ainoita mielipiteen tai muistutuksen antajia. Tiedossa on, että alun perin Morenian saamasta luvasta valitettiin myös Vaasan hallinto-oikeuteen asti vuonna 2020.

Lupauksista ja toiveikkaista lopetusodotuksista huolimatta Kivilammen maanlajityspaikan laajennushanke 2 käynnistyi YVA-menettelyllä syksyllä 2023. Yleisötilaisuuksien perusteella laajennushanketta vastaustavia asuu muuallakin kuin Autioniemessä. Oman kielteisen mielipiteemme lausuimme 13.7.2024. Panimme merkille, että yleisötilaisuuksiin osallistuivat etupäässä Leppävedentien 638 vaikutusalueella asuvia, joille erityisesti liikenteen melu aiheuttaa harmia. Kivilammen asuntoalueelta meluhaitta poistui, kun tieyhteys maankaatopaikalle siirtyi.

Asukkaille on siis annettu mahdollisuus tulla kuulluksi. Lain kirjain on tässä suhteessa täytetty, mutta sitä ei ole haluttu ottaa huomioon, vaikka olemme toiminnan haitallisten vaikutustenkokijoina niiden asiantuntijoita jo vuosikymmenten ajalta. Kaavanlaatija on kyllä tietoinen, että hankkeella on tunnistettu kielteiset vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja asumisviihtyvyyteen ja merkittävyys korostuu toiminnan laajentuessa ja jatkuessa pitkään. Johtuneeko mielipiteemme huomiotta jättäminen siitä, että olemme Laukaan puolella olevienkiinteistöjen omistajia, eikä aluettamme edes näy

kaavakartalla. Mielipiteellämme haluamme kuitenkin vaikuttaa myös Jyväskylän puolen asukkaiden olosuhteisiin. Vaikutukset eivät tunne kuntarajoja.

Pintavedet

Suuri osa meistä on jo Kivilammen kaatopaikan aloittamisen aikaan vuonna 1959 polskutellut Leppäveden myrkkypitoisissa uimavesissä, joista isämme ovat myös kalastelleet meille syötävää, myrkyistä kuitenkin mitään tietämättä. Leppävesi sai osansa myös Äänekosken tehtaitten saasteista, mikä johti haitankärsijöiden saamiin korvauksiin. Myrkyjen kulkeutuminen maanlajitusalueelta vesistöön ei ole poissuljettua tänäkään päivänä ottaen huomioon alueen maankäyttöhistoria. Muistutamme velvoitetarkkailun tuloksista vuodelta 2022. Ei ole takuita siitä, että alueelle tuotavat maa-ainekset ovat aina puhtaita.

Maankaatopaikkatoiminnan alkamisen jälkeen 1992 rehevöitymiskehitys on ollut täysin selvää Autiojoessa, Mustalahden ja Autiolahden rannoilla. Kiintoaineiden ja ravinteiden kulkeutumisesta lisää nyt myös kiviainesten ottoalue. Autionjoki oli vielä 1990-luvulla veneellä kuljettavissa. Nyt se on kaipa uoma, joka kasvaa reunoiltaan umpeen. Kiintoaines on selvästi pakkautunut uoman reunoille ja ohuempi maa-aines ravinteineen jatkaa matkaansa järvelle sitä rehevöittämään. Korkean veden aikaan vesi nousee joessa yli uusien äyräidensä. Vuosituhannen vaihteen tienoilla havahduimme, että rantojen ruovikot ovat laajentuneet ja levinneet alueille, jolla niitä ei ennen ollut, kuten Autioniemen vastapäätä olevan Kotavuoren pohjoiseen päin antaville rannoille. Joka kesä meillä on iso urakka ja yritys saada niittämällä ruovikoiden laajentuminen aisoihin. Kiintoaineita ravinteineen kulkeutuu myös järven rannoille luoden kasvualustaa sara- ja heinätuppaille. Sillä seurauksella, että rannat ovat madaltuneet ja kasvavat umpeen kasvillisuuden niiton ja tuppaiden poiston yrityksistä huolimatta. Muutos rannoillamme on selvä. Maanlajitus Kivilammen alueella on aiheuttanut tämän muutoksen. YVA-selostuksen mukaan "laajempi läjitysvaihtoehto aiheuttaa todennäköisesti lisääntyneitä kiintoaine- ja ravinnekuormitusta Mustalahden purkupaikan läheisyyteen, mutta kuormitus ei todennäköisesti leviä lahdesta eteenpäin." Tästä ilmaisusta herää kysymys voiko ympäristöselostus perustua toiveajatteluun. Ilmastomuutos lisää riskiä Leppäveden kuormittumiseen sään ääri-ilmiöiden voimistuessa. Järven tilaa tulisi kuormittamisen sijaan päinvastoin kohentaa. Haitallisen toiminnan harjoittajan pitäisi korjata aiheuttamansa vahingot. Autiojoki pitäisi kunnostaa ja rannoillemme tarjota niitto- ja ruoppausapua.

Kiintoainetta kulkeutuu ympäristöön myös pölyn muodossa. Maakuormista ja läjitysalueelta kuivana laskeutuva pöly on myös asukkaiden terveyttä, kasvillisuutta ja järveä kuormittava tekijä. Tielle lentää avoimista kuormista hienoja maa-aineksia varsinkin mäkeä ylös noustaessa. Joskus kuorman määränpään voi jäljittää pitkin matkaa tielle jääneiden maa-ainesten perusteella. AVI:n 17.12.2013 myöntämän ympäristöluvan ehtoja ei tässä suhteessa aina noudateta. Päätöksessä sanotaan: "Maa-ainesten ja pölyn leviäminen maankaatopaikalta ajoneuvojen renkaiden mukana on estettävä. Mikäli maa-ainesta ja pölyä kulkeutuu yleiselle tielle, kaatopaikan pitäjän on huolehdittava tien puhdistamisesta välittömästi. Tarvittaessa pölynsidonnessa on käytettävä kastelua." Sadevesi huuhtoo tielle tulleen pölyn maantieoihin ja edelleen järveen. On hyvin todennäköistä, että korkealla sijaitsevalta avoimelta läjitysalueelta kulkeutuu tuulen mukana hienoa maa-ainesta laajemmallekin alueelle, jopa järvelle asti. Kulkeutuhan sopivissa tuuliolosuhteissa Suomeen hiekkaa Saharasta asti.

Liikenne, melu, maisema

Kuten kaavanlaatija hyvin tietää melu on merkittävä ihmisten terveyteen ja asumisviihtyvyyteen kielteisesti vaikuttava tekijä. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä maanlajitusalueen toiminnasta aiheutuva melu- ja pölyvaikutus arvioidaan kielteiseksi ja merkittäväksi. Erityisesti koemme juuri melun eniten hermoja raastavana ja elämäämme haittaavana asiana. Järvelläkin haluaisi

veneillä ja kalastella, mutta liikenteen melu vie siitä nautinnon. Kaikki liikenne tiellä ei tietysti ole maanlajitykseen liittyvää, mutta sillä on oleellinen merkitys asukkaiden elämään varsinkin sulan maan aikaan, jolloin vietetään aikaa ja toimitaan ulkotiloissa. Maankuljetukset ja kiviainesten kuljetukset ovat vilkkaimmillaan juuri keväästä syksyyn eli asukkaita eniten kiusaavaan aikaan.

Tosiasia on, että Kivilammen maanlajitysalue sijaitsee liikenteellisesti mahdollisimman huonolla paikalla melun ja turvallisuuden suhteen. 638-tie on rakennettu ahtaasti jyrkän mäen alle järven ja asutuksen rajaamaan kapeaan vyöhykkeeseen. Melua ei ole otettu huomioon lainkaan tietä suunniteltaessa, vaikka tie kulkee aivan asutuksen lähellä ja järven rannalla, josta ääni kulkeutuu ja voimistuu järven pintaa myöten laajalle. Raskas liikenne lisää tien turvattomuutta. Tielle liittyminen rannan puolelta ylämäkeen on haastavaa. Näkyvyys on huono eikä ohitusmahdollisuuksia ole. Ajoneuvojen nopeudet ovat liian suuret näihin olosuhteisiin. Vaajakosken päässä tien turvattomuus korostuu. Janakan kohdalla on kaksi suojatietä, joita pienet Janakan koululaiset ylittävät. Tie on mäkinen ja mutkainen, asuinrakennuksia on aivan tien vieressä, monet niistä aivan uusia. Leppävedeltä päin tullessa suojatie tulee aivan yllättäen mutkan takaa. Perustellussa päätelmäsään yhteysviranomaisen toteaa: "Maantien 638 eli Leppävedentien liikenteen sujuvuuteen ja liikenneturvallisuuteen tulee kiinnittää jatkosuunnittelussa erityistä huomiota." Nopein ja helpoin ensiapu vähentää melua on alentaa nopeusrajoitusta. Vaikka tie onkin yleinen tie, Jyväskylän kaupungilla on varmasti mahdollisuus vaikuttaa tienpitäjän päätöksiin asiassa. Ensiapuratkaisuna voisi olla Mustalahden pohjukassa aivan rannassa sijaitsevan levähdyspaikan korvaaminen melua torjuvalla maavallilla. Jos laajentunut hanke toteutuu, oikea ratkaisu on uusi tieyhteys kokonaan toista reittiä. Lopullinen ratkaisu korjata menneet virheet, on rakentaa kunnolliset meluesteet koko tienvarsiasutuksen matkalle Nojosniemen tienhaaraan asti ja raskaan liikenteen ohjaaminen pois tältä melun ja turvallisuuden suhteen huonolta tieosuudelta.

Kaikki edellä oleva vaikuttaa elämäämme kielteisesti. Maiseman rikkoutuminen antaa siihen oman ärsyttävän lisänsä. YVA-selostus toteaa: "Vaikutukset muuttavat maisemaa paikallisesti sekä kauempana mm. muuttuvan metsäsiluetin myötä. Täyttömassat voivat myös itsessään näkyä ympäristöön." Selostuksessa esitetyt havainnolliset kuvat osoittavat, että läjitysalue tulee näkyviin rannoilta katsottuna kauempaa ja lähempää sekä myös Autiolahdella ja Mustalahdella veneilijän ja kalastajan silmiin. Näkyvyys korostuu Kotavuoren itä- ja pohjoisosissa sekä Nojosniemen etelä- ja länsirannoilla ja näkyy myös läjitysalueen länsipuolelle. Pilattu maisema vaikuttaa siis laajalla alueella ihmisten asumisviihtyvyyteen sekä alueen ja vesistön virkistyskäyttöön.

Lopuksi

Kivilammen maanlajitysalueelle yleiskaavaluonnoksessa esitetty erityisalue merkintä E ei ole perusteltu, vaan se on kaikkien kaavaa ohjaavien periaatteiden vastainen ja pitää sen vuoksi poistaa toisesta yleiskaavakaavaluonnoksesta 2050. Merkintä sisältää myös vaaran, että alueelle sijoitettaisiin muitakin erityisalueille mahdollisia toimintoja.

Jyväskylän kaupungin tulee kohdella asukkaitaan ja luontoaan tasa-arvoisesti. Yleiskaavan laatijoilla, käsittelijöillä ja hyväksyjillä on maankäytön ohjaajina suuri vastuu tasa-arvoisen kohtelun toteuttamisessa. Ympäristöhaittoja tuottavien toimintojen keskittäminen vuosikymmeniksi samoille alueille on jotain muuta kuin tasa-arvoista suunnittelua ja päätöksentekoa.

Muistutamme vielä yhteysviranomaisen 3.10.2024 YVA-selostuksesta antamassa perustellussa päätelmässä olevasta huomautuksesta: "Avoim tiedottaminen on yksi keskeisistä toimista, kun hanke sijoittuu lähelle asutusta. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä alueen asukkaiden pitämistä ajan tasalla hankkeen etenemisestä sekä riittävästä tiedottamisesta alueella tapahtuvasta toiminnasta."

Mielipide 15. (2 allekirjoittajaa)

Esitämme mielipiteemme Jyväskylän yleiskaava 2050 luonnos 2 liittyen Kivilammen maanlajitusalueeseen.

Vastustamme maanlajitusalueen laajentamista ja toiminnan pitkäaikaista jatkamista.

Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa on tunnistettu merkittäviä negatiivisia vaikutuksia, kuten:

- liikenteen lisääntyminen ja melu
- pölyhaitat
- vesistövaikutukset
- maisemavaikutukset
- vaikutukset asumisviihtyvyyteen ja hyvinvointiin

Eryteisesti pitkäkestoisuus ja toiminnan laajuus lisäävät haittojen kumuloitumista. Alueen asukkaiden elinympäristö ja viihtyvyys heikentyvät kohtuuttomasti.

Katsomme, että kaavaratkaisussa tulee painottaa asuin ympäristön laatua, luonnonarvoja sekä asukkaiden terveyttä.

Pyydämme, että maanlajitusalueen laajentamista ei hyväksytä.

Mielipide 18.

Vastustan Kivilammen maankaastopaikan laajennusta ja sitä koskevaa kaavamuutosta.

Perusteluna on mm. haitalliset aineet joita on päässyt ja pääsee edelleen valumavesien ja Autiojoen kautta Leppäveden.

Näistä tulisi tehdä tarkempi tutkimus.

On myös havaittu että kaikkia maankastopaikalle läjitettyjä maa aineksia ei ole riittävästi tutkittu.

Liikenteellisesti kaatopaikan liittymä on vaarallinen.

Myös tien 638 kapea piennar alue on mm. polkupyöräilyyn vaarallinen raskaan kuorma-auto liikenteen lisääntyessä.

Pyörätie olisi ehdoton välille Kaunisharju-Leppävesi.

Mielipide 31.

Yleiskaavaluonnoksessa esitetään Kivilammen maanlajitusalueen laajentamista ja muuttamista erityistoiminnan alueeksi.

Vastustan kyseistä kaavamuutosta.

Asun Lähistöllä Nojosniemessä etelärannalla. Linnuntietä kaatopaikalle reilu kilometri.

Seuraavin perusteluin:

1. Kaatopaikka on jo nyt väärässä paikassa. Korkealla mäellä, josta valuma Leppäveden, jonka rannalla asun ja kaloja syön. Maa-ainesten alla on Vaajakosken tehtaiden aikoinaan sinne tuomia

jätteitä, joiden laadusta ei ole varmaa tietoa. Maa-aineksen lisääminen aiheuttaa maapainetta ja valumisen lisääntymistä syvistä kerroksista.

2. Valumavesistä pitäisi selvittää jo nyt, mitä ne sisältävät.

3. Vaajakoskentie on jo nyt vilkas ja kapea, eikä ole suunniteltu raskaalle kalustolle. Tien korjaamisesta ei ole suunnitelmia.

4. Maisema ja pölyvaikutukset. YVA-selostuksen mukaan nämä tulevat korostumaan alueella, jossa asun (Nosoneimen eteläranta)

Lopuksi:

Kaatopaikka on alunperin tehty väärään paikkaan valumariskejä ajatellen, Jos se täyttyy, sen toiminta pitäisi lopettaa ja suunnitella uusi ympäristöturvallisempi kaatopaikka toiseen paikkaan.

Kaavoittajan vastine Kivilammen maankaatopaikkaa koskeviin mielipiteisiin:

*Alueella toimii nykyisin Kivilammen maanvastaanottoa, johon voi tuoda puhtaita maa-ainek-
sia. Nykyisellä toiminnalla on voimassa oleva ympäristölupa.*

*Kivilammen ja myös muiden kaupungin maanlajitusalueiden kapasiteetti on täyttymässä, ja teh-
tyjen selvitysten perusteella kaupunki on tutkinut Kivilammen maankaatopaikan laajenemismah-
dollisuuksia ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA). Laaditun ympäristövaikutusten
arviointin ja siitä saadun ELY-keskuksen perustellun päätelmän mukaan alueen toiminta pysyy
luonteeltaan ja monilta vaikutuksiltaan pitkälti nykytoimintaa vastaavana. Maanlajitus toiminnan
keston pidentyminen lisää kuitenkin negatiivisten vaikutusten merkittävyyttä. Laajennuksen jat-
kosuunnittelussa tulee kiinnittää erityishuomiota siihen, että Mustalahteen ei kohdistu lisäkuormi-
tusta kiintoaineiden ja ravinteiden osalta.*

*Kivilammen maankaatopaikan toiminnan laajentaminen edellyttää uutta ympäristölupaa. Laajen-
nusta koskeva ympäristölupahakemus on toimitettu Lupa- ja valvontaviraston käsittelyyn ke-
väällä 2026. Alueen käyttöä maanlajitukseen ei ratkaista Jyväskylän yleiskaavan 2050 yhtey-
dessä vaan ympäristölupamenettelyllä.*

*Jyväskylän yleiskaavan 2050 keskeinen tehtävä on ohjata ensisijaisesti alueen yksityiskohtai-
sempaa maankäytön suunnittelua, eikä se ohjaa suoraan erillislainsäädäntöjen mukaisia lupa-
menettelyjä. Saadun palautteen perusteella yleiskaavaan lisätään kuitenkin Kivilammen erityis-
aluetta (E) koskeva kohdekohtainen erityismääräys. Erityismääräyksen mukaan maanlajitusalu-
een toimintojen päätyttyä aluetta tulee kehittää virkistysalueena. Tämä poissulkee mahdolisuu-
den, että alueelle sijoittuisi myöhemmin esimerkiksi ympäristöhäiriöitä aiheuttavia teollisuusto-
imintoja.*

3.2.2 Muita asiasisältöjä koskevat mielipiteet

Mielipide 1.

Mielipiteeni keskittyy kaavassa esitettyihin keskeisiin pyöräily- ja kävelyreitteihin Korpilahden alueella. Näen niissä huomattavia puutteita. Ilmeisesti Korpilahden aluetta ei ole tunnettu ja täten tutkittu tarpeeksi. Kuitenkin mainituilla reiteillä on merkittävä vaikutus nykyisten ja tulevien asukkaiden viihtyvyydelle Korpilahdella. Edesauttaa myös tonttimarkkinointia.

Poiminnat yleiskaavan tavoitteista

Resurssiviisas yhdyskuntarakenne

”Kehitämme keskuksia toiminnallisesti monipuolisina alueina. Hyvin saavutettavissa olevat palvelut sekä kävelyn ja oleskelun kannalta miellyttävät ympäristöt lisäävät arjen sujuvuutta eri väestöryhmille.”

Fiksu ja kestävä liikkuminen

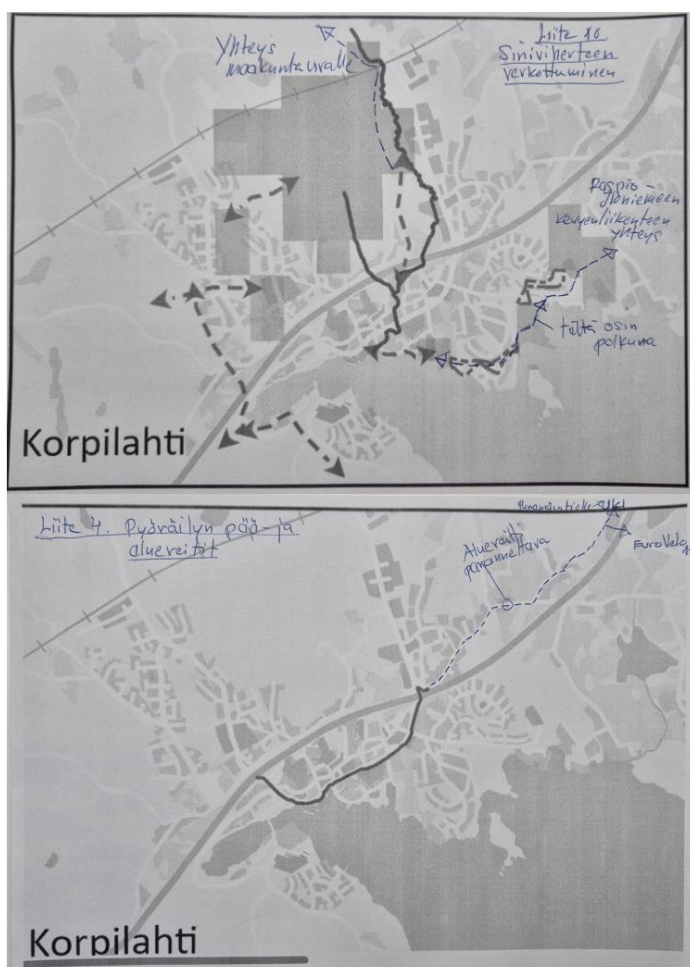
”Panostamme kävelyn ja pyöräilyn kannalta keskeisiin kaupunkiympäristöihin ja reitteihin. Lihasvoimin liikkumisen tulee olla sujuvaa ja miellyttävää erityisesti lyhyillä arjen matkoilla. Pyöräilyn pää- ja aluereitit nopeuttavat pyöräilyä eri keskusten sekä alueiden välillä.”

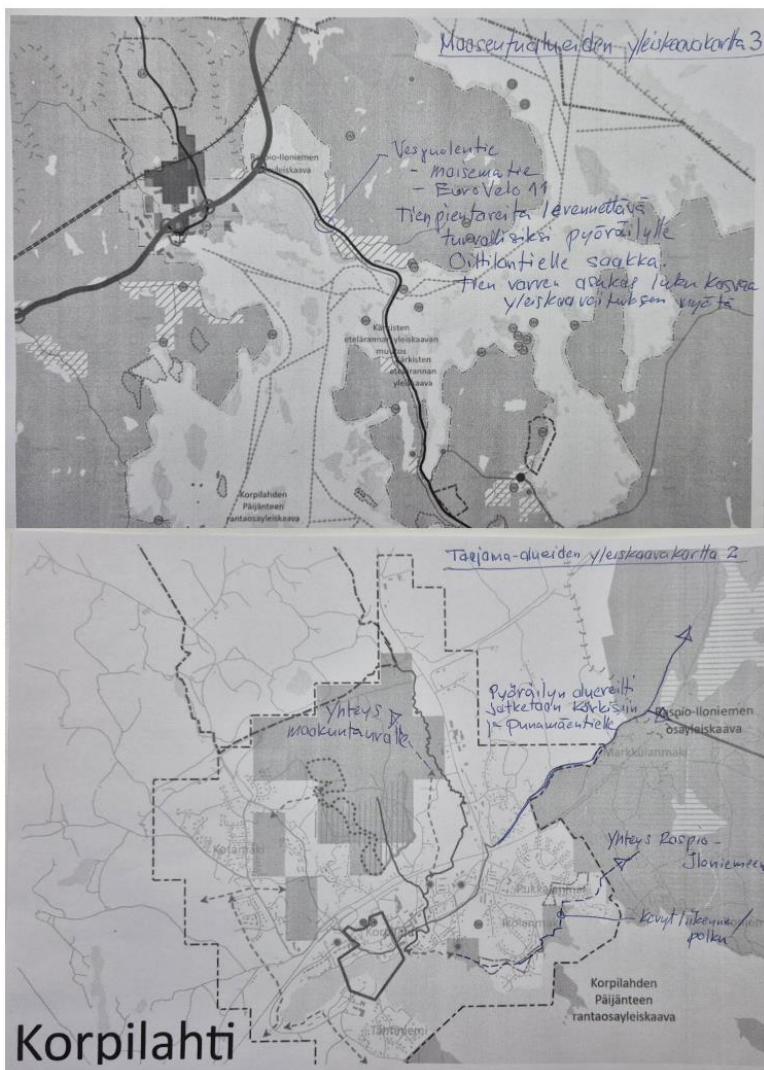
Vihreä ja sininen ympäristö

”Vaalimme Jyväskylälle ominaista jylhää järvien ja metsäisten mäkien hallitsemaa maisemakuvaa. Järvien läheisyys on myös osa jyväskyläläistä rakennettua kaupunkiympäristöä. Rantojen merkitys asumisessa, virkistyksessä ja tapahtumissa korostuu”

Mielestäni esittämäni lisäykset tukevat tavoitteita.

Mielipiteeni olen esittänyt liitteinä olevissa kartoissa:

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän MAL-seudun kuntien pyöräliikenteen pääverkosta päätettiin 2023 valtuustojen hyväksymässä MAL-kehityskuvassa (https://www2.jkl.fi/MAL-sopimus/B_pyoraliikenteen_paa-verkko.pdf). Korpilahti-Muurame väli merkittiin pääverkon ulkopuoliseksi yhteystarpeeksi, kuten muutkin keskukset Muuramea, Laukaata ja Tikkakoskea lukuun ottamatta. Korpilahti-Muurame yhteysvälin pyöräilyn edellytyksiä kehitetään valtatie 9 liikennekäytävässä seudullisen MAL-kehityskuvan merkinnän pohjalta.

Mielipide 7.

Kiitos siitä, että Köhniöntaus jäisi virkistysalueeksi! Toivottavasti tämä status säilyy kaavan myöhemmissäkin käsittelyissä.

Kaavoittajan vastine:

Todetaan.

Mielipide 10.

Valitettavasti en pääsyt noihin tilaisuuksiin mukaan. Pari asiaa kiinnitti huomiota kaavassa josta aiemminkin olen jollekin maininnut.

Alla kohta Puuppolasta,

Tila xxxxxx xx:x moottoritie ja rinnakkaistien väli

- tuon teollisuusalueen ulottaminen tuohon rinnakkastieltä tulevaan tiehen asti (nuoli)
- tai maa- ja metsätalousvaltainen alue maaseuturakentamisen sallivaksi (viivoitettu kelta vihreä) varaus maa- ja metsätalourakentaiselle

Tila xxxxxxxxxxx xx:xx,

- maa- ja metsätalousvaltainen alue maaseuturakentamisen sallivaksi (alue sinisellä)

Kaavoittajan vastine:

Puuppolan liittymän kaakkoispuolista kaavaratkaisua täsmennettiin toiseen luonnokseen. Yleiskaavaluonnoksessa moottoritien ja rinnakkaistien väliselle alueelle osoitettiin pohjoisosaan teollisuus- ja työpaikka-alueita ja muilta osin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi.

Mielipiteen perusteella teollisuus- ja työpaikka-alueita laajennetaan etelän suuntaan edelleen yhdellä maankäyttörudulla kaavaehdotusta valmisteltaessa.

Rinnakkaistien itäpuolinen alue on osoitettu yleiskaavassa maa- ja metsätalousalueeksi. Merkintä mahdollistaa maa- ja metsätaloutta palvelevan rakentamisen. Alueella ei ole nykyisin asuinrakentamista. Alueen merkintää maaseutuasumisen nauha-alueeksi (M-a) ei voi pitää perusteltuna.

Mielipide 12. (2 allekirjoittajaa)

Järvenrantoja kiertävät Kehä Siniset ovat osoittautuneet menestykseksi nykyisessä Jyväskylän yleiskaavassa. Alkuperäisen sisäjärvi-idean laajennettua jo Päijänteen puolelle Päijänteen pohjoisrannan rantareiteiksi Sippulanniemessä, Nenäinniemessä ja Samulinniemessä, näkisin tässä yleiskaavassa oivallisen mahdollisuuden laajentaa ideaa rohkeasti ja tulevaisuuteen katsoen myös entisen maalaiskunnan puolelle Päijänteen rannoille eli kiertämään Äijälänsalmen pohjoispuolelta Väinölästä Jyskänvuoren kautta (siellä rantapolut jo olemassa) pienellä katukoukkauksella omarantaiten tonttien ohi Jyskän uimarannalle ja siitä edelleen rantaa pitkin Haapalahden ympäri Haapaniemeen, ainakin Ristonmäelle asti ja tavoitteellisesti Isoon Haapasaareen asti. Nyt kun uusi pyöräilyn pääreitti tulee rautatien ja järven väliin, se mahdollistaa sujuvan autottoman liikkumisen Haapalahden ympäri kiertämättä Vaajakosken keskustan kautta ja ylittämättä moottoritietä useamaan kertaan, kuten nyt on tehtävä, jos haluaa Väinölän puolelta Haapaniemeen. Jyskä ja Haapaniemi ovat molemmat päävirkestysalueisiin nähden todellisia pussinperiä, ja hyvinä jäätälvinä liikkuminen Haapalahden jäällä onkin erittäin suosittua, koska virkestysalueet ovat muuten kaukana ja kaikenkaikkiaan aika vähissä näillä alueilla. Hyvät rantareitit toki houkuttelevat liikkuja kauempaakin kuin aivan reitin varrelta, mm. Jyskästä moottoritien pohjoispuolelta, josta myös on pitkä matka päävirkestysalueille, mutta tällä hetkellä Päijänteen rantaan ei oikein pääse kuin pistemäisesti Jyskän venerannasta ja uimarannalta.

Rantareittien jatkamista myös Haapaniemen Vaajavirran puolisille rannoille ja Varassaareen (vaikka koko Varassaaren ympärikin) sekä Varassaaresta Veteraani-/Palokunnanpuistoon olisi hyvä tutkia tässä yleiskaavavaiheessa ja varata reiteille paikat kaavaan, vaikka niiden toteutuminen olisikin

pitemmissä kantimissa. Kertaalleen asuinrakennettuja rantoja on käytännössä mahdoton saada enää takaisin kuntalaisille, joten tässä vaiheessa varaukset vapaasti kuljettaville rantareiteille olisi tehtävä. Esim. Sammallahdella nykyinen tai tuleva teollisuus tuskin tarvitsee Päjängteen rantaa toiminnolleen, joten rantaa myöten voisi aivan hyvin päästää kävelijät ja pyöräilijät liikkumaan, vaikka Päjängteen arvokkaat rantatontit muuten tällä kohtaa edelleen teollisuudelle menisivätkin.

Vaajakosken keskustan, Tölskän, Etu-Kanavuoren ja Hupelin sekä kauempaakin tulevia ulkoilijoita palvelee jo nyt Vaajavirtaa kiertävä suosittu kävely- ja pyöräilyreitti Palokunnanpuistosta rautatiesil-lan kautta Koskenvuoreen ja Etu-Kanavuorentietä pitkin Saltunlahdelle ja Naissaaren. Tältä reitiltä pääsee myös Liekkilän kautta Varassaareen. Tämän rantareitin voisi piirtää kartalle Kehä Sini-senä/rantareittinä ainakin katupätkiä lukuun ottamatta, koska rantareitti on ehdottomasti säilyttämi-sen arvoinen myös jatkossa, sillä on merkittäviä luontoarvoja ja se palvelee myös matkailua osana Kanavuoren ja Naissaaren kokonaisuutta. Pistona pohjoiseen samaan reittimerkintään olisi nyt erit-täin hyvä mahdollisuus liittää vielä Tölskän ja Kaunisharjun rannat Leppäveden puolelta, joissa kau-pungin maanomistus on rannoilla jo valmiiksi hyvin kattava. Näillä alueilla jälle ei käytännössä ole menemistä Vaajakosken virtausten johdosta, joten rantareittejä tarvitaan liikkumiseen myös talvisin.

Arvokkaana ja jo käytössä olevana järvenympärysreittinä Kehä Sinisten kanssa vastaavaan luok-kaan nostaisin myös Köhniönjärven kiertävän nykyisen polkureitin, vaikka kaavassa Köhniönjärvelle ei olekaan nyt asutusta tässä luonnoksessa enää esitetty. Kaavamääräys tukisi kuitenkin kaupunki-luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista alueella jatkossakin ja nostaisi Köhniönjärven tär-keiden sisäjärvien luokkaan, mihin se eittämättä Jyväskylässä kuuluu.

Kaavoittajan vastine:

Yleiskaavan rantareittimerkinnöillä on osoitettu luonteeltaan jatkuvia rannan läheisyydessä kulke-via reittejä, jotka palvelevat jalkaisin ja pyörällä liikkuvia. Vaikka reittien taso ja pinnoitteet vaihte-levat, tavoitteena on muodostaa helppokulkuiset ja esteettömät reitit. Näin reitit vaativat tavan-omaisia polkuja enemmän rakentamista ja myös ylläpitoa. Yleiskaavaan ei ole merkitty virkistyk-sen ja luontokokemuksen kannalta tärkeitä polkuja, joita on esimerkiksi juuri Köhniönjärven ranta-alueilla.

Voimassa olevassa ja vuonna 2014 hyväksytyssä Jyväskylän kaupungin yleiskaavan kaavakar-talla 3 Väinölän ja Jyskän uimarannan väliselle osuudelle sekä mm. Tölskän ranta-alueille ohjeel-linen päävirkistysreitti. Yleiskaavaa uudistettaessa päävirkistysreittien merkintöjä arvioitiin uudel-leen. Sisäjärvien Kehä Sinisten lisäksi uutena merkintänä yleiskaavaan lisättiin Päjängteen poh-joisrannan rantareitit Keljonlahden ja Äijälän väliselle osuudelle. Merkintää pohdittiin myös jatket-tavaksi edelleen Jyskänvuoren eteläpuolitse Jyskän uimarannalle, mutta tarkemmassa suunnitte-lussa reitin rakentamisen on todettu maastonmuotojen takia haastavaksi ja siten myös kalliiksi. Myös rannan läheisyydessä luontoarvot vaikeuttaisivat reitin rakentamista.

Vaajakosken alueella on mielipiteessä esitetyllä alueella jo nykytilassa rantoja myötäileviä polkuja ja teitä. Myös osa näistä reiteistä on merkitty voimassa olevassa yleiskaavassa päävirkistysrei-teiksi. Yleiskaavaehdotusta valmisteltaessa tutkitaan Vaajakosken ja muiden samankaltaisten taajamien järvien rannoille sijoittuvien virkistysreittien merkittämistä ohjeellisen päävirkistysreit-in merkinnöillä.

Mielipide 16.

Yleiskaavasuunnittelija Jouni Mäkäräisen 12.2. puhelinkeskustelussa ohjeistamana jätän maanomistajan huomautuksen Jyväskylän yleiskaavasta 2025.

Sisareni ja minun omistamat kiinteistöt on kaavasuunnitelmassa merkitty päävirkestysalueiksi (V-1) ja Maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (MU), joilla uusrakentaminen on kokonaan poissuljettu, rajoittuu olemassa olevien rakennuspaikkojen uudistamiseen tai vapaa-ajan asumiseen. Alueet, joilla jonkinlainen rakentaminen on sallittu, ovat vähäisiä kokonaispinta-alaamme nähden ja soveltuvat siihen sijaintinsa puolesta huonosti. Katsomme, että merkintä on kohdallamme raskas, sillä se rajoittaa kohtuullisiksi kokemiamme tulevaisuuden suunnitelmia sukutilallamme.

Haluamme keskustella päävirkestysaluemerkinnän muuttamisesta sallimaan asuinrakentaminen jollain alueella. Kiinteistöt (4 eri kiinteistöä.)

Kaavoittajan vastine:

Mielipiteessä esitetyt kiinteistöt sijaitsevat Vääräjärven, Saanivuoren ja Saanijärven alueella.

Kiinteistöjen eteläosaan sijoittuu nk. koillinen kehätie sekä sen varteen sijoittuneet teollisuus- ja työpaikka-alueet. Näillä alueilla rakentaminen tulee perustumaan asemakaavoihin.

Aittovuoren-Savonmäen päävirkestysalueen merkintä ulottuu pohjoisosassa Saanijärven alueelle saakka. Myös sen pohjoispuolinen alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on ulkoilun ohjaustarvetta (MU). Yleiskaavaehdotuksen valmistelussa päävirkestysalueen pohjoisosan rajausta tarkennetaan vastaamaan mm. alueella olevia virkestysreittejä. Jatkosuunnittelussa myös pohditaan MU-merkinnän tarkoituksenmukaisuutta ja sen muuttamista maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M), koska MU-alueella ei ole tällä hetkellä virkestysreittejä.

Mielipide 17. (4 allekirjoittajaa)

Tässä yleiskaavaluonnoksessa Ulkoilun ohjaamistarve (MU) -tyyppisen merkinnän poistaminen Mäntyvuoren alueelta oli hyvä asia.

Myös rakentamismahdollisuuksien lisääminen Kairahtan eteläpuolelle Maaseutuasumisen muodossa(M-a) on hyvä asia monelle maanomistajalle.

Valitettavasti Maaseutuasumisen kaavamerkintä ei osu kunnolla omistamallemme alueelle, joten toivomamme rakentamismahdollisuus jää edelleen epäselväksi. Tilamme alueet näkyvät kaavaluonnoksessa Maa- ja metsätalousalueena(M). Saamamme käsityksen mukaan sellaiselle alueelle ei suositella rakentamista.

Tilamme molemmin puolin on rakennettu tai on rakentamissuunnitelmia, mutta omistamallemme alueelle ei ole saanut rakentaa, vaikka sitä on haettukin menneinä vuosina. Kaavaluonnos tuo lähialueille lisää rakentamismahdollisuuksia Maaseutuasumisen muodossa, katkossa Maaseutuasumisen merkintää on Kairahtan eteläpuolella ja Laajarannassa eli meidän tilamme molemmin puolin, mikä kärjistää esittämäämme epäkohtaa = molemmin puolin on mahdollisuus rakentaa lisää entistä enemmän.

Tulee tunne, että maanomistajien tasapuolinen kohtelu ei toteudu tässä kaavaluonnoksessa.

Ehdotuksemme tilanteen parantamiseksi on, että Maaseutuasumisen kaavamerkintää laajennetaan maantien länsipuolella Kairahtan alueelta Laajarannan vastaavan tyyppiseen alueeseen asti yhteiseksi kaavamerkinnäksi. Mainittujen alueiden välissä on tilamme lisäksi vain yksi toinen tila, jolla käsityksemme mukaan on ihan samanlainen tilanne ja samanlaisia toiveita.

Muutos ei ehkä heti tuo varmuutta rakentamismahdollisuudesta, mutta se poistaisi ehkä rakentamiskiellon ja antaisi mahdollisuuden tehdä yhteistyössä jatkosuunnitelmia vielä tämän kaavan valmistamisen jälkeenkin sen pitkän voimassaolon aikana.

Omistamiimme alueisiin kuuluu myös kaksi noin hehtaarin kokoista palstaa Mäntyvuorella. Siellä on samanlainen Maa- ja metsätalousalueen kaavamerkintä ja rakentamismahdollisuus tuntuu epävarmalta.

Alue on vielä nykyisin voimassa olevassa yleiskaavassa Selvittämisen arvoinen taajama. Tuon merkinnän poistaminen tässä yleiskaavaluonnoksessa oli yllättävää ja se muutti tulevaisuudennäkymiä ja -odotuksia selkeästi huonompaan suuntaan.

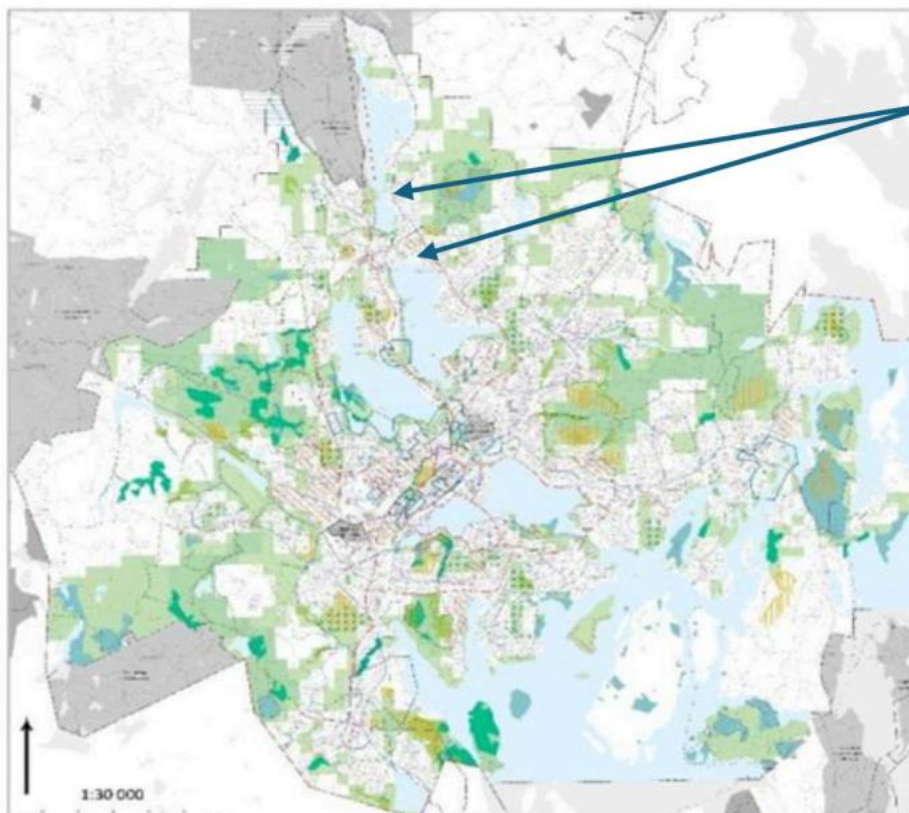
Pelkän metsätalouden harjoittaminen tehokkaasti tämän kokoisilla rantapalstoilla on vaikeata. Ranta-aluekin rajoittaa metsänhoitoa ja tulevaisuudessa ehkä vielä nykyistä enemmän. Tämän kokoista aluetta ei itsenäisenä palstana hyväksytä metsätilaksi ja sitä voidaan verottaa kiinteistöverotuksessa rantatontin tyyppisesti ja tässä tapauksessa vielä ilman mahdollisuutta rakentaa.

Tonttina palstat ovat isohkoja noin hehtaarin kokoisia. Sieltä löytynee kohtia, jossa rakentaminen ei välttämättä olisi rantarakentamista. Toivomme, että omistamillemme rantapalstoille olisi mahdollista rakentaa väljästi joko asuinrakennuksia tai loma-asuntoja.

Kaavoittajan vastine:

Kaavaehdotusta valmisteltaessa maaseutuasumisen nauha-alue (M-a) laajennetaan etelään suuntaan mielipiteessä esitellyllä tavalla.

Mäntyvuoren alueella käyttötarkoituksen muuttuminen voimassa olevan yleiskaavan selvittämisenarvoisesta taajama-alueesta maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M) ei poissulje rakentamismahdollisuuksien tutkimista tavanomaisin rantarakennusoikeuden mitoitusperiaatteiden mukaisesti.

Mielipide 19.

Karttakuvassa ilmenee, että Pappilanjoen ja Alvajärven alueella ei ole riittävällä tasolla huomioitu yleiskaavan 2050 mukaisia tavoitteita yhtenäisestä ja kytkeytyvästä siniviherrakenteesta, luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta eikä kaupungin suojelualueverkoston toteutumisesta.

Kyseiset tavoitteet on huomioitu selkeämmin Jyväsjärven alueella sekä osittain Palokkajärven alueella. Pappilanjoen ja Alvajärven alueella viher- ja suojelualueet eivät kuitenkaan muodosta yhtenäistä kokonaisuutta, vaikka siihen olisi erinomaiset edellytykset ja se olisi yleiskaavan 2050 tavoitteiden (liite 1, kohdat 1—7) mukaista.

Katson, että Pappilanjoen ja Alvajärven alueen yleiskaavasunnitelmaa tulee tältä osin tarkistaa, jotta se vastaa yleiskaavan 2050 linjauksia.

1) Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueiden osoittaminen yhtenäiseksi viheralueeksi

Pappilanjoen molemmat ranta-alueet sekä Alvajärven ranta-alueet aina Kirrin uimarannalle ja Ollilan uimarannalle saakka tulisi osoittaa yhtenäiseksi viheralueeksi.

Tällä hetkellä alueella on merkintöinä:

- erikoiskaupan alue (Pappilanjoen ABC:n puoleinen ranta-alue)
- kestävän liikkumisen taajama (A-2; Ruusalantien puoleinen rata-alue)

Yleiskaavan ratkaisuihin on havaittavissa epäjohtonmukaisuutta. Esimerkiksi Palokkajärven moottoritien puoleinen ranta on merkitty viheralueeksi, mutta vastaavaa merkintää ei ole Palokkajärven toisella rannalla eikä Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueiden osalta. Tuomio- ja Palokkajärven rantoja kiertävä Kehä Siniset -merkintä turvaa rantojen säilymistä pääosin virkistyskäytössä, eikä

niiden varrelle kaavoiteta uusia omarantaisia tontteja. Vastaavan periaatteen tulisi ulottua myös Pappilanjoen sekä Alvajärven alueelle.

Yleiskaavaan tulisi Pappilanjoen sekä Alvajärven ranta-alueille osoittaa yhtenäinen alue merkinnällä:

- Päävirkistysalue (V-1),
- Virkistysalue (V) tai
- Suojelualue (S).

Tämä tukisi selkeästi yleiskaavan 2050 mukaista kytkeytyvän siniviherrakenteen muodostumista.

Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueet ovat asukkaille merkittäviä virkistys- ja liikunta-alueita. Alueella sijaitsevat mm. venevalkama, hiihtoladut sekä rannan tuntumassa kulkevat ulkoilupolut. Pappilanjoen seutu sekä Alvajärvi ovat maisemallisesti ja luonnon kannalta arvokas kokonaisuus, jota käytetään kalastukseen, melontaan, uintiin, hiihtoon, juoksuun ja muuhun ulkoiluun. Alue soveltuu hyvin myös toimintakykyrajoitteisille. Tätä virkistys- ja liikunta-alueen ekosysteemiä tulisi kehittää edelleen (huomioiden myös Jyväskylän tavoitteena profiloitua liikuntapääkaupunkina).

Pappilanjoen ranta-alueet sekä Alajärven Ruusalantien puoleinen ranta-alue (Ruusalanpuisto) aina Ollilan uimarannalle saakka ei sovellu täydennysrakentamiseen. Alueella sijaitsee puro, kosteikkoja ja muita merkittäviä luontoarvoja. Lisäksi alueen tieverkko on jo nykyisellään kuormittunut ja osin kapea, ja sitä käyttävät myös koululaiset koulureittinään.

2) Alvajärven pohjoispuolen asuttamattomien alueiden huomioiminen

Alvajärven pohjoispuolella on vielä rakentamattomia alueita, joilla olisi mahdollisuus vahvistaa luonnon monimuotoisuuden turvaamista sekä kaupungin suojelualueverkoston toteutumista. Tämä tulisi huomioida suunnittelussa mahdollisimman laajasti.

Perusteluni pohjautuvat yleiskaavan 2050 ohjaaviin tavoitteisiin, joissa siniviherrakenne, luonnon monimuotoisuus ja suojelualueverkoston kehittäminen määritellään keskeisiksi periaatteiksi (liite 1, kohdat 1-7). Palokka-Puuppola on arvioitu yleiskaavan aikajänteellä yhdeksi kaupungin nopeimmin kasvavista alueista. Juuri tästä syystä kytkeytyvä siniviherrakenne, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä vesistöjen, jokien ja ranta-alueiden säilyminen yhtenäisinä viheralueina tulee varmistaa jo tässä vaiheessa.

Ehdottamani muutokset tukevat myös Palokka-Puuppolan kehittämisessä painotettuja tavoitteita, kuten kaupunkivihreän ja latvuspeitteisyyden lisäämistä sekä kestävästä liikkumisesta edistäviä ratkaisuja.

Pyydän, että yleiskaavasunnitelmaa tarkistetaan edellä esitetyn perusteiden sijaan, että se vastaa täysimääräisesti Jyväskylän yleiskaava 2050:n tavoitteita.

Kaavoittajan vastine:

Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueet on pääosin asemakaavoitettu. Tällä alueella Jyväskylän yleiskaavan 2050 kaavakartan 1 maankäyttöruutujen merkinnät perustuvat asemakaavatilanteeseen. Mikäli voimassa olevissa asemakaavoissa yli puolet ruudun maapinta-alasta on esitetty muuhun kuin virkistyskäyttöön, on ruudut esitetty taajamatoimintojen merkinnöillä. Yleiskaavarakaisun tarkoituksena ei ole muuttaa Ruusalantien puoleisia ranta-alueita rakennetuksi tai osoittaa sinne täydennysrakentamista. Yleiskaavakartan 1 lisäksi siniviherrakenteen merkintöjä on kuvattu kartassa 2. Yleiskaavan toiseen luonnokseen Pappilanjoen alueelle lisättiin siniviherrakenteen

kannalta merkittävän yhteyden merkintä. Myös viheryhteystarve-merkinnät osoittavat alueen sini-viherrakenteen periaatteita. Kaavan suojelualueita koskevat merkinnät pohjautuvat luonnonsuojeluohjelmassa esitettyihin alueisiin, eikä niiden osalta kaavakarttaan tulla tekemään enää lisäyksiä tai muutoksia. Kaavassa osoitetut viheryhteydet Alvajärven alueella tarkistetaan vielä ehdotusvaiheeseen mennessä.

Alvajärven pohjoispuolella yleiskaavassa uusia pientalovaltaisia asuinalueiden rakentamismahdollisuuksia on esitetty Heikkilän pohjoispuolisille alueille. Alueet on tarkasteluissa todettu edullisiksi erityisesti joukkoliikenteen kannalta. Alvajärven itärannan alueet ovat varsin rakennettuja ja alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa myös rakentamattomien ranta-alueiden riittävyys.

Mielipide 21.

Haluan muistuttaa Palokan Myllyjärveen laskevan Koskelanojan nahkiaiskannasta. Nahkaiset ovat levinneet myös Myllyjärven päätyyn. Myllyjärven kannan ainutlaatuisuuden on huomionnut muun muassa Jyväskylän Yliopisto. Muistetaanko nahkiaiskannan suojelutarve kaavan laadinnassa?

Lisäksi mainitun Koskelanojan päässä sijaitsee Jyväskylän kaupungin omistama entinen virallinen uimaranta, joka on yhä varsinkin paikkakuntalaisten aktiivisessa virkistyskäytössä ja toimii veneiden vesillelaskupaikkana sekä kulkuväylänä järvelle. Toivon tämän alueen säilyvän jatkossakin yleisessä virkistyskäytössä. Alueella on lisäksi erityisiä luonnonsuojelullisia arvoja. Myllyjärven päädyssä sijaitsee myös järveen rajoittuva entinen rakennuspurkujätteen hautausalue, joka on varsinkin keväisin voimakkaasti tulviva. Vedet purkautuvat Myllyjärven kautta suoraan Tuomiojärveen. Hautausalueella on muun muassa entisen rakennusliike ORO:n purkujätteet, paikkallisasukkaiden mukaan maalivaraston jätteineen. Onko tästä mahdollista ympäristöhaittaa, joka pitäisi selvittää?

Kaavoittajan vastine:

Koskelanoja on arvioitu yleiskaavan pohjaksi tehdyssä pienvesiselvityksessä muokatuksi puroksi. Siinä on lukuisia patoja ja uomaa on perattu. Tästä syystä tätä uomaa ei ole osoitettu yleiskaavassa merkinnällä arvokas puro/noro. Alueen nahkiaiskannasta on lisätty tieto kaupungin uomatietoihin.

Lummelammentien ympäristö on osoitettu yleiskaavassa taajaman läheiseksi reuna-alueeksi. Alueen uudet mahdolliset rakennuspaikat sijoittuvat ranta-alueiden ulkopuolelle. Kaupungin omistamalle ja virkistyskäytön kannalta edelleenkin keskeiselle ranta-alueelle ei ole suunnitteilla rakentamista.

Mielipide 23.

Pyydän, että Yleiskaava 2050 valmistelussa otetaan huomioon omistamani xxxxxxxxxx-tilan xxx-xxx-xx-xx osalta seuraavaa.

Ostin tilan AP1 merkinnällä vuonna 2000. AP- merkintä tarkoitti tuolloin asuinpientaloaluetta johon oli tarkoitus rakentaa asuinpientaloja.

Yli 25 vuotta on kulunut, eikä alueelle ole tehty asemakaavaa, vaikka sitä on vaatineet mm. Keski-Suomen Ympäristökeskus.

Poikkeamislupa hakemuksissa viranhaltijat ovat poikkeuksetta vaatineet alueelle asemakaavoitusta ennen lisärakentamisen lupien myöntämistä.

Alueelle on toteutettava asemakaava pikimmin, koska yli 30 vuotta alueelle on odotettu asemakaavaa.

30 vuotta on kohtuuton maan omistajia kohtaan ja vaarantaa perustuslaillisia oikeuksia.

Alue on palveluiden lähellä, linnuntietä 1-2 km päässä Palokan terveysasemasta ja palveluista.

Asemakaavoittamalla alue saadaan mm. lapsiperheille laadukkaita rakennuspaikkoja ja vanhenevalle väestölle turvallinen asuin ympäristö sekä uusia asukkaita lähelle palveluita.

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän yleiskaavassa on taajamatoimintojen merkinnöin osoitettu alueet, joilla rakentaminen perustuu asemakaavoitukseen. Mielenpitemässä esitetty Tyypylänjärven länsipuolinen alue on osoitettu yleiskaavassa pientalovaltaiseksi taajamaksi (A-3).

Jyväskylän kaupunki ohjelmoi asuntorakentamisen asemakaavoitusta ja rakentamista KymppiR-ohjelman yhteydessä. Mielenpitemässä esitettyä alueen asemakaavoitusta ei ole ohjelmoitu vuoden 2025 ohjelmassa. Alueen asemakaavoituksen eteneminen edellyttäisi kaupungin maanomistuksen lisäämistä alueella kaupungin hyväksytyjen maapoliittisten linjausten mukaisesti.

Mielipide 26. (12 allekirjoittajaa)

1. Esitämme, että Heinälammien ranta-alue ja sen ympäristö merkitään virkistysalueeksi siniviherrakenteen moniarvoalueena

- Heinälammien ranta-alue ympäristöineen on nykyisin surkeassa kunnossa. Lammen kaikki rannat leveältä alueelta lähes keskelle saakka ovat kelluvan kasvuston peittämiä. Kelluva kasvusto muodostaa erityisesti lapsille ja aikuisillekin vaarallisen alueen, koska kelluva kasvusto upottaa eikä kukaan voi tietää, missä kohdassa kasvusto on niin heikkoa, ettei se enää kannu. Seurauksena voi olla, että jalka menee kelluvan vesikasvuston läpi tai lapsi saattaa kokonaan upota kelluvan kasvuston alapuolelle tai sotkeutuu siihen niin, ettei pääse pelastautumaan vaan hukkuu.
- Heinälammien kiinteän rannan ja kelluvan kasvuston välissä on myös vedenpinnan tasolla runsaasti pajun ja koivun vesakkoa, joka on suuressa määrin vetisyyden vuoksi pystyyn kuollutta. Tämä pajukko ja vesaikko estävät lammen itäpuolella olevalta polulta kokonaan näkyydenkin lammelle. Useita isoja koivuja on tukehtunut veteen, lahonnut pystyyn ja kaatunut. Kaatuvat puut ja upottava lammenpinta ovat vaarallisia, koska lapsia ja aikuisia kulkee alueella. Ruoppaamiselle ja risusavotalle on tilausta. Mätänevä kasvusto ja seisova vesi aiheuttavat epämiellyttävää hajua. Jotkut asukkaat ovat alkaneet käyttää ranta-alueen hoitamaton risukkoista jopa puutarhajätteen kaatopaikkana. Moniarvoisuutena tietenkin säilytetään vanhat rinnekuusikot. Alue on kaupungin omistuksessa, joten suoritettavat toimenpiteet ovat hyvin kaupungin hallinnassa muutoinkin.
- Heinälampi ranta-alueet ja laskupuro kaipaavat kiireellistä kunnostamista asukkaiden virkistyskäyttöön siniviherrakenteen moniarvoalueena. Laadittavassa kunnostus- ja hoitosuunnitelmassa tulee tietenkin huomioida merkittävät luontoarvot, näkymät, polut ym.

virkestyskäyttötarpeet ja vedenpinnan korkeudet niin, ettei niistä ole haittaa tonteille eikä kaupungin hulevesiviemärin ja kiinteistöjen salaojien toiminnalle (rakennuttajapäällikkö Jari Lohi tuntee nämä nykyongelmat ja korjaustarpeet).

- Em. perusteilla yleiskaavaluonnos 2:sta tulisi siis poistaa Heinälammen ranta-alueelta suojelualue-merkintä (S) ja merkitä sekin alue virkestysalueeksi (V) siniviherrakenteen moniarvoalueena. Pyydämme, että yleiskaavasunnittelija neuvotelisi kaupungin ympäristönsuojelusuunnittelija Katriina Niemisen kanssa, koska hänellä on hyvä käsitys, miten siniviherrakenteen moniarvoalueen erilaiset tarpeet, paikalliset odotukset ja paikalliset olosuhteet on sovitettavissa yhteen Heinälammen ranta-alueen virkestysalueella ilman suojelualue-merkintää, kuten esitämme.

2. Esitämme, että "säilyttämisen arvoinen pientaloalue"-merkintä poistetaan Heinälampi I-alueelta yleiskaava 2050-luonnos 2:sta

- On tavanomaista, että ihmiset pitävät omia asuinrakennuksiaan ja monesti myös asuinympäristöjään hyvinä ja kohtuullisen viihtyisinä. Asukkaat luonnollisesti pyrkivät pitämään omaisuudestaan ja ympäristöstään niin hyvää huolta kuin osaa, jaksaa tai taloudellisesti kykenee. Niin varmaankin myös Heinälammen alueella.
- Rakennusten elinkaari on näyttänyt, että teknistaloudellinen käyttöikä pientaloilla vaihtelee välillä 60—80 vuotta. Tietenkin on asuinrakennuksia, jotka syystä tai toisesta kestävyys on lyhyempi tai pidempi riippuen rakennusmateriaaleista, rakennustavasta sekä hoidosta ja kunnossapidosta. Nykyisen asuinalueemme on jo lähes 50 v ikäinen.
- Heinälampi I-alue ei mitenkään poikkea muista aikanaan tehdyistä uudisrakennusalueista. Alueen rakennukset ovat pääosin ns. rautakauppatavaraa tai erään kokeneen suunnittelurakennusmestarin sarjatuotantoa. Kaavaselostuksesta emme löytäneet mitään erityisiä perusteita, jotka puoltaisivat asuinalueemme määräämistä säilyttämisen arvoiseksi. Asemakaava määrää tällä alueella jo riittävän tarkasti rakennuspaikan, -materiaalit, rakennusoikeuden ja rakennusten muodon. Niitä on noudatettu jo rakennettaessa ja tullaan noudattamaan uudelleen rakennettaessa. Se pitää riittää.
- Alueen määrääminen kaavalla "säilyttämisen arvoiseksi pientaloalueeksi" laskee kiinteistöjen ja koko alueen arvoa, koska määräys vaikeuttaa tai jopa estää rakennuksen laajentamisia, muutoksia tai jopa uudisrakennuksen rakentamista purettavan rakennuksen tilalle. Näitä muutoksia ei tietenkään kukaan tee kevyillä perusteilla vaan vahvoilla teknistaloudellisilla tai terveysperusteilla ja rakennuksen purkamisenhan on luvanvaraista jo muutoinkin. Harjun takana oli varoittavan surkea esimerkkitapaus.
- Säilyttämisveloitteen asettaminen loukkaa kiinteistönomistajien oikeuksia ja laskee heidän omaisuutensa arvoa siinä määrin, että tuollaista määräystä ei tule kaavaan sisällyttää ollenkaan tai ei ainakaan ilman, että jokaista kiinteistönomistajaa erikseen kuullaan ja heille selvitetään, mitä haittaa tai vahinkoa säilyttämismääräys voi aiheuttaa. Nyt monikaan ei ole havainnut säilyttämismääräystä tai ainakaan ymmärtänyt po. määräyksen kiinteistölleen aiheuttamaa vahinkoa.
- Eo. perusteella esitämme, että Heinälampi I-alueelta poistetaan määräys "säilyttämisen arvoinen pientaloalue".

Allekirjoittaneet Heinälammen alueen asukkaat ovat hyväksyneet kirjelmän.

Kaavoittajan vastine:

Heinälampi ja sen ympäristö on osoitettu Jyväskylän 2. yleiskaavaluonnoksessa suojelualueen merkinnällä (S). Alue on osa Jyväskylän kaupungin suojelualueverkostoa ja merkintä perustuu alueen luontoarvoihin. Alueella sijaitsee Heinälammen rantasuo ja vanhaa rinnekuusikkoa. Heinälammen ja Heinämäen aluetta on osoitettu myös kaavakartalla 2 siniviherrakenteen moniarvoalueeksi. Alueen kaavallisesta suojelusta on tehty päätös kaupungin luonnonsuojeluohjelman hyväksymisen yhteydessä huhtikuussa 2026. Heinälammen rantasuo on sisältynyt jo pitkään kaupungin metsänhoidon suojeluluokkaan, joten käytännön kannalta kaavallinen suojelu ei muuta olennaisesti nykytilannetta alueella.

Heinälampi I säilytettävien pientaloalueiden merkintä perustuu Jyväskylän säilyttämisen arvoisten pientaloalueiden selvitykseen (Säilyke). Heinälampi I on osoitettu myös voimassa olevassa Jyväskylän kaupungin yleiskaavassa vastaavalla merkinnällä. Yleiskaavaluonnosta varten Säilyke-raportti päivitettiin, ja arvioitiin täyttävätkö alueet Säilyke-alueen kriteerit ja mitkä ovat alueen kulttuuriympäristön arvoja. Raportti on osa yleiskaavaluonnoksen selvitysaineistoa. Selvitysraportissa on jokaisesta alueesta kohdekortti.

Kohdekortissa todettiin, että Heinälampi I alueella on säilynyt hyvin alkuperäisasussaan rakennusten yhtenäiset julkisivuteemat ja värimaailma. Alueella näkyy aikansa suunnittelun ihanteet niin kaavoituksen, tyyppitalorakentamisen kuin rakennustapaohjeiden ohjelmallisuuden suhteen. Heinälampi I on Heinälammen pientaloalueen soluista yhtenäisimmin, lyhyessä ajassa toteutunut ja parhaiten alkuperäisasussaan säilynyt. Kohdekortissa arvioitiin myös asemakaavatilanne. Heinälampi I-alueen voimassa olevassa asemakaavassa ei ole osoitettu sitovia rakennusaloja eikä rakentamista koskevia määräyksiä esimerkiksi materiaaleista, ja näin ollen se ei ohjaa riittävästi säilyttämään alueen ominaispiirteitä.

Säilyttävän arvoisten pientaloalueiden merkinnän tavoitteena ei ole museoida säilytettäviä pientaloalueita vaan antaa kaavoitukselle, rakennusvalvonnalle ja museoviranomaisille työkaluja, joilla alueet voivat jatkossakin säilyä omaleimaisina, mutta nykyasumisen kriteerit täyttävinä asuinalueina. Tavoitteena on myös lisätä asukkaiden ja rakennusten omistajien kiinnostusta asuinympäristönsä suunnitteluun ja hoitoon.

Yleiskaavamääräys ei lainsäädännönkään perusteella voi synnyttää kiinteistön omistajille kohtuuttomia vaatimuksia, kustannuksia tai rajoitteita esimerkiksi peruskorjaustilanteissa. Alueiden tarkemmat suojelumääräykset annetaan asemakaavassa, ja suojelumääräysten tulee olla kohtuullisia kiinteistönomistajille. Heinälampi I alueen asemakaavoitusta ei ole toistaiseksi ohjelmoitu, eikä sen aikataulusta ole tässä vaiheessa tietoa.

Mielipide 29.

Kommenttini koskee asiakirjaa Kaavaselostus 2, luonnos 10.12.2025 keskittyen Palokkaan kuuluvaan Alvajärven ja Pappilanjoen alueeseen

Yleiskaavassa 2050 on hyvällä tavalla tuotu esille tavoite yhtenäisestä ja kytkeytyvästä siniviherrakenteesta sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Tämän tavoitteen toteutuminen on erityisen tärkeää alueilla, jotka vesistöihin ja niiden reunoja myötäillen jo tällä hetkellä ovat muodostuneet asukkaiden ulkoiluharrastuksia ja luontokokemuksia tukevaksi virkistysalueeksi.

Olen todennut, että näitä tavoitteita on jo aiemmin toteutettu lähellä omaa asuinalueettani. Vaikka Palokanjärven itärannalle on viimeisen noin vuosikymmenen aikana tehty uudisrakentamista, on

järven ranta jätetty kuitenkin yleiseen, kaikkien asukkaiden virkistyskäyttöön. Tämän kaltainen rantojen jättäminen yleiseen käyttöön on ymmärtääkseni vallitseva trendi alueilla, jotka ovat jo entisestään taajama-alueita. Tällaisten viher- ja ranta-alueiden jättäminen virkistyskäyttöön on erityisen tärkeää alueilla, joille tulee uutta rakennuskantaa ja sen mukana lisää asukkaita. Tällaisesta alueesta Palokka on hyvä esimerkki.

Tätä taustaa vasten ihmettelen, että Alvajärven ja Pappilanjoen kohdalla on paikoin vain pieniä alueita merkitty viheralueiksi, jotka eivät sellaisenaan muodosta yleiskaavassa todettua tavoitetta yhtenäisesti siniviherrakenteesta, koska näiden pienten alueiden välissä olisi rantaan ulottuvina muuhun tarkoitukseen kaavoitettuja alueita. Jo tällä hetkellä Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueet toimivat paikallisten asukkaiden virkistys- ja ulkoilualueina. Käyttö ei rajoitu vain rantojen läheisyydessä asuviin, vaan aluetta käyttävät myös kauempana rannasta asuvat alueen asukkaat. Alvajärven rannalla olevien venepaikkojen vuokraajat asuvat osin jopa varsin pitkällä tästä ranta-alueesta.

Esitäinkin, että kaavamerkintöjä muutetaan Pappilanjoen ja Alvajärven osalta siten, että rannat muodostaisivat nykymerkintöjä laajemmin yhtenäisiä viheralueita. Monilta osin Alvajärven itäpuolen rannat eivät ainakaan järven eteläosassa (alue, jonka olot parhaiten tunnen) useastakaan syystä edes sovellu hyvin täydennysrakentamiseen. Alueella on esimerkiksi puroja ja kosteikkoja ja alueella asuvana tiedän, että alue on myös tärkeä lintujen pesimisalue.

Kaavoittajan vastine:

Pappilanjoen ja Alvajärven ranta-alueet on pääosin asemakaavoitettu. Tällä alueella Jyväskylän yleiskaavan 2050 kaavakartan 1 maankäyttöruutujen merkinnät perustuvat asemakaavatilanteeseen. Mikäli voimassa olevissa asemakaavoissa yli puolet ruudun maapinta-alasta on esitetty muuhun kuin virkistyskäyttöön, on ruudut esitetty taajamatoimintojen merkinnöillä. Yleiskaavaratkaisun tarkoituksena ei ole muuttaa esimerkiksi Ruusalantien puoleisia ranta-alueita rakennetuksi tai osoittaa sinne täydennysrakentamista.

Yleiskaavakartan 1 lisäksi siniviherrakenteen merkintöjä on kuvattu kartassa 2. Yleiskaavan toiseen luonnokseen Pappilanjoen alueelle lisättiin siniviherrakenteen kannalta merkittävän yhteyden merkintä. Myös viheryhteystarve-merkinnät osoittavat alueen siniviherrakenteen periaatteita. Kaavassa osoitetut viheryhteydet Alvajärven alueella tarkistetaan vielä ehdotusvaiheeseen mennessä.

Yleiskaavassa on esitetty uusia pientalovaltaisia asuinalueiden rakentamismahdollisuuksia Heikkilän pohjoispuolisille alueille. Alueet on tarkasteluissa todettu edullisiksi erityisesti joukkoliikenteen kannalta. Alvajärven itärannan alueet ovat varsin rakennettuja ja alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa myös rakentamattomien ranta-alueiden riittävyys.

Mielipide 34. (3 allekirjoittajaa)

1. Vaatimukset

Vaadimme, että kaavaluonnosta muutetaan siltä osin kuin se koskee viheryhteyalueen/viheralueen osoittamista Perä-Palokan Riuttamässä, tai että kyseinen merkintä poistetaan yllä mainittujen kiinteistöjen osalta.

2. Perustelut

2.1 Vaikutukset yksityisyyteen ja pihapiirien käyttöön

Vaikka kaavassa esitetyn viheryhteysalueen ei ole tarkoitus sisältää rakennettuja kulkureittejä tai virallisia polkuja, katsomme, että merkinnällä on tosiasiallisia vaikutuksia alueen käyttöön.

Viheryhteysmerkintä voi ajan myötä lisätä alueella liikumista, vaikka sitä ei tässä vaiheessa osoitettaisi virkistyskäyttöön. Tällöin vaikutukset kohdistuvat suoraan asukkaiden pihapiirien läheisyyteen ja niiden käyttöön.

Alueen kiinteistöt ovat kooltaan suuria, ja pihapiirit ulottuvat pitkälle takametsään. Näillä alueilla sijaitsee asukkaiden käytössä olevia nuotiopaikkoja, grillikatoksia, leikkimökkejä sekä muita oleskelu- ja leikkipaikkoja. Nämä ovat osa normaalia asumista ja arjen käyttöä, vaikka ne eivät välttämättä näy kaavakartoissa.

Mikäli alueen käyttö ulkopuolisten liikkumiseen lisääntyy, se heikentää näiden pihapiiriin kuuluvien alueiden yksityisyyttä ja käytettävyyttä. Tämä vaikutus on konkreettinen ja kohdistuu suoraan asumisviihtyvyyteen, mutta sitä ei ole kaavassa arvioitu riittävällä tarkkuudella.

2.2 Kiinteistöjen arvoon kohdistuvat vaikutukset

Viheryhteysmerkintä, vaikka se olisi ensisijaisesti tarkoitettu ekologiseksi yhteydeksi, voi vaikuttaa kiinteistöjen koettuun yksityisyyteen ja sitä kautta niiden arvoon.

Pihapiirien laaja käyttö myös varsinaisen rakennuspaikan ulkopuolella on olennainen osa kiinteistöjen arvoa. Mikäli näiden alueiden käyttö yksityiseen oleskeluun ja vapaa-ajan toimintoihin rajoittuu tai niiden luonne muuttuu, voi sillä olla vaikutusta kiinteistöjen houkuttelevuuteen.

Näitä vaikutuksia ei ole kaavassa tarkasteltu.

2.3 Kaavamerkinnän oikeasuhtaisuus ja tarpeellisuus

Kaavassa esitetty viheryhteys perustuu eläinten liikkumistarpeeseen. Katsomme kuitenkin, että merkinnän tarpeellisuutta ja sijoittumista juuri kyseiselle alueelle ei ole riittävästi perusteltu suhteessa siitä aiheutuviin vaikutuksiin asutukselle.

Lisäksi jää epäselväksi, edellyttääkö ekologisen yhteyden turvaaminen juuri tämänkaltaista kaavamerkintää vai olisiko tavoite saavutettavissa vähemmän vaikutuksia aiheuttavilla ratkaisuilla.

2.4 Vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkastelu

Kaavassa ei ole riittävästi tarkasteltu vaihtoehtoisia viheryhteyden sijoittamismahdollisuuksia. Olisi ollut perusteltua selvittää ratkaisuja, jotka sijoittuvat etäämmälle olemassa olevasta asutuksesta ja pihapiirien käytössä olevista alueista.

3. Yhteenveto

Emme vastusta alueen muuta kaavoitusta emmekä luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Katsomme kuitenkin, että viheryhteysalueen osoittaminen esitetyllä tavalla ei ole riittävän perusteltua ja voi aiheuttaa konkreettisia haitallisia vaikutuksia pihapiirien/rakennuspaikkojen yksityisyydelle, arvolle, käytölle ja asumisviihtyvyydelle.

Edellä esitetyn perusteiden kaavaratkaisua tulisi tältä osin tarkistaa.

4. Liitteet

- Kartta, johon kyseinen alue merkitty

Kaavoittajan vastine:

Jyväskylän yleiskaava 2050 on laadittu voimassa olevan Jyväskylän kaupungin yleiskaavan tavoin maankäyttöruutuina. Riuttamäen alueella on edelliseen yleiskaavaan nähden muutettu virkistysalueuutujen sijaintia etelämmäksi, ja merkinnällä on haluttu osoittaa Riuttamäen laelle ja sen pohjoispuolelle sijoittuvaa itä-länsisuuntaista viheryhteyttä.

Lisäksi nyt laadittavassa Jyväskylän yleiskaavassa Riuttamäen eteläpuolinen alue on muutettu yleiskaavassa taajaman läheiseksi reuna-alueeksi. Mielipiteessä käsiteltyjen rakennuspaikkojen ja kiinteistöjen rakentamista on näin tarkoitus ohjata reuna-alueen periaatteiden mukaan, eikä alueille ole tarkoitus laatia asemakaavaa.

Maankäyttöruutuina esitetyn kaavaratkaisun tarkoitus ei ole ohjata yleistä virkistyskäyttöä yksityisten omistamille rakennuspaikoille, eikä yleiskaavaratkaisulla voi katsoa olevan vaikutuksia rakennuspaikan yksityisyydelle, arvolle tai viihtyisyydelle.

Yleiskaavaehdotusta laadittaessa tutkitaan kuitenkin alueen kaavamerkintöjä sekä tarkastellaan mielipiteessäkin esitetyllä tavalla viheryhteyden vaihtoehtoisia sijoittumismahdollisuuksia tai esitystapaa.

4. Jyväskylän yleiskaavan 2050 seuraavat vaiheet

Jyväskylän yleiskaavan toisesta luonnoksesta saatiin huomattavasti vähemmän palautetta kuin vuoden 2025 alussa nähtävillä olleesta aiemmasta luonnoksesta. Tähän vaikuttivat toiseen luonnokseen tehdyt muutokset esimerkiksi Köhniöntauksen asuinalueen ja Lehesvuoren maanlajitysalueen osalta. Toisesta luonnoksesta saatu palaute koski edelleenkin osin samoja sisältöjä kuin aiemmassa luonnoksessa esimerkiksi kehäteiden ja metsäisten alueiden rakentamisen osalta.

Yleiskaavatyön seuraavana vaiheena laaditaan yleiskaavaehdotus. Yleiskaavaehdotus valmistellaan keskeisiltä periaatteiltaan 2. luonnoksen kaltaisena. Yleiskaavan merkintöihin ja määräyksiin tehdään edelleen tarkennuksia saadun palautteen ja suunnittelun tarkentumisen myötä.

Myös kaavaselostusta ja vaikutusten arviointia täydennetään palautteen ja tehtävien lisätarkastelujen perusteella. Nämä täydennykset koskevat mm. kulttuuriympäristöä, liikennevaikutuksia, elinkeino-vaikutuksia sekä luontoon kohdistuvia vaikutuksia.

Yleiskaavaehdotus asetetaan nähtäville, kun uusi alueidenkäyttölaki on tullut voimaan. Näin uusi yleiskaava hyväksytään uuden alueidenkäyttölain mukaisena. Alueidenkäyttölain eduskuntakäsittely on alkanut huhtikuussa 2026 ja laki tulee todennäköisesti voimaan alkuvuodesta 2027.

Jyväskylän yleiskaavan 2050 eteneminen

Jyväskylän yleiskaavan 2050 eteneminen ja ehdotusvaiheen aikataulu.

Liite 1. Keski-Suomen elinvoimakeskuksen lausunto Jyväskylän valtatie 4 Jyväskylän kohdan ideasuunnitelmista

Jyväskylän kaupunki on 13.1.2026 pyytänyt Keski-Suomen elinvoimakeskukselta lausuntoa valtatie 4 Jyväskylän kohdalla (Aholaita- Lohikoski) ideasuunnitelmista (Raportti 6.1.2025 ja suunnittelmakartat) ja ehdotuksesta jatkosuunnittelun pohjaksi. Kaupunki on pyytänyt kiinnittämään huomiota erityisesti kahteen parhaaksi arvioituun periaateratkaisuun Z2 ja Ä4.

Kaupunki on lausuntopyynnössään esittänyt tarkentavia kysymyksiä.

Elinvoimakeskus toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Lausunto

Kaupunki on lausuntopyynnössään kysynyt, voiko jatkosuunnittelu perustua toiseen esitetystä vaihtoehtosta (Z2 tai Ä4). Elinvoimakeskus toteaa, että Jyväskylän kaupunki on ansiokkaasti pyrkinyt löytämään sellaisia ratkaisuja liikennejärjestelmän kehittämiseksi, mitkä täyttäisivät myös laaditut suunnitteluperusteet. Elinvoimakeskus on kaupungin kanssa samaa mieltä siitä, että kaupungilla ja valtiolla on hyvä olla yhteisymmärrys valtatie 4 kehittämisestä ja ratkaisujen periaatteista, ennen jatkosuunnittelun käynnistämistä. Kun tiesuunnitelmaa jatketaan, tulee siinä tutkittavaksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisesti valtatielle ja sitä ympäröivään katuverkkoon esitettävät ratkaisut. Suunnitteluprosessi toteutetaan avoimesti, kuten laissa on määrätty. Elinvoimakeskus tuo jäljempänä tässä lausunnossa esiin, millaisia epävarmuuksia ja ristiriitoja kaupungin esittämiin vaihtoehtoihin liittymäjärjestelyihin liittyy. Elinvoimakeskus näkee, että mainittuja asioita tulee tarkemmin vielä selvittää, jotta voidaan luoda ajoissa riittävä yhteisymmärrys tiesuunnitelmassa tutkittavien ratkaisujen periaatteista.

Tiesuunnitelma on ollut nähtävillä keväällä 2021. Elinvoimakeskus korostaa, että viidessä vuodessa ohjeisiin ja toimintaympäristöön on voinut tulla muutoksia ja suunnitelma on tästä syystä kokonaisuudessaan tutkittava, arvioitava ja päivitettävä. Ennen tiesuunnittelun käynnistymistä tulee myös suunnitteluperusteet tarkistaa ja täydentää.

Jyväskylän kaupunki kysyy lausunnossaan, mitkä vaihtoehtojen Z2 ja Ä4 suunnitteluratkaisuista ovat tienpitäjän näkökulmasta hyviä ja hyväksyttäviä. Ennen nyt tehtyä esisuunnittelua, Jyväskylän kaupunki tilasi Destialta liikenneverkon suunnittelua Aholaidan ja Lohikosken välillä ja tätä työtä ohjasi kaupunginhallituksen asettama vt 4 ohjausryhmä. Em. ohjausryhmä antoi oman kannanottonsa Destian tekemistä esisuunnitelmista, ja ELY-keskus on esittänyt Jyväskylän kaupungille oman näkemyksenä ohjausryhmän kannanottoon liittyen 5.12.2023 (KESELY/2055/2017). ELY-keskus on kirjeessään ottanut kantaa niihin ohjausryhmän esittämiin kohtiin, joilla on suora vaikutus valtatie kehittämiseen ja valtatielle suunniteltaviin ratkaisuihin. Tuolloin sekä Tourulan kohdalle, että Lohikosken kohdalle oli esitetty ratkaisuja, jotka ovat valtion näkökulmasta hyväksyttäviä, mutta myös sellaisia, jotka eivät valtion näkökulmasta ole hyväksyttävissä.

Elinvoimakeskus toteaa, että myös nyt Rambollin tuottamissa liikenneverkon vaihtoehtoisissa Z2 ja Ä4 on sellaisia ratkaisuja, jotka ovat periaatteellisella tasolla valtion hankkeelle asettamien tavoitteiden ja suunnitteluperusteiden mukaisia. Tourulan kohdan ratkaisut sekä Z2 ja Ä4 vaihtoehtoisissa ovat samanlaiset ja periaatteellisella tasolla hyväksyttävissä. Sen sijaan Lohikosken kohdan ratkaisuihin liittyy paljon epävarmuutta, eikä niiden osalta voida todeta, että ratkaisut tai toinen niistä olisi valtion puolelta hyväksyttävissä. Vaihtoehtoon Z2 liittyy paljon avoimia kysymyksiä toteutettavuuden näkökulmasta, mitä Rambollin selvityksessäänkin on tuotu esiin. Vaihtoehto Ä4 on periaatteeltaan valtion lähtökohtien vastainen, eikä täytä hankkeelle asetettuja tavoitteita ja suunnitteluperusteita.

Elinvoimakeskus tuo selkeänä puutteena esiin Rambollin selvityksessä sen, että yhtenä vaihtoehtona ei ole otettu vertailuun mukaan tiesuunnitelmassa tutkittua ja nähtävillä ollutta ratkaisua. Elinvoimakeskus on työn aikana pyytänyt arvioimaan yhteismitallisesti uusien kehitettyjen liittymäratkaisujen rinnalla myös tiesuunnitelmaratkaisua, mutta tämä on jätetty huomiotta. Elinvoimakeskus pitäisi tärkeänä, että myös tiesuunnitelmassa esitetty ratkaisu arvioidaan yhtenä vaihtoehtona.

Jyväskylän kaupunki kysyy lisäksi lausuntopyynnössään elinvoimakeskuksen näkemystä mm. suunnitelmaratkaisujen ongelmakohtiin, poikkeamiin suunnitteluohjeista sekä suunnitteluperusteista. Elinvoimakeskus katsoo, että nämä ovattarkkuustasoltaan asioita, joihin nyt käytettävissä olevalla tiedolla ei voida ottaa kantaa, vaan tarvitaan tarkempaa suunnittelua.

Jyväskylän kaupunki on lausuntopyynnössään kysynyt, voidaanko suunnitteluohjeista poiketa ja päivittää suunnitteluperusteet huomioiden, että Ä4 on arvioitu liikenneteknisesti toimivaksi, kustannustehokkaaksi sekä melu-, maisema- ja luontovaikutuksiltaan vaihtoehtoon Z1 paremmaksi toteutusvaihtoehdoksi. Elinvoimakeskus toteaa, että ennen tiesuunnitelman jatkamista, tulee suunnitteluperusteet päivittää. Suunnitteluperusteet tulee laatia kokonaisuutena uudelleen nykytilasta ja tarpeista lähtien. Lähtökohtana tulee olla tiivis vuoropuhelu suunnittelun tavoitteista ja periaatteista sekä päämääränä yhdessä luotu ymmärrys ja näkemys suunnittelun reunaehdoista. Elinvoimakeskus tuo edelleen esiin sen, että nyt kaupungin tekemässä vaihtoehtovertailussa ei ole huomioitu tiesuunnitelman mukaisia ratkaisuja.

Elinvoimakeskus haluaa myös tuoda esiin, että jo nyt tehdyssä tiesuunnitelmassa ja suunnitteluperusteissa on poikettu pääväyläasetuksen mukaisesta nopeustasosta nimenomaan paikallisiin olosuhteisiin ja maankäyttöön perustuen. Tiesuunnitelmassa on tingitty pääväyläasetuksen mukaisesta nopeustasosta (80 km/h).

Jyväskylän kaupunki kysyy mahdollisuutta käynnistää tie- ja katusuunnittelu vuoden 2027 alussa, sekä esittää kustannusjaoksi periaatetta 50/50. ELY-keskus on saanut rahoitusta tiesuunnitelmalle Väyläviraston keskitetystä suunnitteluohjelmasta, jolla tiesuunnitelmaa on tehty aina nähtävillä oloon saakka. Suunnittelun näkökulmasta on siis tehty työtä varsin pitkälle ja nähtävillä asetettu tiesuunnitelma oli yhteisesti hyväksytty kaupungin ja valtion välillä. Tällä hetkellä elinvoimakeskukselle ei ole budjetoitu yhtään rahoitusta tiesuunnitelmalle, vaan tiesuunnitelman jatkamiseksi tulee hakea erikseen Väylävirastalta lisärahoitusta.

Elinvoimakeskus ei voi tässä vaiheessa sitoutua tiesuunnitelman käynnistämiseen vuoden 2027 alussa. Elinvoimakeskuksen näkemys mukaan suunnittelua kannattaa jatkaa tiesuunnitelmalla. Ennen tiesuunnitelman jatkamista, tulee kuitenkin suunnitteluperusteet tarkistaa ja tarvittavilta osin päivittää. Näin varmistetaan se, että molemmat osapuolet ymmärtävät suunnitteluhankkeen lähtökohdat samalla tavalla.

Elinvoimakeskus esittää Jyväskylän kaupungille, että elinvoimakeskus käynnistää suunnitteluperusteiden tarkistamisen ja uudelleen laatimisen vuoden 2026 aikana, ja tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin kanssa. Samaan aikaan sovitaan myös tiesuunnittelun kustannusjasta.